

Täysistunto

Torstai 2.10.2025 klo 16.00—20.11

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.11.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—20.11).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
elinkeinoministeri Sakari Puisto

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalle olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytöstä (Juha Viitala sd)

Suullinen kysymys SKT 136/2025 vp

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Turun telakalla ukrainalainen hitsaaja luotti siihen, että suomalaiset työmarkkinat ovat kaikille reilut, mutta työpäivät venyivät heti 14 tuntiin, vaikka sopimuksessa puhuttiin kahdeksasta. Palkkakaan ei ollut sitä, mitä luvattiin. Ihminen, joka teki rehellistä työtä, sai tililleen vähemmän kuin mitä oli sovittu, ja tässä työntekijää on kyllä vedätetty härskisti.

Tällaisen törkeän toiminnan kitkemiseksi on olemassa työkalu, joka ei edes lisäisi valtion menoja. Sen avulla taataan, että työntekijät saavat ansaitsemansa palkan, ja samalla pystytään puuttumaan epärehellisten yritysten toimintaan. Nyt kun olemme kuulleet uutisia työntekijöiden hyväksikäytöstä, niin kysyn, oikeusministeri Meri: oletteko valmis tekemään esityksen ammattiliittojen kanneoikeudesta, jolla nämä tapaukset voitaisiin vihdoin heittää historiaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.02 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitän siitä, että tämä asia tulee puheeksi myös kyselytunnilla ja kaiken kansan kuullen. Todettakoon, että hallituksen linja on se, että keitään ihmisiä ei tule käyttää hyväksi työsuhteissa eikä muutenkaan. Se on todella tuomittavaa. Tästä syystä meillä on hyvin paljon toimenpiteitä sen eteen, että muun muassa huonosti kohtelu työolosuhteissa tai alipalkkaus tulee kriminalisoida entistä täsmällisemmin, ja me kiristämme myös rangaistuksia. Tämä esitys on tulossa eduskuntaan.

Henkilökohtaisesti katson, että minusta ryhmäkanneasia olisi tutkittava asia. Tätä kannatan, ja tästä olen aikaisemminkin puhunut. Se olisi mielestäni erittäin hyvä asia tutkia, ja minulla ei ole henkilökohtaisesti mitään sitä vastaan. Mutta meidän pitää puuttua siis myös näihin juurisyyhin, [Puhemies koputtaa] mitä me tällä hetkellä teemme, eli työperäisen maahanmuuton ja sen edellytysten pitää olla reilusti kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

16.03 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kanneoikeudella tarkoitetaan sitä, että ammattiliitto voi nostaa oikeudessa kanteen työntekijän puolesta, ja tämä on tärkeää tilanteissa, joissa työntekijä ei itse uskalla tai pysty viemään omaa asiaansa eteenpäin.

Eduskuntavaalien alla perussuomalaiset osoittivat tukevansa kanneoikeutta. Perusteluna oli ytimekkäästi: ”Ammattiliittojen ja -osastojen kanneoikeus on ainoa tie, jolla estetään ulkolaisen halpatyövoiman käyttö yrityksissä.” [Eduskunnasta: Oho!] Tänään saimme vielä lukea Iltalehdestä, että ministeri Meri tosiaan kannattaa kanneoikeutta. Arvoisa ministeri Meri, teidän puolueenne kannattaa tätä, te olette itse kannattanut tätä, ja te olette

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

nyt hallituksessa. Teillä on valta edistää tätä kanneoikeutta. Kysyn vielä uudestaan, arvoisa ministeri: milloin tuotte eduskunnalle esityksen ammattiliittojen kanneoikeudesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.04 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Olen erittäin tyytyväinen siihen, arvoisa puhemies, että tämä hallitus tekee valtavasti töitä sen eteen, että ketään ihmisiä ei orjuuteta, ei pidetä orjuuden kaltaisissa työoloissa tai makseta törkeää alipalkkaa ja puututaan myös tähän kynnsyysongelmaan.

Mitä tulee sitten siihen, että se olisi ainoa keino, että on kanneoikeus, niin se on varmasti yksi keino koko työkalupakissa, ja kuten sanoin, minulle sopii tämä. Eräs asia minua on häirinnyt tämmöisessä viime päivien keskustelussa, kun esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeestä on tullut arvostelua tätä meidän lakiesitystä kohtaan, jolla parannamme rikosoikeudellista turvaa, että minkä takia näitä asioita ei ole esimerkiksi sinä aikana, kun vasemmistoliitto on ajanut näitä ryhmäkanneasioita ja muuta, tuotu lainsäädäntöön aikaisemmin. Minä ihmettelen tätä kyllä suuresti tässä kritiikissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.05 Lauri Lyly (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammattiyhdistysliike ajoi veronumeroa rakennusalaalla juuri esimerkiksi näistä syistä.

Mutta tähän itse kysymykseen: Työperäinen hyväksikäyttö on erityisen tavanomaista, niin kuin tiedämme, tuolla pitkissä alihankintaketjuissa, joissa myös harmaa talous aika paljon rehoittaa. Tästä syystä olisi tilaajan vastuuta siitä alihankintaketjusta vahvistettava ja lisättävä, jotta palkat tulevat oikein hoidettua, jotta verot ja sosiaaliturvamaksut tulevat maksettua. Ja sitten viimeisimpänä keinona tämä kanneoikeus ay-liikkeelle voisi olla hyvä keino myöskin viedä tätä eteenpäin. Arvoisa valtiovarainministeri, näettekö te, että tämä tilaajan vastuun lisääminen ja tämä ay-liikkeen kanneoikeus näissä kysymyksissä toisivat harmaan talouden torjuntaan sellaisia välineitä, joita kannattaa edistää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.07 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Uutiset, joita olemme kuulleet erityisesti maahanmuuttajaväestöön kohdistuen tietyiltä työmarkkinoilta ja eri sektoreilta ovat erittäin surullisia. Valitettavasti ne eivät ole lainkaan yllätyksellisiä. Me tiedämme, että erityisesti matalapalkkasektoreille saapuva maahanmuutto kohtaa monissa tapauksissa ongelmia, joista tekin olette täällä kyselytunnilla keskustelleet.

Tämä hallitus on tehnyt useita toimia näiden asioiden korjaamiseksi. Yksi muun muassa on tuloerojen nostaminen maahan saapuville työntekijöille. Meillä on myös harmaaseen talouteen kohdistuva toimintaohjelma. Me teemme useita eri toimia. Oikeusministeri edellä kuvasi esimerkiksi alipalkkaukseen tulevia muutoksia, rangaistusten kiristämistä ja niin edelleen. Lisäksi omassa ministeriössäni huolehditaan veronkierron estämisestä ja monesta muusta seikasta, jotka aiheuttavat ongelmia erityisesti näillä aloilla.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

2.2. Suullinen kysymys ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytöstä (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 137/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.08 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö tosiaan puhututtaa taas — tällä kertaa esimerkiksi ukrainalaisten.

Vasemmistoliitto on ajanut jo pitkään muun muassa alipalkkauksen kriminalisointia, kanneoikeutta ammattiliitoille sekä tilaajavastuun ja veronumeron käytön laajentamista. Ammattiliittojen kanneoikeus toisi turvaa heikossa asemassa oleville työntekijöille, [Välihuuto oikealta] sillä nykyään työpaikan menettämisen pelko nostaa usein kynnystä puuttua kaltoinkohteluun. Suomessa porvaripuolueet ovat tähän asti vastustaneet ammattiliittojen kanneoikeutta. On pakko kysyä, kenen etua ajetaan, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] kun riistotaloutta ei suostuta kitkemään kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla — ei ainakaan suomalaisten työntekijöiden eikä rehellisten yrittäjien. Vasemmistoliiton mielestä kaikki keinot on otettava käyttöön nyt. Kysynkin oikeusministeriltä: oletteko hallituksessa valmiita käynnistämään valmistelun kanneoikeuden antamiseksi ammattiliitoille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.09 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Vastaan edustajalle sen, mitä tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani yritin tuoda esille, että nyt pitää tehdä kaikkensa, ja niin pitääkin tehdä, koska tämä on viheliäinen ongelma, jonka juurisyihin ja myös niihin seurauksiin yritetään puuttua tämän hallituksen toimesta. Sen takia ihmettelenkin, että kun tätä on vuosikausia vasemmisto ajanut, niin minkä takia te ette näitä viime hallituksessa tehneet. Haluan vain kysyä sitä teiltä. [Välihuutoja vasemmalta] — Jos saanen vastata.

Sanoin, että olen henkilökohtaisesti valmis selvittämään tätä asiaa, mutta kun minä en ole ainoa ihminen tässä hallituksessa, [Välihuutoja vasemmalta] niin toki me käymme keskustelua siitä, mitä muut tästä ajattelevat. [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] — Juu, täällä ei muuten koskaan saa oikein vastata, kun tulee semmoinen... älämölö taisi olla se nimi sille asialle. — Eliikkä minä olen kertonut, että minä suhtaudun tähän myönteisesti, mutta katsotaan, onko meillä tähän aikaa. Tarvitsen tähän myös työ- ja elinkeinoministeriön panosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.10 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeistään näiden tapausten, joista olemme saaneet lukea, nyt pitää herättää, että nyt tarvitaan todella kaikki keinot. Arvoisa ministeri, tässä esimerkiksi työ, jota on tehty yli hallituskausien — työsuojeluviranomaisten toimivaltuuksien parantaminen ja monet muut — varmasti osaltaan

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

on tekijä siinä, että nyt nämä tapaukset tulevat esiin. Mutta nyt kyse on siitä, puututaanko tähän nyt toden teolla.

Todella on niin, että te perussuomalaiset ennen vaaleja vielä sanoitte, että kanneoikeus on se ainoa tie. Silloin te sanoitte, palkansaajille lupasitte, että tämä on ainoa tie puuttua. Ja hyvä niin, ministeri, että te suhtaudutte henkilökohtaisesti tähän asiaan positiivisesti. Mutta kysymys on siitä, että te olette se, jolla tässä valta on. Aiotteko ministerinä tehdä esityksen hallitukselle kanneoikeuden säätämisestä, jotta nämä häikäilemättömät tapaukset saadaan historiaan? Teillä on se valta. [Puhemies koputtaa] Aiotteko tehdä esityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.11 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voimme keskustella tästä hallituksessa. Siis näinhän se käytännössä menee. Tästä ei ole hallitusohjelmakirjausta. Ainoa, mitä voi tehdä, on keskustella asioista muidenkin kanssa. Ei tämä mikään diktatuuri tietääkseni ole.

Haluan kuitenkin korostaa sitä, että me ollaan tehty ihan valtavasti. — Puheenjohtaja Lindtman, jos te haluaisitte kuunnella, mielelläni vastaan teille. — Me ollaan panostettu esimerkiksi syyttäjiin, poliisitutkintaan, tuomioistuimeen valtavasti rahaa, että siellä on mahdollisuus puuttua näihin asioihin. Lisäksi me olemme esimerkiksi tuomassa tämän lainsäädännön, jolla rangaistuksia kiristetään ja joka on ollut toivottu uudistus, jota ei ole tehty. Viime kaudella sitä selvitettiin, mutta valitettavasti sitä ei pantu toimeen. Me kiristämme myös rangaistuksia. Me teemme valtavasti työtä tämän eteen.

Ja kuten tässä valtiovarainministeri toi esille, yksi oleellinen seikka on puuttua siihen juurisyyn, niin että meille ei tule ihmisiä riistettäväksi, että pidetään maahanmuuton tulorajat hyvällä tasolla ja kotoutetaan ihmisiä siten, että he saavat tiedon, [Puhemies koputtaa] mitkä ovat täällä työoikeudelliset ihmisen oikeudet. [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole pelkästään sitä, että yksi kanneoikeus ratkaisee koko asian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.12 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me olemme täällä kuulemassa oikeusministeriä. Se on erittäin tärkeää, koska oikeusministerillä on aivan erityinen tehtävä valtioneuvostossa valvoa oikeusvaltion edistymistä ja ihmisten oikeuksien, ihmis- ja perusoikeuksien, toteutumista omalta osaltaan.

Arvoisa ministeri Meri, perussuomalaisten slogan on ollut, että perusasiat laitetaan kuntoon, ja eivätkös perusasioihin kuulu myös ihmisten perusoikeudet. Ajattelin nyt hieman, puhemies, kysyä perusoikeuksien toteutumisesta meidän oikeusministeriltämme.

Tilanne on tällä hetkellä se, että Suomessa on tullut 80 000 uutta työtöntä, meidän maassamme. Meillä on Euroopan toiseksi pahin työttömyys. Tämän hallituksen aikana on tullut sata työtöntä lisää. [Antti Kaikkonen: Joka päivä!] Kuulimme juuri tänään siitä, että Metsä Groupilla ovat koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut käynnissä.

Samaan aikaan hyvinvointialueilla, varsinkin ikääntyneellä väestöllä, on suuria vaikeuksia saada riittäviä palveluita, joita he tarvitsisivat, ja hyvinvointialueet ovat kriisissä. Oikeuskansleri on todennut, että hyvinvointialueilla ei ole riittävästi budjettia, jotta perusoikeudet toteutuisivat. Kysynkin nyt, arvoisa puhemies: miten perustuslain 18 §:ssä todettu oikeus työhön ja se, että valtiovalta edistää työllisyyttä, [Puhemies koputtaa] toteutuvat

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

oikeusministerin mielestä tämän hallituksen aikana, [Puhemies koputtaa] ja miten perustuslain 19 §:ssä mainittu oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin toteutuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Kurvinen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.14 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, edustaja Kurvinen, ja kiitos, arvoisa puhemies! Olen varmaan aikaisemminkin teille tuonut esille sen, että minä en tosiaan ole oikeuskansleri, mutta kiitos, että melkein olette nostanut minut tämän Suomen ylimmäksi valvojaksi.

Mielestäni hallitus tekee ihan hyvää politiikkaa kaikessa tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Me panostamme työllisyyteen. Me haluamme ihmisille töitä. [Anne Kalmari: Sata työtöntä päivässä!] Me panostamme siihen, että yritykset pystyvät palkkaamaan uusia työntekijöitä. Me tasapainotamme valtiontaloutta, jotta meillä tulevaisuudessa olisi sitä perustuslaissa taattua työtä, perustuslaissa taattuja sosiaalisia palveluita ja toimeentuloa. Tätä kaikkea me teemme, mutta minulla tietenkään ei ole valta arvioida koko hallituksen tehtäväkenttää. Sen jätän sitten kansalaisille ja ylimmille laillisuusvalvojille, kuten oikeuskanslerille tai eduskunnan oikeusasiamiehelle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska oikeusministeri Meri käytti aikansa niin säästeliäästi, annan vielä vastauspuheenvuoron sosiaali- ja terveysministeri Juusolle. — Olkaa hyvä.

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja kysyi perustuslain 19 §:stä ja riittävistä terveyspalveluista. Tällä hetkellä monet hyvinvointialueet ovat ongelmissa, toisilla menee hyvin, toisilla huonommin. Lisärahoitusmenettelyitä on käynnissä useita, ja kolme aluetta on arviointimenettelyssä.

Tilanne on siltä osin palveluiden osalta hankala, että tällä hetkellä hyvinvointialueilla, joilla on itsenäinen järjestämisvastuu, tietojeni mukaan hyvin paljon vähennetään kotiin tuotavia palveluja ikäihmisille ja myöskin ympärivuorokautisen hoivan paikkoja. Olen tästä erittäin huolestunut, ja me kyllä sitä sosiaali- ja terveysministeriössä valvomme, ohjaamme parhaamme mukaan ja olemme hyvin matalalla kynnyksellä myöskin yhteydessä valvoviin viranomaisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.16 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On surullista, että maahanmuuttajataustaisten työperäinen hyväksikäyttö paljastuu kerta toisensa jälkeen yksittäisten tiedotusvälineiden ansiokkaan selvitystyön kautta. Niin oli näiden marjanpoimijatapauksen kohdalla kuin nyt ukrainalaisten työntekijöiden osalta. Valvontaa, ohjeistusta ja apua näille uhreille pitää selkeästi lisätä. Mutta myös lainsäädännöllä pitää varmistaa, ettemme aseta tulijoita riskiin. Nyt, hallitus, olette tehneet juuri näin muuttamalla kansalaisuuslain ja pysyvän oleskeluluvan ehtoja niin, että työttömyysturvaan ei voi turvautua. Tällöin henkilö on työnantajansa armoilla. Samaa riskiä on lisännyt myös kolmen kuukauden uudelleentyöllistymisen sääntö ja alan vaihdon ja työpaikan vaihdon vaikeuttaminen. Ha-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

luaisinkin kysyä teiltä: minkälaista yhteisvaikutusten arviointia teette eri lainsäädäntötoimienne osalta, ja miten turvaatte tulijoiden ihmisoikeuksien ja työoikeuksien toteutumista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.17 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus tekee tiukkaa maahanmuuttopolitiikkaa. Me olemme kyenneet nostamaan tuloarvoja sinne työperäiselle puolelle, ja toisaalta humanitaarista maahanmuuttopolitiikkaa kiristetään selvästi. En lainkaan itse näe esimerkiksi kansalaisuuslakiin tulleilla ja vielä tulossa olevilla muutoksilla tällaisia vaikutuksia, joita edustaja kuvaa. Esimerkiksi mitä tulee näihin luonnonmarjojen poimijoihin, me olemme tehneet sinnekin korjaustoimenpiteitä, jotta tällaisia tilanteita voitaisiin välttää. Tärkeitä seikkoja ovat esimerkiksi saataavuusharkinnasta huolehtiminen, toisaalta näiden tuloarvojen nosto, jonka me olemme tehneet. Toisaalta 3—6 kuukauden sääntö, jonka me olemme myös täytäntöönpanoon vie neet, nimenomaan suojaa sitä, että tässä maassa maahanmuuttaja, ulkomaalainen, tulee toimeen työllään, työskentelee, ja mikäli näin ei ole, niin hän poistuu maasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.18 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kaikkein olennaisinta on se, että suomalaisilla työpaikoilla noudatetaan työehtoja ja että ketään ei riistetä. Luulen, että kyllä aika monen suomalaisen oikeudentuntoon on osunut se, että ukrainalaisetkin ovat joutuneet tämän työperäisen riiston uhreiksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Virolaisten!] Kyllä tälle asialle on jotain tehtävä, ja ammattiliitoilla on erittäin iso rooli näiden väärinkäytösten selvittämisessä ja eteenpäin viemisessä, mutta valitettavasti tämä hallitus on heikentänyt ammattiliittojen toimintaedellytyksiä, heikentänyt työntekijöitten järjestäytymismahdollisuuksia.

SDP on esittänyt johdonmukaisesti muun muassa kanneoikeuden säätämistä juuri sen vuoksi, että ammattiliitoilla olisi mahdollisuus puolustaa suomalaisia työntekijöitä ja Suomessa työskenteleviä. Näin oli ennen vaaleja myös perussuomalaisten politiikka. Se oli se ainoa tie, jolla teidän mielestänne voitaisiin ehkäistä ulkolaisen työvoiman hyväksikäyttöä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja, ministeri Meri, te olette viimeksi tänään julkisuudessa kertonut, että se on myös teidän mielipiteenne. Nyt, kun te olette ministeri, istutte valtioneuvostossa, aiotteko te käynnistää sen selvityksen, mistä te olette tänään puhunut, [Puhemies koputtaa] jotta tämä kanneoikeus voitaisiin ammattiliitoille säätää? [Puhemies koputtaa] Milloin käynnistätte tämän selvityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.20 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sain aikaisemmin, että me voimme keskustella tästä asiasta. Tästä ei ole hallitusohjelmassa. [Tytti Tuppurainen: Milloin?] — No, en minä kellonaikaa tässä osaa sanoa, milloin minä ehdin tästä keskustella. [Naurua — Hälinää — Puhemies koputtaa] Se varmaan ei ole tässä asiassa oleellista.

Haluan korostaa sitä, että me ollaan tehty todella paljon. Kuten kerroin aikaisemmin, me kiristetään rangaistuksia, me selkeytetään sitä pykälää, mitä ei ole kyllä aikaisemmin tehty

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

ja joka on ollut menneinä vuosina aivan yhtä huono kuin se on tällä hetkellä. Me parannetaan sitä. Me olemme korottaneet rikosuhrimaksuja, jotta rikosuhripalvelut saavat enemmän rahaa, ja se on merkittävä lisäys, mitä tulee rikosuhripalveluihin.

Siellä on panostettu myös aikaisempina vuosina ihmiskaupan vastaiseen työhön. Kyllä me tehdään. Ihmiskaupan vastainen ohjelma on tulossa tänä syksynä. Se on meillä valmistelussa. En haluaisi, että täällä tulee semmoinen kuva, että täällä ei tehdä mitään, jos ei tästä ryhmäkanneasiasta tällä minuutilla luvata, mihin kellonaikaan siitä keskustellaan. Ei tällaisista kuvaa saa antaa. Me tehdään tosi paljon töitä.

Nyt pitää huomata se, että me muutetaan myös meidän vääristyneitä maahanmuuttopolkia.

2.3. Suullinen kysymys ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytöstä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 138/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.21 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Niin kuin kaikki tiedämme, nämä väärinkäytökset ovat tapahtuneet alihankkijoilla, ja niitä alihankkijoita on satoja kapaleita esimerkiksi Turun telakalla. Ne ovat pieniä yrityksiä, joissa on 5—10:kin henkilöä. Olisin kysynyt sitä, miten tällaisesta valvontaa pystytään tehostamaan näissä yrityksissä, koska ei siellä ole kaikissa ammattiyhdistysliikkeitä, jotka pystyvät ilmoittamaan nämä väärinkäytökset, ja niitä yrityksiä on paljon. Mitä hallitus meinaa tehdä sille, että tehostetaan tätä valvontaa näissä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.22 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä varmaan kuuluu enemmän työministerin osaamisalueelle, miten kaikissa työpaikoissa työsuojeluviranomaiset ja muut voivat toimia. Mutta jokaisen työnantajan tietysti tulee huolehtia siitä, että työturvallisuus on kunnossa, ja varmasti on hyvin paljon kysymys siitä, miten eri viranomaiset pystyvät työpaikoilla käymään ja kuinka se tieto kulkee.

Oleellistahan on tietysti se, mikä aina on olemassa, että ihmiset jäävät kiinni tekemisistään, eli kiinnijäämisriskin pitää olla todella korkea, jotta jää kiinni. Tuossa olette aivan asian ytimessä siinä mielessä, että jos ei kukaan saa tietää näistä asioista, niin eivät siinä auta kanneoikeudet eikä rikosoikeus, ellei se tule tietoon. Sitä varten pidän erittäin tärkeänä, että meillä esimerkiksi rikosuhripäivystykseen satsataan varoja, jotta ihmiset uskaltaisivat matalalla kynnyksellä ottaa yhteyttä ja kysyä näistä neuvoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

16.23 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että Suomessa työtä tehdään suomalaisin työehdoin. Mikään muu ei ole hyväksyttävää eikä lainmukaista, ja se on varmaan tämän salin yhteinen tahto.

Mitä tulee siihen, mitä tämä hallitus on tehnyt, se on tehnyt paljon enemmän kuin edelliset hallitukset tämän asian eteen. [Vasemmalta: Ohhoh!] Esimerkiksi marjanpoimijoiden osalta tämä asia on ratkaistu. Kuten valtiovarainministeri sanoi täällä, tulorajaa on nostettu, mikä myöskin osittain vaikuttaa tähän asiaan. Sen lisäksi on erillinen työperäisen hyväksikäytön vastainen torjuntaohjelma, jota on TEM koordinoanut, ja se on käytössä koko tämän hallituskauden ajan. [Antti Kaikkonen: Entä kanneoikeus?] On siis tehty todella paljon. Rakennusallalla Suomen ja Viron viranomaiset ovat yhdessä tehneet näitä tarkastuksia, kuten pitääkin.

Lisäksi hallitusohjelmaneuvoittelussa tästä asiasta puhuttiin, ja siellä tehtiin päätös siitä, että törkeän kiskonnan rangaistavuus otetaan käyttöön. Se vastaa juuri niihin ongelmiin, mihin tämä kanneoikeus ja alipalkkauksen kriminalisointikin vastaisivat. [Puhemies koputtaa] Koska tämä törkeän kiskonnan vastainen lainsäädäntö tulee tänne eduskuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.24 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos edustajalle. — Se on ollut meillä valmistelussa, ja se on ollut lausuntopalautteessa, ja siitä oli yksimielinen työryhmä. Siellä oli oikeusministeriöstä ja eri ministeriöistä ja syyttäjäpuolelta henkilöitä, jotka valmistelivat tämän lainsäädännön ja yksimielisesti tämän työryhmämietinnön saivat valmiiksi, ja se on ollut lausuntokierroksella. Me analysoidaan sitä. Itse olen toivonut, että vielä tarkennetaan esimerkiksi eroa ihmiskaupan teonkuvaukseen, jotta varmasti lain soveltajat löytävät ne oikeat pykälät. Ihmiskauppahan on todella törkeä muoto, jossa toinen ihminen otetaan lähestulkoon kokonaan määräysvallan alle.

Tällä hetkellä se arvioitu aika on viikolla 11, mutta olen tietysti esittänyt toivomuksen oikeusministeriön lainvalmisteluun, että voisiko sitä kiirehtiä. Tietysti siinä on omat haasteensa myöskin: on käännökset, ja en tiedä, oliko tässä vielä arviointineuvostoonkin meno. Uskoakseni tässä ei ollut sitä, mutta aika moni meidän oikeusministeriön esitys menee nykyisinkin arviointineuvostoon, kun rikosoikeutta ei ole siellä paljon aiemmin arvioitu. Tämä on myös tuonut hieman viivästyksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.25 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Meri, te totesitte Iltalehdessä tänään, että te olette valmis säätämään lain, ja nyt te sanotte, että te olette valmis keskustelemaan asiasta. Tässä on hiukan hankala nyt pysyä kärryillä, kumpaa te olette valmis tekemään.

Nämä Turun telakan tapahtumat ovat kauhea muistutus siitä, mitä Suomessa ja suomalaisilla työmarkkinoilla tapahtuu, ja siksi onkin kovin erikoista, että tämä keskustelu käy nyt näin, että meidän täytyisi tässä hetkessä ehdottomasti pitää kiinni saatavuusharkinnasta. Me olemme SDP:ssä olleet kyllä tätä mieltä, mutta taannoin te, ministeri Adlercreutz, totesitte A-studiossa, että tämä hallitus on keventänyt saatavuusharkintaa. Ja kun juuri äsken valtiovarainministeri Purra totesi, että tätä on tiukennettu, niin tämä kyselytunti on nyt kyllä sekavien signaalien kyselytunti. Voisitteko vastata, kumpaa tässä nyt on tehty?

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.26 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se, mikä tässä kyselytunnilla on minun mielestäni erikoista, on se, että te puhutte työperäisestä maahanmuutosta, josta te ette yleensä suostu puhumaan lainkaan. [Välihuutoja vasemmalta] Useita vuosia esimerkiksi tietyt ammattiliitot, järjestöt, ovat nostaneet esille siihen liittyviä ongelmia, mutta sosiaalidemokraatit eivät ole suostuneet edes kuulemaan tilanteesta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Vastaavia ongelmia löytyy ei suinkaan vain telakoilta ja pitkistä alihankintaketjuista vaan vaikkapa hoitoalalta, taksialalta, rakennuslta ja niin edelleen, ja nämä hyvin likeisesti liittyvät siihen, että Suomeen tullaan paljon matalapalkkasektoreille. [Vasemmalta: Vastaus!]

Vielä suurempi ongelma on edellisen hallituksen luoma opiskeluperäiseen maahanmuuttoon tullut muutos, joka tällä hetkellä muun muassa kasvattaa meidän leipäjonojamme. [Välihuutoja] Näistäkin huomautettiin teille, mutta te ette ottaneet kuuleviin korviinne. [Joona Räsänen: Toinen minuutti, niin kerkeää vastata kysymykseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.27 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Vihreiden näkemys on se, että Suomeen pitää voida tulla tekemään töitä ja yrittämään myös muualta maailmalta, ja kun täällä ollaan, niin samat säännöt ja samat työehdot koskevat ja niiden pitää koskea kaikkia työntekijöitä.

Nyt tänään sieltä hallituksen ministeriaitiosta on useammalla suulla sanottu, että hallituksen ratkaisu työvoiman hyväksikäyttöön on ulkomaalaispolitiikan kiristäminen. Turun telakalla hyväksikäytettiin ukrainalaisia työntekijöitä. Onko teidän, hallitus, näkemyksenne se, että näiden ukrainalaisten ei olisi pitänyt saada tulla tänne maahan, ja sekö teidän ratkaisunne olisi tähän työntekijöiden hyväksikäyttöön ollut? Kun työnantaja hyväksikäyttää työntekijöitä, niin se on aina työnantajan virhe ja työnantajarikos, eikä siitä pidä syyllistää työntekijöitä, edes ukrainalaisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.28 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus suhtautuu tismalleen samalla tavalla tällaisiin rikoksiin ja työvoiman hyväksikäyttöön, olipa kyseessä ukrainalainen tai mistä tahansa tullut henkilö. Sen sijaan kysymyksessään muun muassa edustaja Tuppurainen nimenomaan viittasi ukrainalaisiin, mutta me näemme tämän ongelman kyllä aivan yhtä suurena aivan riippumatta tulijan etnisyydestä tai lähtömaasta.

2.4. Suullinen kysymys opiskelijaperäisen maahanmuuton epäkohdista (Pekka Aittakumpu ps)

Suullinen kysymys SKT 139/2025 vp

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.29 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa puhemies! Ministeri Meri jo hyvin kertoi siitä, mitä kaikkea hallitus on tehnyt työperäisen maahanmuuton ongelmien ehkäisemiseksi jo ennen kuin vasemmisto ilmeisesti on herännytään asiaan.

Myös opiskelijaperäiseen maahanmuuttoon liittyy, arvoisa puhemies, järkyttäviä epäkohtia. Uutisten mukaan Suomeen on värvätty kyseenalaisin keinoin opiskelijoita esimerkiksi Venäjältä ja Kiinasta. Oppilaitosten valtionosuudesta 70 prosenttia perustuu opiskelijamäärään, ja tämä on kannustanut opiskelijoiden haalintaan laadun ja kelpoisuusehtojen kustannuksella. Tarkastuksessa paljastui yli 500 puutetta opiskelijoiden sopimuksissa. Opiskelupaikkoja myönnettiin jopa hylätyn suomen kielen kokeen jälkeen vastoin sääntöjä. Rahoja on nyt perittävä takaisin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat vuosia varoittaneet maahanmuuton ongelmista, ja nyt hallituksessa olemme kääntäneet suuntaa parempaan. Maahanmuuttoteollisuus ei ole Suomen etu, se ei ole maahantulijan etu, eikä se ole myöskään suomalaisen veronmaksajan etu. Arvoisa opetusministeri, mitä toimia hallitus tekee, [Puhemies koputtaa] jotta tämä vastuuton liiketoiminta loppuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.30 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sinänsä on tietenkin hyvä, että Suomeen halutaan tulla opiskelemaan, että Suomeen halutaan tulla töihin. [Antti Kurvinen: Onko koko hallitus samaa mieltä?] Meillä on ilmeisiä demografisia haasteita, joihin myöskin pitää tarttua. Toisaalta sen pitää olla kestäväällä pohjalla ja sen pitää olla vastuullisella pohjalla. Demografinen kehitys on johtanut siihen, että monilla pienillä paikkakunnilla asukaspohja on heikko, lukioihin on vähän tulijoita, ja silloin tietenkin ulkomailta on saatu houkuteltua nuoria lukioihin, osin ongelmitta, mutta on myöskin syntynyt lieveilmiöitä tilanteessa, jossa nuoria tulee ilman huoltajaa. Tähän nyt tällä hetkellä myöskin pyritään tarttumaan.

Sitten meillä on korkeakoulupuoli, jossa itse asiassa ulkomaalaiset opiskelijat pärjäävät äärimmäisen hyvin. Silloinhan tietenkin Suomen intressissä on yrittää pitää heidät Suomessa, saada heidät jäämään, ja siksi on hyvä, että pysyvän oleskeluluvan vastaisuudessa saa, kun suorittaa maisterin tutkinnon tai yliopistotason kandidaatin tutkinnon.

Kaikessa tässä pitää tietenkin varmistaa, että markkinointi on oikeata, että toiminta on vastuullista, [Puhemies koputtaa] että kaikki tietävät, mihin tulevat ja minkälaisin ehdoin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

16.31 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö on Suomessa ilmiö. Kyse ei ole yksittäisistä aloista eikä edes yksittäisistä tapauksista, vaan kyse on ilmiöstä, joka tapahtuu meidän arkisissa ympäristöissä, kun

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

kouluja ja päiväkoteja siivotaan, rakennustyömailla tehdään töitä tai ravintoloissa kokataan.

Nämä ihmiset, joita hyväksikäytetään, ovat suomalaisessa yhteiskunnassa lähtökohtaisesti hyvin heikossa asemassa. Esimerkiksi se, että on tietämätön suomalaisen työelämän käytännöistä tai työehdoista, altistaa ihmisiä työperäiselle hyväksikäytölle. Nämä hallituksen lukuisat maahanmuuttopoliittiset kiristykset ajavat pahimmillaan ihmisiä paperittomiksi, ja tällöin se ilmiö vahvistuu.

Kysyn hallitukselta: Kun teidän toimenne ovat lisäksi heikentäneet suomalaista neuvottelukulttuuria ja työntekijöitä puolustavien ammattiliittojen asemaa, niin eikö nyt olisi työntekijöiden ja liittojen vuoro? Eli millaisilla toimilla aiotte varmistaa, että työmarkkinat vakautuvat, ja varmistaa sen, että heikommassakin asemassa olevien työntekijöiden ääni kuuluu jatkossa paremmin esimerkiksi liittojen kautta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.33 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työsuojelusta vastaavana haluan vielä toistaa sen, mikä tässä toivottavasti on tullut selväksi, eli hallitus tuomitsee erittäin jyrkästi työperäisen hyväksikäytön, alipalkkauksen työelämässä, ja suhtautuu tähän ilmiöön erittäin vakavasti. Me haluamme tehdä toimia sen torjumiseksi, ja hallituksella on erittäin paljon niitä ollutkin. Entinen työministeri Satonen kuvasi hyvin jo tehtyjä toimia: hallitus kiristää rangaistuksia, torjuu harmaata taloutta ja talousrikollisuutta.

Sen lisäksi meillä on Suomessa toimiva työsuojaus, ja se on äärimmäisen tärkeää. Työsuhteen vähimmäisehtojen valvonta kuuluu työsuojelevelvotteisiin. Työnantajalla on vastuu työsuojelusta, ja sitä valvovat työsuojeleviranomaiset. Tätä järjestelmää haluan korostaa siksi, että apua on myöskin saatavilla työpaikoilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

16.33 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun valtiovarainministeri Purra tässä sanoi, että maahanmuuttoa on erityisesti kiristetty, niin kuinka se voi olla niin, että tässä työ- ja elinkeinoministeriön keväällä julkistetussa lyhyen aikavälin raportissa on ulkomailla syntyneiden rakennus- ja korjaustyöntekijöiden ja prosessija kuljetustyöntekijöitten lukumäärä kasvanut 2023—2024 mutta suomalaisten työntekijöitten lukumäärä on erittäin paljon laskenut? Te puhutte paljon, mutta nämä tilastot kertovat sitä kieltä, mitä täällä aidosti ja oikeasti tapahtuu.

Alipalkkaus on sitä, että työntekijälle ei makseta palkkaa, jonka laki tai työehtosopimus määrää. Se on varastamista. Se on sitä, että työnantaja siirtää työntekijälle kuuluvan osuuden palkastaan omalle tililleen, ja rikollisen toiminnan pitää olla rangaistavaa. Nyt tämä ei Suomessa ole rangaistavaa. Kuinka, millä keinoilla, aiotte estää nämä tapahtumat jatkossa tässä maassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.35 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulle ei nyt aivan käynyt selväksi se, mistä edustaja Rantanen aloitti — siis vas-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

tustitteko te nyt tätä työperäistä maahanmuuttoa? [Eduskunnasta: Teiltä kysyttiin kysymys!] Ymmärtääkseni sosiaalidemokraatit on ollut sen vankin kannattaja siitä huolimatta, että se aiheuttaa suomalaisille työmarkkinoille ongelmia, suomalaiselle palkansaajalle, suomalaiselle duunariväestölle.

Tässä kyselytunnilla on useamman ministerin suulla jo kerrottu, mitä konkreettisia toimia tämä hallitus tekee paitsi siellä maahanmuuttopolitiikan puolella myös nimenomaan tämän suuren ongelman korjaamiseksi — niin kriminalisoinnin puolella ja rangaistusten kiristämisessä, työsuojelussa ja niin edelleen. [Eduskunnasta: Saatavuusharkinnan keventämisessä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.35 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Turun telakan töissä on vuosikaudet käytetty härskisti hyväksi ulkomaista halpatyötä, poljettu suomalaisia työehtoja, verot on maksettu muualle, jos on maksettu. Kun te, arvoisa hallitus, lisäsitte paikallista sopimista, te helpotitte tätä ihmisten työperäistä hyväksikäyttöä telakoilla, rakennuksilla ja palveluissa. Riittämätön valvonta paljastaa vain jäävuoren huipun.

Turun telakan miljardien risteilijäkauppoja tuetaan veronmaksajien varoilla ja isoilla summilla. Valtionyhtiö Finnveran vastuut risteilijätoimialalla nostettiin keväällä 12 miljardiin euroon. Finnveran rahoittamilla hankkeilla tulisi lain mukaan olla niin sanottu suomalainen intressi, kuten se, että suomalainen yritys työllistää Suomessa ja verot maksetaan Suomeen. Luulisi siihen kuuluvan myös alkeellinen yrityksen yhteiskuntavastuu, lakien ja työehtojen noudattaminen. Ministeri Puisto, miten tämä suomalainen intressi toteutuu Turun telakan miljardirahoituksissa, kun ulkomainen halpatyö siellä rehoittaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.37 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja sosiaalidemokraateista juuri luonnehti, ulkomaalaisen työvoiman määrä on kasvanut huomattavasti. Se on kasvanut telakoilla, se on kasvanut ravintoloissa ja muualla. Tätä on tapahtunut pitempään.

Mitä tulee Turun telakkaan, niin siellähän käy useita tuhansia ihmisiä joka päivä töissä, muistaakseni 6 000. On useita satoja erilaisia yrityksiä tässä verkostossa alihankinnassa. Ei ole ihan helppo tehtävä hallita sitä ja valvoa sitä, mutta tässä pitää lähteä sopimusmääräyksiin siihen, että sitä valvontaa tehdään ja tässäkin tapauksessa.

Finnvera on tarpeen näissä takauksissa. Ne vastuut ovat lisääntyneet huomattavasti. Ne ovat myös keskittyneet. Tämä on valitettavasti ehkä se tilanne myös eurooppalaisittain. Siellä on tiettyjä maita, mitkä tekevät samaa, ja meidän pitää olla huolissamme tästä määrän noususta ja myös keskittymisestä, mutta toisaalta nyt saatiin esimerkiksi kymmenen vuoden aiesopimus, saadaan uusia risteilytilauksia, eli sillä on toinen puoli. [Puhemies koputtaa] Olen sinänsä samaa mieltä näistä kaikista epäkohtien kitkemisistä, alkaen maahanmuuttopolitiikasta työsopimusten valvomiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

16.38 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten aiemmin työministerinä toiminut edustaja Satonen totesi, tämän hallituskauden aikana on lisätty merkittävästi työmarkkinoitten joustoa, mutta se on tehty työntekijöiden oikeuksien ja turvan kustannuksella. Kestävän tasapainon saavuttamiseksi on välttämätöntä, että työmarkkinoilla parannettaisiin myös Suomessa työtä tekevien työntekijöiden turvaa.

Kun tänään olemme keskustelleet ammattiliittojen kanneoikeudesta, niin on kyllä erikoista veivausta se, että ennen vaaleja perussuomalaiset olivat ammattiliittojen kanneoikeuden puolella, ja kun tämä istuntokausi alkoi, tein asiasta lakialoitteen — yksikään perussuomalainen ei tätä aloitetta allekirjoittanut. Ja tänään oikeusministeri Meri sanoi, että on valmis säätämään tästä asiasta lain.

Kysynkin oikeusministeriltä: Kun te käytte keskustelun hallituksessa nyt tästä asiasta, niin kuin totesitte, käytte keskustelun, mitä teette tämän keskustelun jälkeen? Lähdettekö viemään asiaa eteenpäin? Säädätkö lain, minkä olette ennen vaaleja luvanneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.39 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin nyt muistutan, että me voidaan pitää erikseen sitten tällainen perussuomalaisia koskeva vaalikampanjakeskustelu, ja sitä, mitä erilaisia asioita meillä on ollut vuosien saatossa ohjelmissa, mielelläni käyn läpi toisessa yhteydessä. Mutta täällä toimin oikeusministerin tehtävässä ja olen kertonut eilen mediassa, että henkilökohtaisesti itse kannatan tätä.

Täällä oli jossakin puheenvuorossa, että minä olen aloittanut jo tämän lain valmistelun. Niinhän en ole sanonut missään vaiheessa, vaan olen sanonut, että itse kannatan tätä, että minusta tämä olisi hyvä idea tutkia. Sanoin eilen, että minusta sitä voisi tutkia, olisiko siinä hyvä olla työsuojeluvaltuutettu, ammattiliitto, ehkä joku muu. Tällaisista omaa ajattelua olen tuonut esille. Varmasti minä voin keskustella tästä eri henkilöiden kanssa täällä, siellä, ministeriössä, onko siellä aikaa. Ei minulla ole kertoa, että jos minä joskus keskustelen, lähenkö minä siitä vasemmalle vai oikealle ja millä minuutilla. Se ei nyt varmaan tässä ole oleellista vaan se, että on hyvä, että tästä keskustellaan. Ja jos tämä hallitus ei ehdi sitä säätää, niin te voitte sitten ensi kaudella sen tehdä, kun jätitte viime kaudella tekemättä. [Antti Lindtman: Kiitos!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Viitala, olkaa hyvä.

16.40 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kyselytunti on kyllä todellakin sekavien signaalien kyselytunti. Saatavuusharkinnasta toinen ministeri sanoo, että heikennetään, ja toinen, että vahvistetaan. Mitä sitten päästään teidän puheisiin, ministeri Meri, niin te kyllä puhutte ja keskustellette, mutta ette selvästikään halua viädä eteenpäin tätä erittäin tärkeätä kanneoikeusasiaa.

SDP on aina ollut sitä mieltä, ettei kilpailua pidä käydä palkkoja madaltamalla tai liian pitkiä työpäiviä teettämällä tai muutenkaan työntekijöiden asemaa polkemalla. Niin kauan kuin hallitus nyt vain istuu käsiensä päällä, niin työelämä ei mene Suomessa reilumpaan suuntaan, ja silloin myös rehelliset yrittäjät kärsivät. Kysynkin vielä: miksi hallitus ei puutu työmarkkinarikollisuuteen kovalla kädellä?

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.41 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minua ei totta kai yllätä, että juuri te nostatte ay-liikkeen asiaa esille, [Välihuutoja vasemmalta] mutta kuten tässä on useissa vastauksissa tuotu esille, tämä hallitus tekee erittäin merkittävästi näiden ongelmien korjaamiseksi ja työmarkkinoiden uudistamiseksi rikos- ja rangaistuspuolella, maahanmuuttopolitiikan puolella, työsuojelussa, harmaan talouden torjunnassa, veronkierron torjunnassa, valvontaresursseissa ja niin edelleen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys aluekehitysrahojen käyttämisestä (Hannu Hoskonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 140/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.42 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Työttömyys on tämän aikamme suuri ongelma, ja kotimaakuntani Pohjois-Karjala on tältä kohdalta erittäin, erittäin huonossa asemassa. Tällä hetkellä työttömyysprosentti on 13,8 ja kasvaa koko ajan. Hyvin murheellista. Odotimme Pohjois-Karjalassa ja koko itäisessä Suomessa valtion ensi vuoden talousarviota, että sieltä meille tulisi joitakin hyviä esityksiä, mutta ei tullut. Pohjois-Karjalaan esimerkiksi tiehankkeet plus miinus nolla, siis ei mitään. Kaikki tällaiset isot hankkeet, jotka olisivat meille hyödyksi, niin todella niitä ei ollut. Olimme todella järkyttyneitä siitä.

Toinen asia on sitten se, että nyt tuli lisää kylmää vettä niskaamme, kun tuli ilmoitus, että aluekehitysrahoista nyt loppukauden aikana, kahden vuoden aikana, ollaan poistamassa se 300 miljoonaa, ja esimerkiksi kotimaakuntamme osalta, Pohjois-Karjalan osalta, se tarkoittaa 22 miljoonaa seuraavan kahden vuoden aikana. [Keskustan ryhmästä: Oho!] Nämä rahat ovat juuri niitä rahoja, joilla työttömyyttä parhaiten torjutaan. Pienten ja keskisuurten yritysten kauttahan se työttömyys paranee.

Kysynkin teiltä, arvoisa elinkeinoministeri: onko todella näin, ja aiotteko te torjua tämän esityksen? Eihän itäistä Suomea voi tällä keinoin potkia päähän koko ajan. [Puhemies koputtaa] Kyllä me tarvitsemme ehdottomasti positiivista viestiä ja heti. [Antti Kurvinen: Kuunnelkaa, persut!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Elinkeinoministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.43 **Elinkeinoministeri Sakari Puisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinänsä tätä päätöstä ei ole vielä tehty, mutta sitä on kyllä valmisteltu varsin pitkälle. Kysymys on tosiaan Euroopan unionin sallimasta tällaisesta välitarkastelusta, mitä tulee aluekehitysrahoihin ja Euroopan sosiaalirahastoihin ja niiden käyttöön. Sitä rahaa ei olla poistamassa, 300:aa miljoonaa ei olla poistamassa. Tässä on kyse uudelleenkohdentamisesta,

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

[Anne Kalmari: Otetaan vaan Itä-Suomesta pois!] ja nimenomaan siten, että pyritään saamaan vaikuttavuutta ja suuntaamaan panoksia kaksikäyttöpuolelle ja puolustuspuolelle ja erilaisiin sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin, mitkä ovat varsin tärkeitä, ja näitä rahoja kohdentuu Itä-Suomeen, niitä kohdentuu Pohjois-Suomeen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja Kaakkois-Suomeen!] Kyse on uudelleenkohdentamisesta näillä perusteilla, mitkä minun mielestäni ovat ihan ymmärrettäviä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.44 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomea todella riivaa suurtyöttömyys, ja se tuntuu tavallisten ihmisten arjessa, perheiden arjessa, eri puolilla Suomea. On laskuja, joita ei saa maksetuksi, lasten harrastuksia maksetuksi, ruokaa, lääkkeitä maksetuksi. Tilanne on todella tukala.

Orpon hallituksen saldo on tässä suhteessa varsin murheellinen. Piti tulla 100 000 uutta työpaikkaa, tuli yli 80 000 uutta työtöntä. Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on siis raskaasti epäonnistunut.

Arvoisa puhemies! Tilanne on kestämaton, ja suuntaa on käännettävä. Keskusta näkee, että suunnan kääntäminen lähtee ennen kaikkea pienistä ja keskisuurista yrityksistä eri puolilla Suomea, ja se edellyttää, että elinvoimaa tuetaan voimakkaasti koko Suomessa.

Valitettavasti tällä kaudella on nähty myös ennätyksellistä palveluiden keskittämistä esimerkiksi terveystaloihin liittyen ja muihinkin palveluihin liittyen. [Jani Mäkelä: Miksette hoitaneet?]

Kysyn elinkeinoministeri Puustolta: milloin hallitus alkaa todella vahvistamaan elinvoimaa koko Suomessa, mikä auttaisi myös pk-yrityksiä luomaan uusia työpaikkoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.46 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvun aikaansaaminen on todella tärkeää. Se on aivan elinehto. Jos ajatellaan pikkuisenkin pidemmälle, niin se on myös välttämätöntä, että me pystytään hoitamaan hyvinvointipalvelut.

Koko Suomen asia on tärkeä, mutta on totta, että tässä on alueellista eriytymistä. On paikkakuntia, mitkä ovat lähteneet kasvuun paremmin. On paikkakuntia, missä tilanne on hankalampi myös työllisyyden osalta. Monella paikkakunnalla esimerkiksi Ylä-Savossa on itse asiassa aika positiivistakin uutista. Jos minä nyt yhden positiivisen uutisen otan, niin esimerkiksi investoinnit, mitkä johtavat sitten työllisyyteen, näyttävät kuitenkin aika hyviltä. Tänä vuonna on toteutumassa noin kymmenen miljardin investoinnit, mikä on kaksi miljardia enemmän kuin mitä ajattelin. Jos ajattelen vielä meidän erilaisia verohyviytysohjelmia, niin Business Finlandiin tuli näitä hakuja 22 miljardin arvosta, mikä on varsin huomattavasti. Eli siinä on yksi konkreettinen toimenpide, minkä hallitus on tehnyt ja mikä näyttää onnistuneen hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

16.47 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Täällä salissa puhutaan kauniisti alueiden kehittämisestä, mutta teot puhuvat aivan toista. [Antti Kurvinen: Just näin, just näin!] Tosiasia on, että hallitus on omilla keskittävillä päätöksillään heikentänyt arjen palveluita haja-asutusalueilla ja pienemmissä kunnissa. Sosiaalisessa mediassa keskustellaan kuntaliitoksista ikään kuin väestön väheneminen olisi väistämätön luonnonlaki.

Puhemies! Olen yrittänyt pohtia, kuinka me kaikki valtakunnan päättäjät oivaltaisimme näkemään alueet osana kokonaisuutta. Tosiasiassa maaseutu ja kaupunki ovat toisistaan riippuvaisia. Alueet tuottavat merkittävän osan energiasta, puusta ja muista luonnonvaroista, mutta taloudellinen hyöty ei palaudu niille oikeudenmukaisesti. Kysyn elinkeinoministeriltä: jos hallituksen mukaan aluepolitiikka toimii ja investointeja tehdään merkittävästi, niin kuinka selitätte sen, että varsinkin Itä-Suomen kehitys näyttäytyy edelleen huolestuttavana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.48 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alueelliset erot ovat varsin merkittäviä. Kävin hiljattain, kesäkuun lopussa, Puolassa, itse asiassa lähellä Valko-Venäjän rajaa, ja meillä oli [Antti Kurvinen: Käykää Itä-Suomessa joskus! — Naurua — Puhemies koputtaa] — kyllä minä siellä käyn — siellä Puolassa paikalla Euroopan rajavaltioiden aluekehityksestä vastaavat ministerit ja myös komissaari Raffaele Fitto, ja keskustelimme juuri alueiden elinvoimasta oikeastaan koko Ukrainan ja Venäjän itärajalla. Kyllä se signaali aika selvä on siellä, että monet kärsivät tästä samasta ongelmasta.

Samassa yhteydessä otin esiin sen, millä me saataisiin EU:n puolelta Suomeen tällainen instrumentti, mikä palvelisi just näitä raja-alueita, rajaturvallisuutta, mutta myös sitä elinvoimaa. Siinä on tullut positiivinen uutinen, että valmistellaan jopa 1,6 miljardin euron instrumenttia, mikä vastaa itse asiassa juuri sen kaltaisiin olosuhteisiin, mitä Suomessa on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.49 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä ongelmat koskettavat koko Suomea. Jos katsoo Etelä-Pohjanmaan maakuntaa, niin luvut ovat oikeastaan samat, kun katsotaan Pohjois-Karjalaa.

Mutta mitä teki hallitus heti ensi töikseen, kun tämä vaalikausi alkoi? Esimerkiksi Kuusiokuntien ja Järvisseudun alueella rakennetukikartta uusiksi, tuet pois yrityksiltä, ja heikensitte siellä mahdollisuuksia — alueella, missä on paljon tullut työttömiä sen takia, että siellä on suuri rakennemuutos ollut menossa. Sama alue kohtaa nyt ongelman esimerkiksi rahoituslaitosten kanssa. Pankit eivät anna lainaa, yritykset eivät pääse tekemään sukupolvenvaihdoksia, ja mitä tekee hallitus? Seisoo käsiensä päällä tässä asiassa.

Kysyn teiltä, arvoisa elinkeinoministeri: Mitä te aiotte tehdä näille ongelmille? Näitä kumpuaa nyt eri puolilta Suomea: Itä-Suomesta, Etelä-Pohjanmaalta, kaikkialta. Me haluamme luoda työpaikkoja sinne, yrityksille mahdollisuuksia, pienille ja keskisuurille yrityksille, mutta nyt näin ei tapahdu. Mitä te teette? [Markus Lohi: Tekoja puheiden sijaan!]

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.50 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja tietysti unohti sanoa, että meillä on Suomessa rajallinen alue, missä me voidaan ottaa tämä aluekehitysmääritelmä käyttöön, ja sitä siirrettiin itse asiassa juuri tältä seudulta, mitä te sanoitte, tuonne Kymenlaakson seudulle Kaakkois-Suomeen, [Juho Eerola: Hyvä päätös!] mikä on minun mielestäni perusteltu ratkaisu ajatellen ihan erilaisia faktoja, kuten esimerkiksi työllisyyttä ja niin edespäin. Se päätös perustui ihan faktoille.

Itse pari viikkoa sitten esittelin Finnvera-lain. Se on nyt eduskunnassa käsittelyssä, ja se on minun mielestäni varsin hyvä laki esimerkiksi juuri helpottamaan sukupolvenvaihdoksia maaseudulla tai maaseudun olosuhteita. Siitä tehtiin toimialaneutraali eli siitä poistettiin esimerkiksi tiettyjä rajoituksia, niin että siinä on yksi hyvä keino.

Rahoitus: Siinä on monta asiaa, mitä pitää tarkastella, siis ihan pankkirahoitus ja se, miten sitä saataisiin kehitettyä. Tästä olen puhunut monet kerrat kyselytunnilla. Nyt en ehdi sitä käymään minuutissa läpi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys huumeongelman ratkaisemisesta (Saara Hyrkkö vihr)

Suullinen kysymys SKT 141/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Etenkin suurissa kaupungeissa alfa-pvp:n aiheuttamat haitat ovat lisääntyneet nopeasti. Taustalla on traagisia ihmiskohtaloita, ja vaikutukset kuormittavat paitsi läheisiä myös naapureita ja palveluita. Erityisesti huolta herättää tämän leviäminen nuorten keskuuteen sekä alfa-pvp:n käytöstä johtuva aggressiivinen ja arvaamaton käytös.

Tämän akuutin tilanteen korjaamiseksi tarvitaan täsmätoimia välittömästi. Käyttäjien on saatava hoitoa, ja alfa-pvp:n saatavuutta on rajattava, mutta tämä ei kuitenkaan yksin riitä. Uusia muuntohuumeita tulee markkinoille jatkuvasti, ja siksi samaan aikaan on välttämätöntä tehostaa ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea.

Suomi kulkee kuitenkin hallituksen johdolla päinvastaiseen suuntaan. Ennaltaehkäisevästä ja kuntouttavasta työstä sote-palveluissa joudutaan leikkaamaan hallituksen leikkausten takia. Sote-järjestöjen rahoituksesta hallitus leikkaa lähes kolmanneksen, siis juuri niiltä järjestöiltä, jotka jalkautuvat päihderiippuvaisten pariin kaduille. Helsingin poliisi on ajanut alas omaa ennaltaehkäisevää toimintaansa, minkä seurauksena yhteistyö viranomaisten kesken on vaikeutunut. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: mitä hallitus tekee turvataksaan päihderiippuvaisten ihmisten riittävät ennaltaehkäisevät ja kuntouttavat palvelut, jotta huumeongelmat saadaan kuriin ajoissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

16.53 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus suhtautuu erittäin vakavasti tähän vakavoituneeseen huumetilanteeseen ja alfa-pvp:n leviämiseen Suomessa. Meillä on sisäministeri Mari Rantasen kanssa ollut koolla kaikki keskeiset viranomaiset, ja rakennamme parhaillaan uusiakin toimia, mutta ennen kaikkea pyrimme siihen, että tehostamme meidän viranomaisten toimintaa tämän alfa-pvp:n leviämisen pysäyttämiseksi Suomessa.

Sen lisäksi hallituksella on jo hallitusohjelmasta lähtöisin vahvaa huumepolitiikkaa. Me teemme muun muassa nuorten huumekuolemien estämishjelmaa, johon on varattu merkittävä, yli kymmenen miljoonan euron rahoitus, josta osa kanavoituu myöskin järjestöjen tekemälle erittäin arvokkaalle työlle. Tähän tarvitaan koko yhteiskunta mukaan.

Poliisi tekee tällä hetkellä tehostavia toimia huumeiden käytön leviämisen torjumiseksi, ja myöskin tarvitaan Tulli tähän työhön, koska tämä ilmiö on rajat ylittävä. Sen lisäksi siten tietysti palvelut ovat ensisijaisessa roolissa, ja meidän pitää pystyä tehostamaan. Tämä on hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla olevaa toimintaa. Meidän pitää pystyä esimerkiksi tähän maahan luomaan vahvemmat, erityisesti nuorille suunnatut päihdepalvelut. Se on ollut selkeä puute, se nousi esiin tässä pyöreässä pöydässä, [Puhemies koputtaa] ja sitä työstetään myös osana tätä ehkäisyohjelmaa, jonka mainitsin. — Kiitos.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys suomalaisesta puolustusteollisuudesta (Mats Löfström r)

Suullinen kysymys SKT 142/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, nästa fråga, ledamot Löfström, varsågod.

Keskustelu

16.54 Mats Löfström r: Tack, ärade talman! Viime aikojen droonihavainnot ympäri Eurooppaa ja naapurimaissamme on syystäkin otettava vakavasti. Siksi Suomi vahvistaa puolustusyhteistyötään Natossa ja osallistuu nyt Tanskan ilmatilan turvaamiseen. Tämä on tärkeä asia.

Vår försvarsmakt och Gränsbevakningsväsendet hjälper att trygga luftrummet i Danmark. Vi hjälper vår nordiska granne och allierade.

Tanskaan lähetettävällä sotilasosastolla on erityisosaamista muun muassa droonien tunnistamisessa. Tätä erityisosaamista löytyy myös suomalaisilta yrityksiltä, ja kysyntää löytyy. Viime aikoina suomalaisyhtiö Kelluu, joka valmistaa tiedonkeruuseen erikoistuneita vetyteknologialla toimivia ilmalaivoja, joissa on esimerkiksi sensoreita ja tutkimuslaitteita, on saanut paljon näkyvyyttä. Heidän ilmalaivatehtaansa sijaitsee Joensuussa, ja tuotteita käytetään sekä puolustus- että siviilipuolella. Kysyn ministeri Häkkäselä: miten voimme vahvistaa suomalaisen puolustusteollisuuden toimintaedellytyksiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

16.55 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus panostaa merkittävästi kotimaiseen puolustusteollisuuteen, ja näemme siinä jo merkkejä ympäri Suomea, miten se lisää Suomessa työllisyyttä ja talouskasvua. Sitä kautta, kun puolustusteollisuus vahvistuu, se vahvistaa myös meidän maanpuolustuskykyä, eli kriisitilanteessa meillä on suomalaista sinivalikoista osaamista ja teollista kapasiteettia täällä sitten tarvittaessa Suomen puolustukseen.

Muutamia esimerkkejä: Me kohdistetaan tällä hetkellä miljardiluokan hankintoja kotimaahan. Se säteilee ympäri Suomea, voi sanoa, että melkein kaikkiin maakuntiin kaikkien edustajienkin lähialueilla. Osa näistä on turvaluokitettuja ja niitä ei voida julkaista, mutta iso osa on myös julkista tietoa. Sieltä tulee työllisyyttä ympäri Suomea.

Ukrainan tuen paketti: Orpon hallitus teki tietoisesti poliittisen linjauksen, että jatkossa Ukrainan tuen määrärahat kohdistetaan kotimaan yrityksiltä tehtäviin hankintoihin. Näistä on ensimmäinen paketti jo tehty, ja tämä tuottaa useita kymmeniä suomalaisia yritystuotteita Ukrainaan, ja työllisyyttä myös ympäri Suomea tulee tästä näin. Me ollaan nyt jo alkusyksyn aikana tavattu useampi sata yritystä, [Puhemies koputtaa] jotka ovat halukkaita jatkossakin osallistumaan tähän. Kelluu Oy on päässyt Naton teknologiarenkaiseen meidän vienninedistämisen ansiosta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys luovien alojen tulevaisuudesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 143/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Suomessa työttömyys on valitettavasti kasvanut nopeasti, ja viikoittain saamme kuulla uusista irtisanomisista. Tämä horjuttaa ihmisten uskoa tulevaisuuteen ja toimii sitä kautta jarruna myös talouden kasvulle.

Vaikeina aikoina, jos koskaan, tarvitaan luovia aloja ja kulttuuria. Korona-aika oli jo kova isku tälle sektorille, ja haasteita on nytkin. Luovat alat kulttuuri- ja elokuva-ala työllistävät Suomessa suuren joukon koulutettuja ammatti-ihmisiä. Tällä sektorilla julkinen tuki on tuotantojen perusta, joka mahdollistaa myös kansainvälisen ja muun yksityisen rahoituksen saamisen, ja tästä iso osa palautuu valtion kassaan.

Arvoisa tiede- ja kulttuuriministeri, tiedän, että rakastatte suomalaista kulttuuria ja teette paljon tämän sektorin eteen. Kysyisinkin, arvon ministeri: kuinka arvioisitte luovien alojen kulttuuri- ja elokuva-alan mahdollisuuksia, työllisyysnäkymiä ja toiminta- ja kasvuedellytyksiä tänä aikana? [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Jospa annamme ministerin vastata tähän kysymykseen. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

16.58 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olemme kaikki varmasti hyvin tietoisia, minkälaisissa vuosissa luovat alat ovat olleet koronan jälkeen, ja se koskettaa niin elokuva-alaa kuin laajemminkin koko alaa.

Hallitus on toiminut tämän alkukevään aikana niin, että me olemme valmistelleet luovien alojen neuvottelukunnassa, joka alkuvuonna perustettiin, luovien alojen kasvustrategian. Siinä nimenomaan katsotaan osaamiseen, osaamisen ennakointiin, rahoituspolkuihin, yritysneuvontaan näihin rahoituspolkuihin, maakuvatyöhön, vientiin ja tämältyyppisiin asioihin.

Sitten tähän elokuva-alan puoleen. Tiedän ja olen sanonut tässä salissa, ja sanon sen nytkin, että jatkan työtäni kulttuurin ja taiteen puolesta puhumisessa ja siinä, että saisimme hallituksessa yhteisen ratkaisun tämän elokuva-alan säästön osalta. Mutta teimme myös budjettiriihessä elokuva-alan rahoitusta vahvistavia päätöksiä. Av-alan tuotantokannustin vakinaistetaan, se on kymmenen miljoonaa euroa ensi vuodesta lähtien, [Puhemies koputtaa] ja sitten teimme myös suoratoistopalveluille tämän niin sanotun AVMS-direktiivin mukaisen maksuvelvoitteen. [Puhemies koputtaa] Itse asiassa käynnistin tällä viikolla sen valmistelun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. Nyt aika on käytetty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys EU-tuesta itärajan puolustuksen vahvistamiseen (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 144/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Vikman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Suomen hallitus panostaa vahvasti Suomen puolustuskykyyn. Turvallisuus maksaa, mutta sen puute maksaa vielä enemmän. Euroopan on vahvistettava puolustustaan Venäjän uhkaa vastaan. Erityisesti Euroopan itäisellä rajalla puolustamme koko unionin arvoja ja eurooppalaista elämäntapaa, ja tarvittaessa teemme sen myös sotilaallisesti.

Euroopan johtajat ovat parhaillaan koolla Kööpenhaminassa. On syytä painottaa, että Euroopan itärajan puolustuskyvyn vahvistaminen on unionin ja liittokunnan yhteinen etu. Resurssit tarvitaan sinne, missä puolustus tapahtuu. Kysyn valtiovarainministeri Purralta: eikö tässä nyt olisi Euroopan maiden vuoro osoittaa solidaarisuutta Suomelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

17.00 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen kanta on koko ajan ollut nimenomaan tämä. Totta kai eri puolilla Euroo-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

pan unionia on erilaisia ongelmia ja monella muullakin suunnalla koetaan ongelmia nimenomaan rajan kanssa, mutta kyllä tämä Suomen ja muiden Venäjän rajanaapureiden tilanne on tietenkin aivan poikkeuksellinen. Juuri tätä silmällä pitäen kaikki meidän tavoitteemme ja linjamme Euroopan unionin suuntaan on rakennettu nimenomaan tätä tukemaan.

Nyt on todellakin aika Euroopan unionissa, jossa selvästi tullaan nostamaan puolustukseen käytettävää rahoitusta, huomioida erityisesti Suomen itäosat ja muut rajanaapurit.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävänä on hallituksen esitys energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamiseksi. Energiatehokkuusdirektiivi uudistettiin osana komission 55-valmiuspakettia. Pääosa direktiivin muutoksista astuu voimaan 11.10.2025. Direktiivin velvoitteista ja tavoitteista merkittävä osa voidaan Suomessa edelleen toimeenpanna energiatehokkuussopimusten kautta. Osa energiatehokkuusdirektiivin uusista velvoitteista vaatii lisäyksiä ja muutoksia myös lainsäädäntöön. Valtaosa lakimuutoksista tehdään energiatehokkuuslakiin.

Tänään käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi pääosin energiatehokkuuslakia. Pienempiä muutoksia ehdotetaan tehtäväksi myös sähkömarkkinalakiin, maakaasumarkkinalakiin, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettuun lakiin ja energiamarkkinariitalautakunnasta annettuun lakiin. Energiatehokkuuslakiin ehdotetut julkista sektoria koskevat muutokset liittyvät energiankulutuksen seurantaan ja vuosittaiseen raportointiin sekä julkisten hankintojen energiatehokkuusvelvoitteisiin. Lisäksi julkiselle sektorille ehdotetaan säädettäväksi velvoite soveltaa energiatehokkuus-
en -periaatetta.

Yrityksiä koskevat ehdotetut muutokset liittyvät velvoitteisiin ottaa käyttöön energianhallintajärjestelmiä ja tehdä energiakatselmuksia tehokkaan kaukolämpö- ja kaukolämmitysjärjestelmän kriteereihin, fossiilisen polttoaineen käytön vähentämiseen sekä hukka-
lämmön hyödyntämiseen.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Ottaen huomioon Suomessa toteutetun ja olemassa olevan järjestelmällisen, pitkäjänteisen ja jatkuvan työn energiatehokkuuden edistämiseksi sekä markkinaehtoisesti kehittyvän, vähähiilisyyttä tavoittelevan lämmityssektorin toimet ja tulevaisuudensuunnitelmat ei ehdotuksen taloudellisten tai ympäristövaikutusten kokonaisuudessaan arvioida olevan erityisen suuria. Suoria taloudellisia vaikutuksia aiheutuu pääasiassa yritysten velvoitteesta ottaa käyttöön sertifioituja energianhallintajärjestelmiä ja tehdä energiakatselmuksia sekä julkisen sektorin mutta myös yksityisen sektorin hallinnollisten tehtävien lisääntymisestä.

Energiatehokkuusvelvoitteiden kansallisesta toimeenpanosta seuraa useita viranomais-tehtäviä. Nämä pääosin ohjeistukseen, neuvontaan, valvontaan ja raportointiin liittyvät tehtävät osoitettaisiin Energiavirastolle. Muihin lakeihin ehdotetut muutokset liittyvät energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamiseen. Energiamarkkinariitalautakunnasta annettuun lakiin tehtävä muutos liittyy lautakunnan toimivallan laajentamiseen.

Ehdotuksen lakien olisi tarkoitus tulla voimaan 11. päivänä lokakuuta 2025. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.05 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Joitain huomioita hallituksen esityksen lausuntopalautteesta:

Elintarviketeollisuusliitto, ETL, tuo esille, että siirtymä kohti vähähiilistä ruuantuotantoa saattaa jopa kasvattaa alan energiankulutusta. ETL pitää tärkeänä, että uudelleen laaditun energiatehokkuusdirektiivin kokonaiskulutusta rajoittavat tavoitteet ja energiatehokkuus ensin -periaate eivät estä investointien toteuttamista ja siirtymää kohti vähäpäästöisempää ruuantuotantoa ja teollisuuden sähköistymistä.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että lain toimeenpano voidaan toteuttaa pääosin hyödyntämällä jo nykyisin käytössä olevia politiikkatoimia, kuten energiatehokkuussopimuksia. Yrittäjien mukaan energiatehokkuusdirektiivin toimeenpano tulee toteuttaa kustannustehokkaasti ja hallinnollista taakkaa minimoiden ja että energiatehokkuustoimia koskevien velvoitteiden tulee kohdistua ensisijaisesti suurimpiin energian kuluttajiin.

Direktiivin toimeenpanossa on varmistettava, että uusista velvoitteista ei muodostu kohtuutonta hallinnollista taakkaa erityisesti pienemmille yrityksille, jotka voivat ylittää katselmusrajan mutta toimivat usein hyvin rajallisilla resursseilla. Yrityksille, jotka ylittävät säädetyn energiankulutusrajan mutta ovat muuten kooltaan tai resursseiltaan pieniä, voitaisiin yrittäjien mukaan asettaa esimerkiksi kevennetyt vaatimukset toimintasuunnitelman julkaisulle. Tarvittaessa neuvontaa ja tuki-instrumentteja katselmusten ja järjestelmien käyttöönoton rahoittamiseen voitaisiin laajentaa.

Arvoisa puhemies! Lausunnoissa tuodaan esille myös se, että energiatehokkuusdirektiivistä aiheutuu uusia julkisten hankintojen ilmoitusvelvollisuuksia hankintayksiköille. Näiden vaikutuksia viranomaisten ja hankintayksiköiden hallinnolliseen taakkaan ei hallituksen esityksessä ole kuitenkaan arvioitu.

Omakotiliiton lausunnossa tuodaan esille tarve torjua energiaköyhyyttä. Suomessa on löydettävissä hyvin erilaisia ryhmiä, joilla on vaikeuksia selviytyä energiakustannuksista. Maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman tutkimushankkeen ”Maaseudun energia- ja liikenneköyhyys ilmiöinä” tarkastelun kohteena olivat energiaköyhyys ja liikenneköyhyys. Tutkimuksessa tehdyn kyselyn perusteella hieman yli puolessa kotitalouksista oli jouduttu tarkentamaan kulutustottumuksia ja vajaalla viidesosalla kotitalouksista oli uusia

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

tai pahenevia taloudellisia ongelmia. Myös tämä on syytä ottaa huomioon tätä hallituksen esitystä käsiteltäessä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.08 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri, Suomi on jo pitkään ollut edelläkävijä energiatehokkuuden edistämisessä. Järjestelmällinen ja pitkäjänteinen työ on luonut pohjan, jonka ansiosta olemme monessa suhteessa etulinjassa. Nyt uusi energiatehokkuusdirektiivi tuo tähän työhön lisävauhtia ja avaa myös uusia mahdollisuuksia.

Yrityksille direktiivi voi merkitä uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Energiatehokkaiden teknologioiden kehittäminen ja energiansäästötoimenpiteet tuottavat pitkällä aikavälillä paitsi taloudellisia hyötyjä myös kilpailuetua kansainvälisillä markkinoilla. Kotitalouksille direktiivi voi puolestaan tuoda konkreettisia säästöjä arkeen, kun energianeuvonta auttaa hallitsemaan kustannuksia ja parantamaan asumisen tehokkuutta.

Energiatehokkuuslaissa säädettäisiin niin sanotusta energiatehokkuus ensin -periaatteesta. Sen tavoitteena on, että julkisissa hankinnoissa, suunnittelussa, politiikassa ja merkittävässä investoinneissa otetaan aina huomioon energiatehokkuusratkaisut. Julkiselle sektorille asetettavat velvoitteet tähtäävät siihen, että kaikkien julkisten elinten yhteenlaskettu energian loppukulutus vähenee vuosittain lähes kahdella prosentilla verrattuna vuoden 2021 tasoon. On kuitenkin muistettava, että julkisella sektorilla haasteet liittyvät ennen kaikkea seurannan ja raportoinnin hallinnolliseen työhön. Tämä vaatii resursseja, jotka olisi parempi kohdentaa käytännön energiansäästötoimiin.

Direktiivin toimeenpano edellyttää tiivistä yhteistyötä valtion, kuntien, yritysten ja kansalaisten kesken. Koska Suomessa on jo vahva pohja, sen lisävaikutukset jäävät kokonaisuutena rajallisiksi, mutta oikein toteutettuna se voi vahvistaa kestävästä kehitystä ja tuoda uusia mahdollisuuksia eri toimijoille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.10 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset energiatehokkuuslakiin ja siihen liittyviin lakeihin tuovat mukanaan uusia velvoitteita julkiselle sektorille ja yrityksille. Perussuomalaiset tunnistavat energiatehokkuustoimien merkityksen mutta korostavat samalla, että direktiivin toimeenpano ei saa lisätä kohtuuttomasti hallinnollista taakkaa kunnille ja viranomaisille. Seuranta- ja raportointivelvoitteet voivat aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia ja resurssipaineita erityisesti pienissä kunnissa.

Yrityksille direktiivin velvoitteet voivat avata myös uusia mahdollisuuksia. Energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto voivat tuottaa pitkän aikavälin taloudellista hyötyä, ja on tärkeää, että tämä sääntely tukee innovaatioita eikä tukahduta niitä.

Kotitalouksille energiatehokkuusdirektiivi voi tuoda säästöjä, mutta tämä edellyttää toimivaa energianeuvontaa ja käytännönläheistä tukea. Kansalaisten on ymmärrettävä, miten he voivat konkreettisesti vaikuttaa omaan energiankulutukseensa.

Arvoisa puhemies! Energiatehokkuusdirektiivin kansallinen toimeenpano vaatii laajaa yhteistyötä. On tärkeää, että toteutuksessa huomioidaan Suomen jo tekemä pitkäjänteinen

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

työ energiatehokkuuden edistämiseksi. Meidän on varmistettava, että uusi sääntely tuo lisäarvoa eikä vain lisää byrokratiaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.11 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä täällä perussuomalaisten edustajien puheenvuoroihin. Nyt, kun viemme Suomen lainsäädäntöön näitä EU:n 55-ilmastopakettien konkreettisia toimenpiteitä, niin on tosi hienoa, että tavallaan konkretisoituvat ne hyvät asiat, mitä me voidaan energiatehokkuudella tähän yhteiskuntaan saada. Olen tätä esitystä silmäillyt, ja tässä on kyse aidosti energiatehokkuuteen tähtäävästä esityksestä. Mehän tiedämme, että rakennusten lämmitys aiheuttaa merkittävän osan Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. On arvioitu, että jopa kolmannes tulee rakennuksista. Yleisesti hienoa rakennusten energiatehokkuuteen ja lämmitysmuotoihin on totuttu saamaan kiristystä EU:lta, eli koko meidän rakennusten energiatehokkuus perustuu näille EU:n minimeille, ja nyt niitä tullaan kiristämään.

On myös hyvä, että tässä esityksessä on otettu esille, luonnollisesti, fossiilisen energian korvaaminen uusiutuvilla, kuten maalämmöllä ja muilla, mutta myös tämä hukkalämmön hyödyntäminen, mikä on tietenkin keskeinen osa energiatehokkuutta. Kaiken kaikkiaan kiitän tästä hyvästä, eteenpäin katsovasta keskustelusta ja esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.13 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen erittäin huolissani siitä, että tuntuu, että sääntelyä lisätään joka päivä. Aika monen esityksen takana on sana direktiivi, ja tuolla talousvaliokunnassa niitä tuntuu tulevan yksi kaksi viikossa, joten kyllä meidän pitää yhdessä kiinnittää huomiota siihen, että me emme tukahduta hengiltä investointeja. Erityisesti energian osalta nämä investoinnit ovat mittaamattoman tärkeitä, jotta meillä riittää energiaa koko maan tarpeisiin.

Tässä edustaja Kallio toi esille, että siirtymä kohti vähähiilistä ruuantuotantoa saattaa kasvattaa alan energiankulutusta. Siksi on tietenkin investoitava uusiutuvaan energiaan, ja hallituksen tulisi tehdä aktiivisia toimia sen eteen. Voitaissiinko esimerkiksi teollisuuden sähköverohelpotuksia jatkaa tai tehdä uusia toimia niin, että teollisuus aktiivisesti myös uudistuisi tällä saralla? Toivoisin, että siellä saisimme lisää vauhtia. Tässä aikaisemmin jo on todettu, että energiatehokkuusdirektiivin kokonaiskulutusta rajoittavat tavoitteet eivät saa estää investointien toteutumista ja siirtymää kohti vähäpäästöisempää ruuantuotantoa ja teollisuuden sähköistymistä. Pidän erittäin tärkeänä, että me kehitämme ja emme säätele itseämme hengiltä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 89/2025 vp

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.15 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsiteltävänä on nyt hallituksen esitys pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi uudeksi lainsäädännöksi. Kysymys on tärkeästä uudistuksesta oikeudenhoidon alalla. Tarkoitus on luoda käräjäoikeuteen uusi menettely, jossa oikeudenkäyntikulun riski olisi matala ja jossa asianosainen voisi nykyistä helpommin itse ajaa omaa asiaansa. Tämä esitys perustuu hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan otetaan käyttöön tämä pienten riita-asioiden menettely, ja tuossa kirjauksessa puhutaan ja myös hallitusneuvotteluissa puhuttiin muun muassa huoneenvuokra-asioista ja häädöistä.

Myös eduskunta on pitänyt tarpeellisena selvittää mahdollisuutta kevennetyille menettelyille pienemmissä riita-asioissa. Suomeen tulee nyt vähäisiin vaatimuksiin sovellettava menettely, kuten muuallakin ja monissa Euroopan maissa on. Valmistelussa soveltamisalaksi on valittu asuinhuoneiston vuokrasuhdetta koskevat asiat. Asumista koskevat asiat ovat tietysti tärkeitä, ja ne liittyvät ihan jokapäiväisiin ihmisten perustarpeisiin, joissa on perusteltua edistää oikeuden nopeaa saatavuutta. Lisäksi menettelyä on tarkoituksenmukaista kokeilla pienemmässä asiaryhmässä ennen sen mahdollista laajentamista muihin asiaryhmiin. Tämä esitys on laadittu siten, että soveltamisalan laajentaminen myöhemmin on mahdollista, kun tästä uudesta menettelystä saadaan kokemuksia ja jos tätä halutaan laajentaa.

Suomessa riita-asioita on tuomioistuimissa kansainvälisesti vertaillen vähän. Kyse on varmasti myös siitä, että oikeudenkäynnin häviämiseen liittyy merkittävä taloudellinen riski, jota ei kevyin perustein haluta ottaa. Tämä saattaa osaltaan vaikuttaa siihen, että Suomessa ihmiset ja yritykset eivät aina käänny tuomioistuimen puoleen silloinkaan, kun tuntevat oikeuksiaan loukatun. Näin on etenkin silloin, kun itse riita-asiassa ei ole kyse kovin suuresta taloudellisesta intressistä.

Esitys pienten riita-asioiden menettelystä on askel tämän oikeuden saatavuuden ongelman ratkaisemiseksi. Se olisi siis erityismenettely asuinhuoneiston vuokrasuhteeseen liittyville riidoille, jotka koskevat määrältään enintään 10 000:ta euroa tai eivät ole sinänsä rahamääräisiä mutta joissa kyseessä on häätö. Pienten riita-asioiden menettelyssä oikeudenkäyntikuluriski olisi nykyistä pienempi, koska häviäjää ei voitaisi velvoittaa korvaamaan voittajan oikeudenkäyntikuluja muuta kuin laissa säädetyt määrät. Ilman pääkäsittelyä se olisi 500 euroa ja 1 000 euroa maksimissaan, mikäli järjestetään pääkäsittely. Se tekisi oikeudenkäynnistä nykyistä vähäriskisemmän, kun oikeuteen menoa pohtiva tietäisi etukäteen, kuinka paljon jutun häviäminen tulisi hänelle enintään maksamaan.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Oikeudenkäyntiä olisi helpotettu eri tavoin niin, että ihmiset ja yritykset voisivat nykyistä helpommin ajaa itse omaa asiaansa ilman juristin apua. Nämä juristipalkkiot muodostavatkin monesti merkittävimmän kuluerän koko oikeudenkäytössä.

Erikseen haluan nostaa esille ehdotuksen siitä, että maallikkoavustajien käyttäminen olisi sallittua. Tämä sai lausuntokierroksella myös kritiikkiä, mutta lähdimme esityksessä asiaa valmistelleen yksimielisen asiantuntijaryhmän ehdotuksesta eteenpäin. Suhtaudun kuitenkin itse ajatukseen avoimesti, ja on hyvä, että eduskuntakäsittelyssä tätäkin arvioidaan. Mikäli tässä tulee toisenlaisia ajatuksia, niin voimme tietysti yhdessä eduskunnan valiokunnan kanssa harkita, onko tämä hyvä. Mutta itse ajattelin, että tässä voi kokeilla vähän toisenlaista menettelyä ja ehkä avata enemmän mahdollisuutta käyttää maallikkoavustajaakin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen oikeusjärjestelmän vahvuus on aina perustunut siihen, että jokainen kansalainen voi luottaa oikeuden saatavuuteen varallisuudesta tai asemasta riippumatta. Kun kansalainen tietää, että hänen riitansa voidaan käsitellä oikeudenmukaisesti ja kohtuullisin kustannuksin, vahvistuu samalla koko yhteiskuntamme turvallisuus ja vakaus. Nyt käsittelyssä oleva esitys pienten riita-asioiden menettelystä rakentaa tätä luottamusta. Sen avulla halutaan madaltaa kynnystä viedä erityisesti vuokrasuhteisiin liittyviä pieniä riitoja käräjäoikeuteen. Esitys on rajattu koskemaan asuinhuoneiston vuokrasuhteita, sillä asuminen on ihmisen perustarve, ja siihen liittyvät riidat koskettavat usein kaikkein arkipäiväisiä tarpeitamme: kotia, turvaa ja luottamusta.

Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että vuokra-asioihin liittyviä riitoja jää tänä päivänä viemättä tuomioistuimeen. Syynä on usein pelko kustannuksista, oikeusprosessin raskautesta ja epävarmuudesta. Tämän esityksen tavoite on muuttaa tilannetta. Pienten riita-asioiden menettely on yksinkertaistettu, joustavampi ja kustannuksiltaan saavutettavampi. Se tuo oikeuden lähemmäksi tavallista ihmistä ja lisää luottamusta siihen, että myös pienemmissä asioissa oikeus toteutuu. Lisäksi, kun ihmiset kokevat, että riitoihinsa saa ratkaisun oikeusteitse, he sitoutuvat paremmin lakeihin ja sopimuksiin. Tämä vahvistaa yhteiskunnan eheyttä ja luo vakautta, joka heijastuu aina kansalaisten turvallisuudentunteeseen.

Arvoisa puhemies! Tämän uudistuksen tavoitteet ovat selkeät: haluamme parantaa oikeuden saatavuutta, nopeuttaa ja yksinkertaistaa oikeusmenettelyä, keventää kustannuksia ja vähentää oikeudenkäyntien pelkoa sekä vahvistaa kansalaisten luottamusta oikeusvaltion. Meidän velvollisuutemme lainsäätäjinä on varmistaa, että oikeus kuuluu kaikille, ei vain heille, joilla on varaa pitkiin, kalliisiin prosesseihin. Tämä esitys on askel kohti oikeudenmukaisempaa Suomea, jossa kansalaiset voivat elää turvallisesti tietäen, että heidän oikeuksiaan suojellaan.

Arvoisa puhemies! Meidän yhteinen tehtävämme on vahvistaa kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään. Tämän esityksen myötä rakennamme oikeudenmukaista, turvallista ja luotettavaa Suomea. Rakennamme kotia, jossa jokaisen kansalaisen ääni kuuluu ja oikeus toteutuu. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

17.24 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu oikeusministeri! Hallitus tuo eduskuntaan esityksen pienten riita-asioiden menettelystä. Kyse on merkittävästä uudistuksesta, jolla madalletaan kynnystä hakea oikeutta ja parannetaan ihmisten arjen oikeusturvaa. Tämä on selkeä askel kohti oikeudenmukaisempaa ja inhimillisempää oikeusjärjestelmää.

Moni vuokraan tai häätöön liittyvä kiista jää viemättä tuomioistuimeen, koska prosessi on kallis, hidas ja riskialtis. Tämä hyödyttää usein sitä osapuolta, jolla on enemmän resursseja odottaa ja käydä oikeutta. Nyt hallitus esittää mallia, jossa pienet vuokra- ja häätöriidat voitaisiin käsitellä yksinkertaistetussa menettelyssä, jossa oikeudenkäyntikuluriski on rajattu ja käsittely nopeampaa. Uusi menettely soveltuisi riitoihin, joiden arvo on enintään 10 000 euroa tai joissa kysymys ei ole rahasta vaan esimerkiksi hädöstä. Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus olisi enintään 500 euroa kirjallisessa menettelyssä ja 1 000 euroa pääkäsittelyssä. Tämä on valtava parannus verrattuna nykytilaan, jossa kulut voivat nousta useisiin tuhansiin euroihin.

Arvoisa puhemies! Käräjäoikeuksiin tulee vuosittain keskimäärin noin 550 riitaista huonevuokra-asiaa, ja niistä yli sata päätyy pääkäsittelyyn. Tällä hetkellä häätöasioiden käsittely kestää keskimäärin 6–9 kuukautta ja muiden vuokrariitojen jopa puolitoista vuotta. Pitkät käsittelyajat luovat epävarmuutta ja turhaa kuormitusta kaikille osapuolille. Nyt hallitus tarjoaa ratkaisun, joka tuo nopeutta ja ennakoitavuutta. On syytä korostaa, että tällainen menettely on käytössä melkein kaikissa EU-maissa. Lausuntokierroksella enemmistö piti uudistusta tarpeellisena ja kannatettavana. Nyt Suomi ottaa kiinni eurooppalaista kehitystä ja rakentaa oman mallinsa, joka turvaa paremmin vuokranantajan ja vuokralaisen oikeudet. Tämä hallituksen esitys on konkreettinen esimerkki siitä, miten oikeuden saatavuutta voidaan parantaa tavallisen ihmisen arjessa. Se tuo turvaa, vähentää kustannuksia ja vahvistaa luottamusta siihen, että oikeutta saa kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut siihen, että oikeus kuuluu kaikille, ei vain niille, joilla on varaa pitkiin ja kalliisiin prosesseihin. Tämä esitys toteuttaa sen lupauksen. Haluan lopuksi kiittää oikeusministeri Leena Merta erinomaisesta valmistelutyöstä tämänkin tärkeän uudistuksen osalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.27 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset suhtautuvat myönteisesti tähän pienten riita-asioiden menettelyä koskevaan uudistukseen, joka liittyisi esimerkiksi näihin vuokra- ja häätökiistoihin. Tämä madaltaa kynnystä hakea oikeutta ja parantaa kansalaisten oikeuden saatavuutta.

Moni vuokrasuhteeseen liittyvä riita jää viemättä tuomioistuimeen, koska oikeudenkäynti on kallista ja hidasta. Tämä vaarantaa ihmisten pääsyn oikeuksiinsa. Uusi menettely olisi yksinkertaisempi ja edullisempi. Kuluriski on rajattu, ja käsittely olisi nopeampaa kuin nykyisessä täysimittaisessa oikeudenkäynnissä. Erityisesti vuokralaiset ja pienet vuokranantajat hyötyvät tästä. Kun riidat voidaan ratkaista tehokkaammin, ihmiset pääsevät nopeammin elämässään eteenpäin. Myös vuokranantaja saa asunnon nopeammin takaisin hallintaansa ja uudelleen vuokrattavaksi.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus tuo oikeuden lähemmäs ihmistä. Kiitos, oikeusministeri Meri, tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.28 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä on hallituksen esitys uudeksi pienten riita-asoiden menettelyksi, joka koskee erityisesti asuinhuoneistojen vuokrasuhteita. Haluan tuoda esille tämän uudistuksen merkityksen erityisesti vuokranantajille. Mistä tässä esityksessä sitten tarkalleen on kyse? Esitys loisi käräjäoikeuksiin uuden ja yksinkertaistetun oikeudenkäyntimenettelyn. Siinä voitaisiin käsitellä vuokraan, häätöön tai esimerkiksi huoneiston kuntoon liittyviä riita-asioita, joiden arvo olisi enintään 10 000 euroa tai joissa ei olisi kyse rahasta vaan esimerkiksi vuokrasuhteen päättämisestä.

Uudistuksen tarkoitus on helpottaa vuokra-asoiden vientiä oikeuteen tarpeen vaatiessa. Tämä uudistus on merkittävä siksi, koska moni vuokranantaja joutuu epäroimään, haluaa viedä selkeän vuokra-asian oikeuteen, tapauksessa kun on aina riski suuriin oikeudenkäyntikuluihin ja pitkiin käsittelyaikoihin. Kansainvälinen vertailu osoittaa myös sen, että lähes kaikissa EU-maissa on jo käytössä erityiset menettelyt pienille riita-asioille. Nyt Suomi seuraisi tämän uudistuksen myötä perässä.

Arvoisa puhemies! Vuokranantajille asunnon vuokraaminen on yleensä sijoitus ja yksi toimeentulon lähde. Vuokraustoiminnassa tulee kuitenkin säännöllisesti vastaan ongelmia. Vuokria jää maksamatta, ja asuntoa hoidetaan huonosti, on ilmennyt jopa huumekasvattamoja, tai vuokrasopimusta rikotaan muilla tavoin. Tähän asti mahdolliseen oikeusprosessiin lähteminen on ollut kallista ja aikaa vievää. Käsittely voi kestää yli vuoden ja häätöasioissakin jopa yli puoli vuotta. Tänä aikana vuokranantaja ei pysty saamaan asuntoaan takaisin vuokrattavaksi mutta asunnon kulut juoksevat, ja ne täytyy kaikesta huolimatta maksaa. Tässä ehdotetussa uudessa mallissa oikeudenkäyntikulujen enimmäiskorvaukset olisivat jatkossa rajatut, 500 euroa kirjallisessa käsittelyssä ja 1 000 euroa pääkäsittelyssä. Tämä tuo osaltaan ennustettavuutta oikeudenkäyntikuluihin. Prosessi itsessään olisi myös nopeampi, mikä tarkoittaa sitä, että vuokranantaja voisi saada asuntonsa takaisin hallintaansa ja uudelleen vuokralle aiempaa nopeammin.

Arvoisa puhemies! Yksikään vuokranantaja ei toivo päätyvänsä tilanteeseen, jossa vuokra-asian joutuu viemään oikeuteen. Tilastot osoittavat kuitenkin sen, että vuokranantajat ovat jo nyt useimmiten osapuolena näissä riidoissa. Esimerkiksi Helsingin käräjäoikeuden selvityksen mukaan lähes 70 prosentissa vuokra-asioista kantajana on vuokranantaja. Tyypillisesti kyse on vuokrasaatavista, sopimuksen purkamisesta tai korvauksista huoneiston vahingoittamisesta. Vuonna 2019 vuokranantajien keskimääräinen oikeudenkäyntikuluvastuu saattoi nousta lähes 6 000 euroon. Se on summa, joka on monelle yksityiselle vuokranantajalle kohtuuton. Ei olekaan ihme, että moni turvautuu kuluttajariitalautakuntaan tai toteaa, ettei halua tai pysty viemään asiaa käräjille.

Haluankin kiteyttää tämän uudistuksen hyödyt: prosessit nopeutuvat, esimerkiksi häätöasia voisi ratketa kuukausia nykyistä nopeammin, mikä vähentäisi vuokranantajille aiheutuvia tappioita; kulujen ennustettavuus, oikeudenkäyntikuluille luotava enimmäiskatto toisi ennustettavuutta prosessin kuluihin; asuntosijoittajien asemaa turvataan, jos haluamme, että yksityiset vuokranantajat haluavat jatkossakin toimia vuokramarkkinoilla — se edellyttää toimivaa ja tehokasta oikeusjärjestelmää, johon vuokranantajat voivat luottaa tilanteen vaatiessa.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus parantaa merkittävästi vuokranantajien oikeusturvaa. Se luo selkeämmät ja toimivammat pelisäännöt, joihin voi luottaa, ja se tarjoaa mah-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

dollisuuden saada oikeuden ratkaisut nopeammin pienemmillä kustannuksilla. Kiitos ministeri Merelle tästä erittäin tärkeän lainsäädännön valmistelusta ja esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.33 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies, arvoisa oikeusministeri! Nyt on kyseessä todella hyvä parannus tähän oikeuskäsittelyyn. Kun itsekin muutamassa taloyhtiössä olen hallituksen puheenjohtajana, tämä nousee jatkuvasti esille sellaisissa tilanteissa, että on esimerkiksi tätä Airbnb-vuokraussuhdetta ja sitten jätetään esimerkiksi todella sotkuiseksi se huoneisto, mistä lähdetään saman tien.

Ja toinen: Saadaanko tällä nyt parannusta siihen asiaan, että jos on kuitenkin kyseessä sellainen huoneisto, missä ei ole vielä huoneistokohtaista vesimittaria, ja siellä on esimerkiksi jonkun tapahtuman myötä ollut niin, että yksi on vuokrannut mutta siellä onkin kuitenkin ollut 10—20 henkeä, vessa on käynyt jatkuvasti, suihku on käynyt jatkuvasti, melkoiset vesimaksut, niin saadaanko näitä myöskin nyt käsiteltyä tämän asian yhteydessä? Jos näin on, niin todella hyvä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.34 Rami Lehtinen ps: Arvoisa herra puhemies! Lopultakin mennään oikeaan suuntaan, nimittäin vuosikymmeniä Suomessa ollaan kuljettu siihen suuntaan, että oikeudenkäyntikulut maksavat ja käsittelyajat pitenevät. Hienoa, että tällä hallituksella on tavoite tehdä myöskin toisenlaisia päätöksiä. Ei voi nimittäin olla niin, että — jos kyse on pienestä asiasta, josta saattaa tulla suuri kustannus — yhteiskunta ikään kuin suojelee väärintekijöitä. Pienissäkin asioissa pitää olla oikeus ja mahdollisuus hakea sitä oikeushyvää, mikä itselle kuuluu ja oikeutta sille omalle asialle.

Suhtaudun avoimesti myöskin näihin maallikkoavustajiin erityisesti näissä pienissä riita-asioissa ihan siitä syystä, että meillä on tässä yhteiskunnassa paljon tietyn suppean alan osajia, joilla kuitenkin ei ole juristin koulutusta mutta jotka saattavat pystyä yksittäisessä pienessä asiassa auttamaan asiakasta kohtuukustannuksin ja kannustamaan tai opastamaan lähteä oikealla kulmalla sitä asiaa ajamaan eteenpäin.

Miksi tämä on tärkeä? Aikaisemminkin jo käytiin täällä puheenvuoron siihen liittyen, että oli juuri hiljattain sähkösopimukseen liittyvä riita-asia, jossa 600 euron sopimusriidan asianajokustannusvaatimus oli yli 800 000 euroa. Jokainen ymmärtää, että vaikka olisi vakuutuskin siitä oikeusturvasta, niin jos siitä omavastuu on kymmenen prosenttia, se tarkoittaisi 80 000:tä euroa oikeudenkäyntikulua. Siitä huolimatta eihän kukaan lähde oikeuteen näiden julkisten esimerkkien kautta vain muutamasta tuhannesta eurosta tappelemaan.

Erinomainen esitys, ja toivottavasti se etenee ja käsitellään lakivaliokunnassa tietysti harkiten ja hyvin. — Kiitos ministerille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

17.36 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Otin puheenvuoron, kun tässä tuli nyt ainakin yksi kysymys. — Edustaja Niemi, kysyitte tästä, minkälaisiin riitoihin tällä voi puuttua:

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Tämä ei sinänsä säätele millään lailla huoneenvuokrasopimuksen tai asunto-osakeyhtiön sisäisiä riitoja tai sitä, mistä siellä voidaan riidellä tai olla eri mieltä, vaan tämä koskee sitä menettelyä. Kun joku asia tuodaan kärjäoikeuteen, niin siinä on edellytyksenä se, että se pohja liittyy asuinhuoneiston vuokrasuhteeseen, eliikkä vuokranantaja ja vuokralainen ovat jostakin asiasta eri mieltä tai sitten halutaan häättö. Voidaan hakea korvauksia, mutta sen pitää liittyä vuokrasuhteeseen, ja sitten sen pitää olla pääomaltaan enintään 10 000 euroa. Toki siihen voi tulla korkolaskelmia päälle, mutta sen riidan kohteen pitää olla sellainen, tai sitten juuri esimerkiksi häättö, jossa ei ole vielä rahasta kysymys — siellä on sitten jotain muuta, halutaan asunto vaikka omaan käyttöön, ja toinen ei vaan lähde sieltä.

Ja sitten pitää olla niin, että sitä ei voida käsitellä tämmöisessä kevyemmässä summaarisessa menettelyssä. Lisäksi sen pitää olla laadultaan ja laajuudeltaan sellainen, että se sopii tähän menettelyyn. Eliikkä kärjätuomari arvioi sitä. Jos siellä on tulossa hyvin paljon todistelua tai oikeudellisesti vaikea kysymys, niin sitten kärjätuomari voi arvioida, että tätä ei voi tässä suppeammassa menettelyssä käsitellä.

On hyvä, että lakivaliokunta käsittelee just tätä maallikkotuomari- ja maallikkoavustajakysymystä. Ideana tietenkin on, että tässä mahdollisimman vähän käytetään avustajia, ylipäätään niin, että ihminen itse... Siellä olisi osapuolet, ja tuomari sitten johtaa sitä juristina. Mutta toki esimerkiksi ymmärrän, että jos ei itse kykene ja pysty, ja se voi olla silloin tukihenkilökin. Mutta minusta on hyvä, kun tämä työryhmä ehdotti tätä maallikkotuomarimenettelyä tähän, pohtia se ihan huolella. Kuten tuossa edustaja Lehtinen toi esille, on asiantuntevia ihmisiä, jotka voivat auttaa tässä asiassa. Kun tämä menettely on tarkoitettu vain ja ainoastaan kärjäoikeusvaiheeseen, niin se ei sitten minun mielestäni johda siihen, että tulisi esimerkiksi liian vaativia asioita maallikoille. Jos ne menevät esimerkiksi hovi-oikeuteen tai korkeimpaan oikeuteen, aletaan sitten puhua syvällisesti juridiikasta, jonka kyllä tosi moni asiantuntija hallitsee todella hyvin — sitä en sano. Mutta on hyvä, jos tätä tutkailette siellä.

Huoneenvuokralaki on myös uudistuksen alaisena, ja se tulee lähikuukausina eduskuntaan. Sen lausuntopalautteen jälkeen käydään sitä läpi, juuri näitä kysymyksiä, mitä toitte esille.

Myös asunto-osakeyhtiöille laki on osittain valmistelussa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.39 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa pu-
hemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen valtion palveluiden saatavuuden ja toi-
mintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteis-
palvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta. Esitys koskee valtion yhteistä
asiakaspalvelutoimintaa, sen suunnittelua, toimeenpanoa, seurantaa ja ohjausta. Valtion
yhteisen asiakaspalvelutoiminnan avulla varmistetaan käyntiasiointimahdollisuuksien vä-
himmäistasoa ja palvelun asianmukaisuutta käytettävissä olevien varojen puitteissa. Asia-
kaspalvelun laatu ja ihmisten yhdenvertaisuus palveluiden saatavuuden osalta turvataan
käytännössä kokoamalla eri viranomaisten asiakaspalveluja yhteiskäyttöisiin toimitiloi-
hin, mukaan lukien yhteisiin asiakaspalvelutiloihin, järjestämällä palvelu yhteisen mallin
mukaisella tavalla ja hyödyntämällä yhteisiä palveluneuvoja avustavissa asiakaspalvelu-
tehtävissä. Valtion yhteisiä ja yhteisen mallin mukaan toimivia asiakaspalvelupisteitä kut-
sutaan kuluvin vuodelle kesäkuusta alkaen Suomi-pisteiksi.

Ehdotettu sääntely liittyy Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen 2020-luvul-
la -hankkeeseen ja valtion aluehallinnon uudistukseen. Vuoden 2026 alussa toimintansa
aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle esitetään ehdotuksessa keskeistä tehtävää valtion
yhteisen asiakaspalvelun kehittämisessä ja koordinoinnissa. Hallitusohjelman mukaan
Suomi siirtyy asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikana-
vana. Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on myös kehittää palveluiden saatavuutta eri-
laisten käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden ja väestön perusoikeuksien yhdenvertainen to-
teutuminen varmistuen. Viranomaisilla on aina myös asiakasryhmiä, joille digitaalisten
ratkaisujen käyttäminen on vaikeampaa, ja myös esimerkiksi nuoria, joilla ei ole rutiinia
viranomaisasiointinnissa. Kattava ja eri viranomaisten palveluja tarjoava yhteisten asiakas-
palvelupisteiden verkko turvaa myös ikääntyvän väestön itsemääräämisoikeutta tilanteis-
sa, joissa ihmisillä on kykyä hoitaa omat asiansa mutta ei kykyä tai mahdollisuuksia päi-
vittää laitteitaan ja ohjelmiaan. Ihmiseltä ihmiselle annettava palvelu on monesti myös vi-
ranomaisen työn kannalta tuloksellisempaa, jos kyseessä on haastava asia tai asiakokonai-
suus, jonka käsittelemistä ei ole viranomaisen digitaalisissa palveluissa huomioitu.

Palvelu- ja toimitilaverkkohankkeeseen osallistuu tällä hetkellä kymmenen valtioneu-
voston piiriin kuuluvaa viranomaista ja Kansaneläkelaitos. Julkisen hallinnon yhteispalve-
lusta annetun lain puitteissa toimii tällä hetkellä seitsemän Suomi-pistettä. Kaikki hank-
keeseen osallistuvat eivät kuitenkaan tarjoa palvelujaan kaikissa Suomi-pisteissä. Palvelui-
den saatavuuden turvaamiseksi kustannustehokkaalla tavalla tarvitaan sääntelyä, joka vel-
voittaa valtion viranomaiset osallistumaan Suomi-pisteisiin.

Hallituskaudeksi hyväksytyn suunnitelman mukaan tavoitteena on järjestää kattava val-
takunnallinen yhteisten palvelupisteiden eli Suomi-pisteiden verkko, jossa yhteinen asia-
kaspalvelupiste olisi jokaisesta pääsääntöisesti enintään tunnin asiointietäisyydellä yleistä
tieverkkoa pitkin. Ehdotuksen mukaisessa sääntelyssä ei säädettäisi asiakaspalvelupistei-
den määrästä eikä sijainnista. Yhteisten asiakaspalvelupisteiden sijoittamisratkaisut tehtäi-
siin asiakastarpeista lähtevän alueellisen suunnittelun pohjalta osallistumisvelvollisten

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

valtion viranomaisten muodostamassa yhteisen asiakaspalvelun ohjausryhmässä. Esityksen mukainen sääntely varmistaisi hankkeen toimeenpanon.

Esityksessä ehdotetaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävälle viranomaisille velvollisuutta osallistua yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin sijoittamalla niihin omaa henkilöstöään tai yhteiskäyttöisen etäpalveluratkaisun avulla muista toimipaikoista käsin. Osallistumisvelvollisuuteen liittyisi myös velvollisuus osallistua yhteisen asiakaspalvelun kustannuksiin, ja osallistuvien viranomaisten tulisi tarjota yhteisissä asiakaspalvelupisteissä vähintään neuvontaa. Osallistumisvelvollisten viranomaisten toivotaan tarjoavan palveluaan vähimmäistasoa laajemmin ja mahdollisimman kattavalla tavalla yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Lupa- ja valvontavirasto edistäisi myös muiden viranomaisten kuin osallistumisvelvollisten viranomaisten palveluiden kokoamista yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin. Muita viranomaisia olisivat esimerkiksi muut valtion viranomaiset kuin osallistumisvelvolliset viranomaiset sekä kunnat ja hyvinvointialueet. Esityksellä haetaan vahvoja palvelukeskittymiä ja henkilökohtaista palvelua sitä tarvitseville.

Esityksen mukaan yhteisiä asiakaspalvelutehtäviä eli avustavia asiakaspalvelutehtäviä, kuten digituen ja toimivaltaisten viranomaisten eri palvelukanavien käytön tuen antamista ja asiakirjojen vastaanottamista, voitaisiin hoitaa jatkossakin viranomaisyhteistyössä yhteispalvelulaisissa tarkoitettuina sopimuksin. Nyt ehdotetaan lisäksi, että Lupa- ja valvontavirasto voisi myös tuottaa yhteistä asiakaspalvelua ostopalveluna tai omana työnään. Yhteisen asiakaspalvelun järjestäminen on käytännössä haasteellista, jos sellaista viranomaista ei löydy, joka ottaisi muiden samassa asiakaspalvelupisteessä toimivien viranomaisten avustavat asiakaspalvelutehtävät korvausta vastaan hoidettavakseen. Lupa- ja valvontavirasto järjestäisi viime kädessä yhteisen asiakaspalvelun ja voisi kilpailuttaa avustavien asiakaspalvelutehtävien hoidon ohjausryhmän valtuuttamana. Yksityisiä palveluntuottajia voitaisiin hyödyntää avustavissa asiakaspalvelutehtävissä. Suomi-pisteissä olisi aina saatavissa palvelua ihmiseltä, eivätkä ne muodostuisi kylmäasemiksi. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.45 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Valtion aluehallinnon viranomaisten fyysinen läsnäolo on vähentynyt jo pitkään. Tilalle on tuotu digitaalisia palveluja, vaikka kaikilla ei ole mahdollisuuksia niiden käyttämiseen. Monilla ihmisillä toimintakyky heikenee sairauksien ja iän myötä niin, että hän joutuu digitaalisten palveluiden sijasta turvautumaan uudelleen fyysisiin asiointipalveluihin. Siksi tarve fyysisille asiointipisteille ei tule katoamaan ottaen huomioon väestörakenteemme kehityksen.

Kokemukset yhteispalvelupisteistä ovat olleet sellaisia, että valtion aluehallinnon viranomaiset ovat olleet varsin haluttomia osallistumaan niihin vapaaehtoisesti. Hyvää tässä esityksessä on, että sillä tavoitellaan asiakaspalvelupisteiden riittävää kattavuutta. Ehdotus on kuitenkin samaan aikaan myös säästölaki. Sen tavoitteena on saavuttaa jopa 50 miljoonan euron vuosittaiset säästöt vuoteen 2030 mennessä, mikä tarkoittaa yli tuhannen virkailijan palkkakustannuksia. Tästä yhteisen asiakaspalvelutoiminnan osuus olisi noin 15 miljoonaa euroa. On varsin vaikea nähdä, etteikö se vaikuttaisi palvelutasoon ja asiointipisteverkoston kattavuuteen.

Vaikka esityksessä annetaan käsitys tulossa olevasta laajasta ja kattavasta palvelupisteverkostosta, arvioinnissa on puhuttu tunnin ajomatkasta tietä pitkin, ja arvio asiointipistei-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

den määrästä — 30:stä 50:een — antaa aiheen epäillä, millainen verkosto lopulta tulisi olemaan.

Kun viranomainen voi hakea vapautusta palvelupisteeseen osallistumisvelvollisuudesta, voi kynnyksensä tähän jäädä matalaksi, ja tältä osin lakiesitys voisi vesittyä. Tältä osin esitystä onkin syytä vielä tarkastella.

Resursoimalla asiakaspalvelupisteet tarkoituksella niukasti saadaan palveluverkosto rakennettua harvaksi ja aukioloajat hyvin rajatuiksi. Tällä voidaan luoda tilanne, missä käyntimäärät jäävät sen vuoksi alhaisiksi, ja tästä voi syntyä peruste sulkea asiointipiste. Näin on käynyt aiemmin valtion aluehallinnon viranomaisten itsenäisille yksiköille. Ensin aukioloaikoja supistettiin tuntuvasti ja lopuksi väitettiin, että siellä käy liian vähän asiakkaita, jolloin paikka pitää laittaa kokonaan kiinni. Toivottavasti näin ei tule käymään.

Arvoisa puhemies! VTT:n ja Vaasan yliopiston toteuttamassa tutkimushankkeessa ”Maaseudun energia- ja liikenneköyhyys ilmiönä” selvitettiin, kuinka hinnannousut sähköenergiassa, polttoaineissa ja muissa elämisen kustannuksissa ovat heijastuneet maaseudun kotitalouksiin ja yrityksiin. Ja nyt on hyvä huomata, että liikenneköyhyys ei ole riippuvaista siitä, mikä hinta bensapumpun taulussa lukee, vaan kyse on paljon laajemmasta, rakenteellisesta kysymyksestä.

Maaseutualueille tyypillistä on omakotitaloasuminen, kiinteistöjen arvonalasku ja vuokra-asuntojen puute sekä yksityisautoilu, pitkät etäisyydet ja joukkoliikenteen puute. Erityisesti tämä korostuu itäisessä Suomessa, mutta koskettaa maantieteellisesti suurta osaa Suomea. Maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman tutkimushankkeen tarkastelun kohteena olivat energiaköyhyys ja liikenneköyhyys. Tutkimuksessa tehdyn kyselyn perusteella hieman yli puolessa kotitalouksista oli jouduttu tarkentamaan kulutustottumuksia, ja vajaalla viidesosalla kotitalouksista oli uusia tai pahenevia taloudellisia ongelmia.

Energiaan ja liikenteeseen liittyvät toiminnot myös digitalisoituvat nopeasti, mikä lisää vaatimuksia digilaitteiden omistamiseen ja niiden käyttöosaamiseen sekä toimiviin yhteyksiin. Kaikkien näiden osalta on nähtävissä pahenevia ongelmia maaseutualueilla eri puolilla Suomea väestön ikääntyessä muuta maata nopeammin ja erityisesti mobiiliverkkojen toimintojen heikennyttyä 3G-verkon alasajon seurauksena.

Tutkimuksen tulosten perusteella on laadittu seitsemän toimintasuositusta energia- ja liikenneköyhyyden vähentämiseksi maaseutualueilla. Lähtökohtana on ollut, että suomalaiset maaseutualueet tunnistavat energia- ja liikenneköyhyyksien määritelmät ja mittarit. Toimintasuosituksissa on tähän hallituksen esitykseen liittyen seuraavat kohdat: oleellisten palveluiden saavutettavuus turvattava kaikille, maaseudun liikkumismahdollisuuksia ylläpidettävä ja kehitettävä, maaseudun infrastruktuuria parannettava sekä yksityisteiden säädöksiä ja tukiperusteita uudistettava, matalan kynnyksen apua ja neuvontapalveluita lisättävä ja viidentenä verkkopalveluiden käytön edellytyksiä parannettava ja tietosuojahaasteet ratkaistava.

Arvoisa puhemies! Aina kun täällä eduskunnassa päätetään mistä tahansa asiasta, on tarkasti katsottava, miten päätöksemme vaikuttavat eri ihmisryhmiin eri osissa maata ja erilaisessa taloudellisessa asemassa oleviin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.49 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee valtion yhteisen asiakaspalvelutoiminnan säädöspohjaa. Kyse on tärkeästä koko-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

naisuudesta, jolla turvataan ihmisten yhdenvertaisuus viranomaisasioinnissa ja luodaan pohja toimivalle valtakunnalliselle asiakaspalveluverkostolle. Suomalainen asioi monen eri viranomaisen kanssa elämänsä aikana, usein tarve kohdistuu useampaan virastoon samalla kertaa. Yhteinen asiakaspalvelupiste tuo nämä palvelut saman katon alle. Se helpottaa kansalaisten arkea, vähentää byrokratiaa ja parantaa saavutettavuutta.

Hallitus esittää, että yhteisten asiakaspalvelupisteiden toimintaa varten säädetään selkeä lainsäädäntö, joka kattaa toiminnan suunnittelun, toimeenpanon, seurannan ja ohjauksen. Näin varmistetaan, että järjestelmä toimii tasapuolisesti kaikkialla Suomessa.

Esityksen taustalla on myös valtion resurssien niukkeneminen. Viranomaisten käyntiasiointimäärät ovat viime vuosina vähentyneet, ja samaan aikaan on etsitty ratkaisuja, joilla palvelut pystytään turvaamaan kustannustehokkaasti. Yhteisten asiakaspalvelupisteiden avulla viranomaisten käyntiasiointia voidaan koota samoihin tiloihin, mikä tukee valtion toimitilastrategian mukaisia tilatehokkuustavoitteita. Tämä vähentää päällekkäisiä kustannuksia ja säästää veronmaksajien rahoja.

Arvoisa puhemies! Arvioiden mukaan säästöjä syntyy niin toimitilakuluissa kuin myös asiakaspalveluhenkilöstön tarpeessa. Asiakasta tämä ei kuitenkaan jätä yksin, päinvastoin: asiakaspalvelu pysyy lähellä, ja yhden luukun periaatteella toimiva järjestelmä helpottaa asiointia.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen kokonaisuus tähtää 50 miljoonan euron vuotuisiin säästöihin viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Tästä valtion yhteisen asiakaspalvelutoiminnan osuus olisi noin 15 miljoonaa euroa. Säästöt syntyvät, mutta samalla huolehditaan siitä, että palvelut säilyvät kansalaisten saatavilla eri puolilla maata. Yhteistyö Kelan, kuntien ja soveltuvien osin hyvinvointialueiden kanssa tekee tästä aidosti kansalaisia palvelevan uudistuksen. Kun palvelut löytyvät yhdestä paikasta, Suomi-pisteestä, kansalaisten asiointi sujuvoituu.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää siis mallia, joka yhdistää kansalaisten yhdenvertaisen oikeuden asioida viranomaisten kanssa, palvelujen tehokkuuden sekä verovarojen vastuullisen käytön. Tämä on esimerkki siitä, miten digitaalisuuden aikakaudellakin säilytetään kasvokkain asioinnin mahdollisuus niitä varten, jotka sitä tarvitsevat, mutta tehdään se järkevästi ja kustannustehokkaasti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.53 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ei voi kuin toivottaa onnea tälle hankkeelle. On äärimmäisen tärkeää, että pystymme yhdistämään eri palveluita yhdeksi asiointipisteeksi niin, että sieltä saa sen kaiken palvelun viranomaisesta huolimatta. Itse ajattelen, että on äärimmäisen tärkeää, että tähän saadaan todellakin kaikki valtion viranomaiset mukaan.

Viime hallituskaudella myös meillä tätä työtä tehtiin ja meillä oli tällaisia kokeiluja käynnissä viranomaisten yhteispalvelupisteistä. Oletan ja otaksun, että näistä opeista on otettu myös hyötyä nyt tähän lakivalmisteluun.

Mutta kyllä tähän liittyy myös niitä huolia, mitä edustaja Kallio mielestäni nosti hyvin esiin, ja toivon tietysti, että ministeriössä tarkasti pohditaan sitä, miten nämä saadaan toimiviksi.

Ajattelen itse, että esimerkiksi tuo sadan kilometrin tieyhteys sinänsä ei vielä kuitenkaan suoraan takaa sitä saavutettavuutta, varsinkin jos mietitään, että meillä on paljon

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

alueita, missä julkinen liikenne on varsin heikolla tolalla. Se ei tavallaan katso sitä matkaa suoraan, vaan sitä pitäisi arvioida myös sitä kautta, mikä se todellinen saavutettavuus sitten on.

Ajattelen myös niin, että digipalvelujen kehittäminen on äärimmäisen tärkeää, ja uskon, että meillä Suomessa on siinäkin vielä todella paljon tekemistä. Vierailimme tulevaisuusvaliokunnan kanssa Islannissa, oliko se, viime tai toissa vuonna. Itse asiassa siellä on onnistuttu erinomaisen hyvin näissä digipalveluissa niin, että se käyttäjämäärä lähenteli siellä jopa 90:tä prosenttia ja myös vanhimmissa ikäluokissa, vaikka me usein ajattelemme, että näillä on haasteita hyödyntää digipalveluita. Siellä oli avaimena se, että nimenomaan niitä tehtiin hyvin käyttäjälähtöisesti. Jos ei ministeriössä ole näihin Islannin kokemuksiin tutustuttu, niin sieltä kannattaa myös lähteä ottamaan oppia.

Mutta niin kuin tässä tuli hyvin esille, näitten digipalveluiden lisäksi tarvitaan myös kasvokkain kohtaamista, mahdollista asioida ihmiseltä ihmiselle, ja siinä mielessä nämä valtion viranomaisten yhdessä kunnan ja hyvinvointialueiden kanssa muodostamat yhteispalvelupisteet ovat äärimmäisen tärkeitä ja tervetulleita. Kuten tässäkin on tullut esille, niin haasteita niissä on, mutta hyvä on, että yritys ja tahto näiden eteenpäinviemiseen ja kehittämiseen on olemassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.55 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies, arvoisa ministeri! Kuten arvoisa ministeri tietääkin tuolta Tampereelta, tätä keskittämistähän meillä on ollut siellä jo hyvän aikaa. Esimerkiksi ely ja Maanmittauslaitos ovat jo siellä Attilan rakennuksessa Itsenäisyydenkadun varressa, mihinkä pääsee nykyään tällä uudella ratikalla. Ja nyt kun tulevana vuonna poliisilaitos siirtyy hieman sivuun, sinne Nekalaan, kohti Helsinkiä, niin emme edes kuvitelleet, että poliisin lupapalvelut siirtyisivät sinne, vaan nyt nämä poliisin lupapalvelut keskitetään sinne Hämeenkatu 28:aan eli aivan kaupungin ydinkeskustaan, mihin jokainen kansalainen pääsee hyvin helposti, koska se on nimenomaan tällä ratikkareitillä, ja siellä pääsee asioimaan myös ihan kasvatusten, esimerkiksi passiasioissa. Tämä on mielestäni oikein hyvä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri kommentoida käytyä keskustelua? Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

17.56 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Lain tavoitteena todellakin on varmistaa käyntiasiointimahdollisuudet ympäri maan. Ajattelen, kun tässä puhuttiin tästä läsnäolon tärkeydestä, että on kyllä tärkeää, että viranomaispalvelut ovat läsnä eri puolilla Suomea, ja se tässä laissa halutaan varmistaa tällä luotavalla velvoitteella ja toisaalta sitten turvaamalla saavutettavuutta tällä tunnin asiointietäisyydellä. Kun täällä oli huoli siitä, miten tätä määritellään ja kuinka siinä otetaan huomioon näitä erilaisia olosuhteita eri alueilla, niin tämä sijoittamisratkaisu tehdään asiakastarpeista lähtevän alueellisen suunnittelun pohjalta eli siinä pyritään eri alueilla vähän tunnistamaan näitä erilaisia olosuhteita.

Täällä oli myöskin huoli digiosaamisesta ja digitaalisista välineistä: siihenkin pyritään tässä vastaamaan juuri sillä, että tuolla on tarjolla tukea ja neuvontaa siihen liittyen.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Aukioloajoista oli kysymys: Tämä lakiesityshän ei sisällä näitä aukioloaikoja koskevia säännöksiä, mutta niiden tulee tietysti olla sitten myöskin viranomaisen vähimmäisaukioloista annetun asetuksen mukaisia ja täyttää myöskin asiakkaitten asiointitarpeet hyvän hallinnon periaatteitten mukaisesti. Ehkä sen voisi sanoa tällaisena yleisenä periaatteena.

Sitten täällä oli kysymys myöskin näistä säästöistä: Kyllä, tämä esitys tuo myöskin säästöjä. Jos me katsomme ihan laajasti, niin koko palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksessa hallituksella on säästötavoite. Yhteiskäyttöisiin toimitiloihin siirtyminen säästäisi vuositasolla noin 50 miljoonaa, ja kun tässä 25 prossaa henkilöstöstä työskentelisi yhteiskäytöissä tiloissa ja edelleen valtion yhteiset asiakaspalvelupisteet muodostaisivat osan tästä säästöistä eli arviolta noin 15 miljoonaa, niin kyllä täällä myöskin eurovaikutuksia sitten on.

Ja vielä oli tässä toive, että kiinnitetään huomiota viestintään. Jaan sen tarpeen tässä. Se on varmasti erittäin tärkeää. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoinnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 124/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Tervetuloa takaisin, ministeri Ikonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.59 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että Suomi siirtyy asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana. Hallituksen esityksessä ehdotettava sääntely tukee hallitusohjelman mukaisen tavoitteen saavuttamista. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sääntelyä siten, että viranomaisen tiedoksiannot lähetettäisiin ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Nykyisin viranomaiset lähettävät tiedoksiannot asiakkaalle pääasiassa postitse paperilla, ellei asiakas ole antanut erikseen suostumusta sähköiseen tiedoksiantoon. Nykymalli muuttuisi siten toisinpäin, jolloin sähköinen tiedoksianto olisi oletusarvoinen tiedoksiantotapa sähköistä asiointia käyttävälle henkilölle, mutta jatkossakin henkilö voisi saada tiedoksiannot halutessaan postitse paperilla. Sähköisen tiedoksiannon pakosta ei siis ole kyse.

Sähköisen tiedoksiannon edistäminen on myös osa hallitusohjelmaan sisältyvän valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanoa. Muutoksella saavutettaisiin säästöjä ja te

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

hostettaisiin viranomaismenettelyjä. Suorat kustannussäästöt muodostuvat postituskustannusten vähentymisestä, kun paperiset kirjeet korvautuvat sähköisillä Suomi.fi-viesteillä. Julkiselle hallinnolle tavoitellut säästöt ovat yhteensä 40 miljoonaa euroa vuodessa, noin keskimäärin.

Esityksen mukaisesti tavoitteen saavuttamisessa hyödynnettäisiin tässä vaiheessa jo nykyisin käytössä olevaa Digi- ja väestöviraston ylläpitämää viestinvälityspalvelua eli Suomi.fi-viestejä. Voimassa olevan sääntelyn nojalla henkilöt voivat ottaa Suomi.fi-viestit käyttöön suostumuksellaan, kun taas viranomaisilla on palvelun hyödyntämiseen käyttövelvoite. Palvelun avulla viranomaiset voivat siis jo nykyään toimittaa sähköisiä tiedoksiantoja palvelun käyttöön ottaneille henkilöille.

Lisäksi esityksessä hyödynnettäisiin Suomi.fi-tunnistusta, jota käytetään henkilön asioidessa vahvasti tunnistautuneena jossakin julkisen hallinnon sähköisessä palvelussa. Esityksessä lähdetään siitä, että joissakin julkishallinnon palveluissa vahvasti tunnistautuneena asioiva henkilö on lähtökohtaisesti kykenevä vastaanottamaan tiedoksiannot sähköisesti. Jatkossa Suomi.fi-viestien käyttöönotto, eli viestinvälityspalvelutilin avaaminen täysikäiselle, tapahtuisi viranomaisaloitteisesti Suomi.fi-tunnistuksen käytön yhteydessä eli henkilön tunnistautuessa johonkin julkisen hallinnon asiointipalveluun.

Tilin avaaminen edellyttäisi, että henkilö nimenomaisesti ilmoittaisi sähköpostiosoitteensa heräteilmoituksia varten tai tiedon siitä, ettei halua vastaanottaa herätteitä. Lisäksi henkilöä informoitaisiin samassa yhteydessä tilin avaamisen vaikutuksista ja mahdollisuudesta päättää tilin käyttö. Tili ei siten tulisi käyttöön kenenkään huomaamatta.

Muutos koskisi niitä täysi-ikäisiä henkilöitä, jotka käyttävät Suomi.fi-tunnistusta lakimuutoksen jälkeen ja jotka eivät ole tätä ennen ottaneet Suomi.fi-viestejä käyttöönsä. Muutoksen ulkopuolella olisivat henkilöt, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta tai joille on holhoustoimesta annettu laissa tarkoitettu holhousasioiden rekisteriin merkityn tiedon perusteella määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutus tai jotka eivät asioi lainkaan sähköisesti. Suomi.fi-viesti säilyy käytössä automaattisesti kaikilla, jotka ovat ottaneet palvelun käyttöön ennen lain voimaantuloa.

Esityksessä on otettu huomioon ehdotetun muutoksen perusoikeusvaikutukset erityisesti yhdenvertaisuuteen ja oikeusturvaan. Keskeisin oikeusturvaa varmentava toimi on se, että Suomi.fi-viestit voi ottaa pois käytöstä ja halutessaan saada tiedoksiannot edelleen postitse paperilla. Tästä informoitaisiin henkilöä tilin avaamisen yhteydessä. Mikäli henkilö päättäisi Suomi.fi-viestien käytön, tili avattaisiin kuitenkin uudelleen kuuden kuukauden kuluttua Suomi.fi-viestien käytön päättämisestä, mikäli henkilö käyttäisi Suomi.fi-tunnistusta asioidakseen julkisen hallinnon palvelussa. Tässäkin yhteydessä henkilöllä olisi kuitenkin mahdollista taas päättää Suomi.fi-viestien käyttö.

Muutosten toimeenpanon yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota kansalaisviestintään, ja muutoksesta viestitään laajasti ennalta jo ennen lainsäädännön ehdotettua voimaantuloa. Lisäksi Digi- ja väestötietoviraston resursseja kohdennetaan muutoksen vaatimaan käyttäjätukeen. Samalla kun sähköisen asioinnin ensisijaisuutta edistetään, varmistetaan myös se, että vaihtoehtoisia asiointi- ja viestintäkanavia on tarjolla niille, jotka eivät pysty käyttämään sähköisiä palveluita.

Hallituskauden aikana toteutetaan tämän esityksen rinnalla toimeenpano- ja lainsäädäntöhanke, jossa julkisen hallinnon yhteisten viestinvälityspalveluiden rinnalle tuodaan hyödynnettäväksi myös yksityiset digipostipalvelut, joihin käyttäjä voi halutessaan valita vastaanottaa muun sähköisen viestiliikenteen lisäksi myös viranomaisten lähettämät sähköi-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

set tiedoksiannot. Tätä koskeva säädös- ja kehittämishanke on parhaillaan käynnissä, ja tavoitteena on, että viranomaisten tiedoksiannot yksityisiin digipostipalveluihin mahdollistava ratkaisu on käytössä mahdollisimman pian vuonna 2026. Toimeenpanolla tavoitellaan sitä, että kansalaisilla on mahdollisuus valita käyttämänsä palvelu ja että sähköisen postin voisi halutessaan pääsääntöisesti vastaanottaa yhdessä palvelussa.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 12.1.2026. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

18.04 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on tärkeä askel kohti digitaalista ja tehokkaampaa viranomaisasiointia. Hallitusohjelman mukaisesti siirrymme asteittain siihen, että viranomaisviestintä ja tiedoksiannot toteutetaan ensisijaisesti sähköisesti. Tämä uudistus edistää julkisen hallinnon tuottavuutta, nopeuttaa menettelyitä ja tekee asioinnista sujuvampaa kansalaisille.

Nykyisin viranomaiset toimittavat tiedoksiannot pääosin postitse paperilla, ellei asiakas ole erikseen antanut suostumusta sähköiseen asiointiin. Esitys muuttaa tämän lähtökohdan siten, että sähköinen tiedoksianto olisi ensisijainen niille, joille se on mahdollista. Tämä säästää kustannuksia ja tekee viranomaistoiminnasta ajanmukaisempaa ja tehokkaampaa.

On kuitenkin tärkeä korostaa, että esitys ei jätä ketään ulkopuolelle. Niille kansalaisille, joille digipalvelujen käyttö ei ole mahdollista taitojen, laitteiden tai olosuhteiden vuoksi, turvataan edelleen vaihtoehtoiset asiointi- ja viestintäkanavat. Tämä varmistaa oikeusturvan, yhdenvertaisuuden ja hyvän hallinnon toteutumisen.

Esitys tuo myös uusia mahdollisuuksia markkinoille. Kun luomme edellytyksiä avoimelle ja kilpailulle markkinalla viranomaisten sähköisten tiedoksiantojen toimittamisessa, voimme hyödyntää laajemmin myös yksityisiä digipostipalveluita. Tämä lisää joustavuutta, vahvistaa tietoturvaa ja tuo uusia vaihtoehtoja viranomaistoiminnan asiointin kehittämiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä uudistuksella saavutamme merkittäviä hyötyjä, kustannussäästöjä, tehokkuutta, nopeampaa asiointia ja ajanmukaisen viestintäkanavan kaikille kansalaisille. Vielä tärkeämpää on kuitenkin se, että oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus toteutuvat myös digiaikana. Jokaiselle suomalaiselle turvataan toimivat ja luotettavat palvelut.

Itä-Suomen yliopistossa on huomenna tarkastelussa tutkimus ikäihmisten digipalveluista, ja yhtenä sen tutkimuksen tuloksena on se, että ikäihmiset suhtautuvat myönteisesti digipalveluihin, kunhan saavat niihin riittävää opastusta.

Tämä esitys on hallituksen vastuullista ja tulevaisuuteen katsovaa politiikkaa. Sen myötä Suomi ottaa jälleen askeleen kohti modernia, digitaalista ja kansalaisia paremmin palvelevaa hallintoa, joka tarvittaessa huomioi myös ihmiseltä ihmiselle asiointin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

18.07 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on oikein hyvä muutos. Itselläni on tämä Suomi.fi-palvelu, ja sitä kautta saa esimerkiksi ajoneuvojen käyttövoimaverot, erilaiset kiinteistöverot ynnä muut. Mutta pieni varoituksen sana siitä, että kuinka usein onkaan ollut, itselläni, esimerkiksi sähköpostissa tällainen, että mene tästä linkistä nyt

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Suomi.fi-palveluun saadaksesi veronpalautuksesi. No, ensinnäkin se jo kertoo sen, että ei takuulla pidä paikkaansa, kun ei koskaan ole saanut veronpalautusta. Arvoisa ministeri, pyytäisin, että tästä valistetaan sitten riittävästi kansalaisia. Siellä on hyvin lähelle samantaisia Suomi.fi-sivuja, mitkä kuitenkin ovat sellaisia, mitkä johtavat aivan väärille reiteille, ja siinä saattaa olla isotkin rahanmenetykset kyseessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri vielä sanoa jotain? Olkaa hyvä, kaksi minuuttia enintään.

18.08 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen, että tämä on hirveän hyvä ja tärkeä askel julkisessa hallinnossa, että sähköisesti asioiva henkilö voisi jatkossa ottaa myöskin viranomaiskirjeet vastaan sähköisesti. Jos me ajattelemme henkilöä, joka sähköisesti muutenkin asioi, niin hänelle tämä tuo arkeen vaivattomuutta ja nopeutta. Jos ajattelee, että viesti on perillä lähestulkoon välittömästi ja sen voi ottaa ajasta tai paikasta riippumatta vastaan ja viestit myöskin säilyvät tallessa, samassa laatikossa paremmin — myöskin läheiselle voisi antaa valtuutuksen lukea näitä posteja — niin tässä on monta hyvää piirrettä. Niin kuin täällä kävikin ilmi keskustelussa, niin tämä tuo noin 40 miljoonan säästöt julkiselle hallinnolle, mikä on tässä julkisen talouden tilanteessa myöskin tärkeä asia.

Sitten tietysti on tärkeää edelleenkin muistaa, että huomioidaan ne henkilöt, jotka eivät halua tai pysty jostain syystä sähköisesti asioimaan. Paperipostin voi edelleenkin halutessaan valita. Tässä vain käännetään se oletusasetus toisinpäin. Jos henkilö ei lainkaan asioi sähköisesti tai jos hän on edunvalvonnan alla, niin tämä uudistus ei silloin koske häntä, niin että sitä ei tarvitse murehtia. Tämä koskee näitä kirjeitä, mutta jatkossakin viranomaisen kanssa voi asioida myöskin ihan kasvokkain tai puhelimitse tai sähköisesti, ja digitukeakin näistä hallinnon asiakaspalvelupisteistä on saatavissa. Eli huolehditaan myöskin tästä perusoikeudesta näissä. Mutta hieno, tärkeä askel julkisessa hallinnossa. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Keskustelu

18.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsillä oleva hallituksen esitys liittyy kaksi vuotta sitten, edellisellä hallituskaudella tehtyyn virvoitusjuomaveron uudistukseen. Veroon sisältyvää terveysohjausta vahvistettiin tuolloin, mutta muutosten voimaantulo jäi odottamaan Euroopan komission valtioneuvoston kiellyksyntä.

Valtioneuvoston käsittely kesti valitettavasti kaksi vuotta, ja sen aikana selvisi, että valtioneuvoston kiellyksyntän saamiseksi lakiin on tehtävä eräitä muutoksia. Kevään 2023 uudistuksessa pakkaamattomat juomat oli jätetty veron ulkopuolelle. Komissio katsoi kuitenkin, ettei pakkaamattomien juomien jättäminen kokonaan verotuksen ulkopuolelle ole oikeassa suhteessa verotuksen aiheuttamaan hallinnolliseen hankaluuteen, kun ajatellaan veron valtiontaloudellista tavoitetta. Pakkaamattomat juomat on siis otettava veron piiriin, mutta niitä voidaan kuitenkin verottaa poikkeuksellisesti alimmalla verotasolla sokeripitoisuudesta riippumatta. Näin yritykset välttyvät sokeripitoisuuden selvittämiseen liittyvältä erityiseltä hallinnolliselta hankaluudelta.

Muut komission valtioneuvoston kiellyksiin liittyivät kiinteiden juoma-ainesten verottamiseen ja kasvipohjaisten juomien verovapauden edellytysten täydentämiseen.

Lakitekniikan selkeyden vuoksi keväällä 2023 vahvistettu laki kumottaisiin ja kaikki muutokset tehtäisiin voimassa olevaan lakiin. Tämän vuoksi esitykseen sisältyvät myös jo kertaalleen hyväksytyt ehdotukset, kuten vesien veronalaisuuden pakkauskokorajan poistaminen sekä veroporrastus. Juoman sokeripitoisuuteen perustuvan veroporrastuksen arvioidaan siirtävän kulutusta vähemmän sokeria sisältäviin juomiin, joten muutoksella voi olla myös terveyttä edistävä vaikutus.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tilanne on erittäin vaikea. Kuluvana vuonna valtio ottaa uutta velkaa yli 14 miljardia euroa. Se on valtavan suuri rahamäärä, ja velat pitää maksaa takaisin korkojen kera.

Esityksessä ehdotetaan siten myös virvoitusjuomaveron korottamista. Vuoden 2023 uudistuksen verotasoihin tehtäisiin 11 sentin tasakorotus. Veronkorotus lisäisi verotuloa vuositasolla noin 110 miljoonalla eurolla. Vuonna 2026 lisäkertymä jäisi tätä vähäisemmäksi, noin 64 miljoonaa euroon. Tämä johtuu sekä valmisteverotuksen tilitysjaksojen vaikutuksesta että siitä, että muutosten ehdotetaan tulevan voimaan huhtikuun alusta 2026, ei siis vuoden alusta. Voimaantulossa on huomioitu elinkeinoelämän lausuntopalaute siitä, että muutoksiin valmistautumiseen tarvitaan aikaa ja että toimialalla sopimus- ja valikoimajaksot ovat pitkiä.

Virvoitusjuomaveron korotukseen liittyen ehdotetaan lisäksi, että myös kaikkein miedoimpien, 1,2–2,8 tilavuusprosenttisten niin sanottujen muiden käymisteitse valmistettujen juomien, kuten miedoimpien siiderien, veroa nostettaisiin. Ilman veronkorotusta näiden tuotteiden alkoholivero jäisi selvästi alhaisemmaksi kuin etenkin paljon sokeria sisältävien juomien virvoitusjuomavero.

Hallituksen esitykseen sisältyvälle ehdotukselle virvoitusjuomaverolain muuttamiseksi on nyt siis komission virallinen valtioneuvoston kiellyksyntä. Esitys mahdollistaa sen, että virvoitusjuomaveron uudistus voidaan viimein saattaa voimaan. Veromallissa makeutettujen juomien verotaso on alhainen, koska valtioneuvoston malli on rakennettu sokerin verotuksen vaaraan, ja siitä ei voida poiketa.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.14 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kaikki me tiedämme, että arjen valinnat vaikuttavat terveyteemme, usein juuri ne pienet valinnat, kuten valitsemmeko hissien sijasta portaat ja mitä juomme janoomme. Nyt käsiteltävä virvoitusjuomaveron uudistus on harkittu tätä silmällä pitäen. Tässä esityksessä virvoitusjuomavero porrastetaan kuuteen luokkaan juoman sokeripitoisuuden mukaan. Mitä enemmän sokeria, sitä enemmän veroa — tämä on selvä viesti. Me Suomessa tarvitsemme terveellisten elämäntapojen kurinpalautuksen.

Arvoisa puhemies! Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ne makeimmat virvoitusjuomat maksavat jatkossa enemmän, kun taas vähemmän sokeria sisältävien tuotteiden hinnat nousevat maltillisemmin. Esitys sisältää muitakin yksityiskohtia. Jatkossa vero ulottuisi myös yli viiden litran myyntipakkauksiin ja kiinteisiin juoma-aineksiin, jotta porsaanreiät saadaan tukittua. Samoin kasvipohjaisissa juomissa rajattaisiin verovapaus vain niihin, joissa on riittävästi kalsiumia, jotta terveyttä tukevat vaihtoehdot säilyvät edullisempina. Tämä ei ole siis pelkkää verotekniikkaa vaan keino ohjata kulutusta terveellisempiin valintoihin ja varmistaa, että verotus kohtelee kaikkia tuotteita reilusti.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on selkeä arvovalinta. Tämä esitys on konkreettinen esimerkki hallituksen kestävästä verotuksen linjasta, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta haittaveroihin. Näin lopputulos on selvä ja välttämätön. Verotus toimii kahdella rintamalla: se turvaa julkista taloutta ja tukee kansanterveyttä. Hallitus haluaa näyttää, että vastuullinen veropolitiikka voi olla sekä taloudellisesti että inhimillisesti kestävä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström poissa. — Edustaja Lohi.

18.18 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että ehkä kuitenkin tärkein motiivi, voi sanoa, muuttaa tätä virvoitusjuomaveroa on fiskaalinen eli valtiontalouteen vaikuttava. Totta kai tässä samalla nyt muutetaan tätä rakennetta, ja minusta tämä on ihan järkevää kaiken kaikkiaan. Kuten tuossa edellä edustaja Hänninen totesi, niin on järkevämpää, että verotetaan enemmän niitä, jotka ovat terveydelle haitallisempia, kuin niitä, jotka eivät ole niin haitallisia.

Toisaalta ymmärrän kyllä, voi sanoa, mehuja valmistavia tehtaita, jotka arvostelevat sitä, että vaikka tässä nyt tuodaankin nämä paikan päällä puristetut mehut verotuksen piiriin, niin jää paljon matalammaksi se kanta. Jos sama appelsiini puristetaan tehtaalla ja purkitaan ja tuodaan kauppaan, vero on korkeampi kuin siellä paikan päällä, jos oikein olen ymmärtänyt. Tällainen tilanne edelleen tässä säilyy, vaikka tuodaankin verotuksen piiriin. Mutta ymmärrän tämän vaikeuden. Tässähän ei voi lähteä kovin mahdotonta hallinnollista taakkaa niille kaupoille tuomaan. Kaiken kaikkiaan näen, että kun meillä verorakennetta on lähdetty muuttamaan niin, että työn verotusta halutaan keventää, niin meillä ei kauhean paljon ole valinnanvaraa sitten, missä me lähdetään korottamaan veroja. Silloin meidän on pakko puuttua tämäntyyppiin ratkaisuihin.

Kyllä olen isossa kuvassa tukemassa tätä hallituksen esitystä, joka nyt täällä on käsiteltyssä, ja pidän tätä tähän kokonaisuuteen nähden järkevänä. Joskin aina itseä mietityttää myös se, että kun meillä kaikki haittaverot alkavat olla kanssa tapissa — jos me katsotaan

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

eurooppalaista vertailua, niin kaikki haittaverotkin alkavat olla meillä Euroopan korkeimpia — niin missä vaiheessa tulee näissä haittaveroissa aina kussakin tavallaan se Lafferin piste eli se, että verojen korottaminen vaikuttaakin ihmisten käyttäytymiseen sillä tavalla, että he lähtevät kulutusta pienentämään, mikä ajatus monessa haittaverossa saattaakin olla taustalla. Vaikkapa tupakkaverossa, kun pannaan tupakkaan vähän hintaa, niin ihmiset tupakoivat vähemmän. Mutta sitten, kun ne alkavat tupakoimaan vähemmän, me saadaankin vähemmän verotuloja, eli nämä kääntyvät jossain vaiheessa laskuun, ja sen takia tämä ei ole ihan staattinen tilanne. Meillä tulevaisuudessa voi tulla muutoksiakin näihin verokerelmiin.

Haaste tai ongelma on kuitenkin yhteinen, enkä tästä hallitusta voi missään tapauksessa moittia. Tämä on meidän yhteinen tilanne, ja yhdessä me näitä mietitään. Siksi, kuten sanoin, olen isossa kuvassa tämän esityksen kannalla ja pidän tätä valtiontalouden kannalta järkevänä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri? Olkaa hyvä, kaksi minuuttia enintään.

18.20 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille puheenvuoroista. — Palaan näihin edustaja Lohen esiin ottamiin pakkaamattomiin juomiin: Viime kaudella, kun tätä uudistusta tehtiin, puhuttiin niin sanotusta smoothie-poikkeamasta, eli koettiin tarpeelliseksi, että näitä varsin terveellisiä smoothieja, joita valmistetaan pienissä kojuissa, ei tarvitsisi näin verottaa. Tosiaan juuri tämä oli komission mielestä se ongelmakohta tässä, ja niinpä niihin piti kohdistaa veroa, tosin sillä matalimmalla tasolla tästä.

Olen edustajan kanssa tismalleen samaa mieltä siitä, että kun fiskaalisesti tarvitsemme tuloja ja toisaalta menosäästöjä, niin verotuksen alalla on parempi korottaa sitten haittoja kuin esimerkiksi kohdistaa työhön tai yrittämiseen mitään veronkorotuksia.

Näistä haittaveroista, ja kun edustaja Lohi otti esille tupakkaveron esimerkkinä, täytyy mainita se, että todella tämä hallitus esimerkiksi tupakkaveroa on korottanut jo useamman kerran ja se alkaa todella olla tapissa. Ensi viikolla olen matkalla Luxemburgiin neuvoston kokoukseen, ja siellä käsitellään EU-tason minimi- ja nikotiiniveroja. Niistä suunnitellaan myös omaa varaa. Tämä olisi itse asiassa Suomen edun mukaista, koska meidän verotasomme ylittävät reilusti sen vähimmäisverotason, josta EU-tasolla voitaisiin edes keskustella, koska meillä tämä verotus on niin korkealla. Nämä asiat ovat sellaisia, että näistä keskustellaan sitten myöhemmin lisää, mutta tällainen huomio siihen. Tietenkin, kun otetaan huomioon tällainen haitta kuin tupakka, esimerkiksi jos Suomen lähialueilla on huomattavasti paljon edullisempaa tupakkaa, se vaikuttaa matkustajatuonnin kautta sitten taas siihen, että se laskee verotuottoja Suomessa ja lisää matkustajatuontia ja voi aiheuttaa myös salakuljetusta. Sitten mikäli myös lähialueilla tai Euroopassa laajemmin nostettaisiin verotasoa, se taas voisi hyödyttää meitä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.23 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus puuttuu keinotekoiseen verominimointiin. Puhaltamalla keinotekoisesti ilmaa taseisiin on verotusta saatu kevenemään nettovarallisuuskriteerin valossa. Tälle toiminnalle tulee nyt loppu.

Hallituksen esitys koskee osakevaihtojärjestelyjen avulla toteutettavan osinkoverotuksen ja luovutusvoittoverotuksen minimoiminn estämistä, osakevaihtosäännösten alueellista laajentamista sekä osakevaihdossa sallitun rahavastikkeen enimmäismäärän nostamista. Esitys perustuu kevään 2025 riihipäätöksiin. Runsaasti julkisuutta saanut keinotekoisten osakevaihtojärjestelyjen avulla toteutettava osinkoverotuksen minimoiminen päätettiin estää, ja osana kasvutoimia Suomen osakevaihtosäännökset päätettiin laajentaa koskemaan Eta-alueen ulkopuolisia maita. Lisäksi päätettiin tarkastella osakevaihdossa maksetun rahavastikkeen määräytymistä ja tehdä siihen tarpeelliset muutokset.

Esityksen tavoitteena on estää osinkoverotuksen ja luovutusvoittoverotuksen minimointi epätarkoituksenmukaisten osakevaihtojärjestelyjen avulla. Osakevaihtosäännösten alueellisella laajentamisella ja rahavastikkeen enimmäismäärän nostamisella pyritään helpottamaan ja joustavoittamaan liiketoiminnan uudelleenjärjestelyjen toteuttamista sekä houkuttelemaan sijoituksia ja luomaan talouskasvua.

Arvoisa puhemies! Osinkoverotuksen minimoiminen estettäisiin arvostamalla osakevaihdossa omistusta vaihtavat osakkeet hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla käyvän arvon sijaan osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoon, jolloin käypä arvo ei kasvattaisi yhtiön nettovarallisuutta ja yhtiöstä nostettavan huojennetun osingon määrää.

Luovutusvoittoverotuksen minimoiminen estettäisiin säätämällä osakkeiden hankintamenosta hankkivan yhtiön verotuksessa. Osakkeiden hankintamenona pidettäisiin osakevaihtoa edeltävää yhteenlaskettua matemaattista arvoa, jolloin käypä arvo ei kasvattaisi osakkeiden hankintamenoa osakkeita myöhemmin luovutettaessa. Muutos rajattaisiin arvostusmuutosta vastaavasti koskemaan vain etuysteydessä olevien osapuolten välisiä osakevaihtoja, sillä luovutusvoittoverotuksen minimoimiseksi toteutetut osakevaihdot liittyvät vastaavasti pääasiassa tilanteisiin, joissa kohdeyhtiö ja hankkiva yhtiö ovat samojen osakkaiden tai heidän lähipiirinsä omistuksessa.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Lisäksi osakevaihtosäännökset laajennettaisiin koskemaan Eta-alueen ulkopuolisia maita tiettyjen lisäedellytysten täytyessä ja rahavastikkeen enimmäismäärä nostettaisiin 50 prosenttiin. Muutosta sovellettaisiin 1.1.2026 jälkeen toteutettaviin osakevaihtoihin.

Osakkeiden arvostusperiaatteita koskevan muutoksen arvioidaan kasvattavan ansio- ja pääomatuloveron tuottoa vuositason noin 30 miljoonalla eurolla. Arvio perustuu Verohallinnon teoreettiseen laskelmaan vuositason verotuottojen menetyksestä, joka aiheutuu pääomatulo-osingon määrän kasvusta verrattuna tilanteeseen, jossa vastaava summa olisi nostettu palkkana ennen osakevaihdon toteuttamista. Laskelma on vuositason karkea arvio, jota varten on tehty useita laskentaoletuksia.

Arvoisa puhemies! Hieman yksinkertaisemmin: Kyseessä on reikäisen lainsäädännön tukkiminen. Verotus perustuu jatkossa todelliseen, ei keinotekoisesti nostettuun varallisuuteen. Veropohja vahvistuu, ja kilpailu on reilumpaa. Ehdotettu muutos tuo lisää selkeyttä ja ennakoitavuutta ja vähentää tulkinnanvaraisuutta, epäselvyyksiä ja riitatilanteita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

18.27 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainministeri Purralle lakiehdotuksen esittelystä. — Työn ja yrittämisen verotuksen tulee olla oikeudenmukaista ja kannustavaa, ja tällä esityksellä puututaan ongelmaan, joka nousee julkisuudessa aika ajoin esille, nimittäin eri yritysmuotojen verotuksen tasapuolisuuteen.

Arvoisa puhemies! Julkista huomiota ovat herättäneet varsinkin keinotekoiset yritysjärjestelyt, joiden avulla on pyritty maksimoimaan listaamattomien yhtiöiden omistajille sijoitusyhtiön kautta maksetut huojennetut osingot. Tämä menettely on perustunut siihen, että tarkoitusta varten perustettuihin sijoitusyhtiöihin on siirretty osakevaihdoilla varsinaista liiketoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeita sen varojen ja velkojen erotusta korkeammalla luovutushinnalla.

Arvoisa puhemies! Mainitun tyyppisestä osakevaihdesta saatua laskennallista luovutushintaa on tämän järjestelyn jälkeen käytetty sijoitusyhtiön matemaattisen arvon ja sitä kautta huojennettujen osinkojen enimmäismäärän määrittämisessä. Esimerkiksi monet somevaikuttajat ovat hyödyntäneet sijoitusyhtiötä verotuksessa ilman merkittäviä liiketoimintaan sitoutuneita pääomia tai liiketoiminnallisia syitä. Se ei varmastikaan ole ollut lainsäätäjän alkuperäinen tarkoitus listaamattomien yhtiöiden yrittäjäriskiin perustuvaa huojennettua osinkoverotusta aikanaan säädettäessä.

Arvoisa puhemies! Nyt tämä hallitus korjaa edellä mainitun epäkohdan. Lakia sovelletaan vuoden 2017 alussa tai sen jälkeen sijoitusyhtiöille luovutettuihin osakkeisiin niissä tavanomaisissa tilanteissa, joissa luovuttaja ja vastaanottaja ovat etuyhteydessä keskenään, kuten ministeri Purra tässä edellä totesi. Osakevaihdoissa omistusta vaihtavat osakkeet tullaan arvostamaan ne hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoon nykyisin käytössä olevan käyvän arvon sijaan. Käypä arvo ei tulevaisuudessa siten enää paisuta hankkivan yhtiön nettovarallisuutta eikä myöskään kasvata yhtiöstä nostettavan huojennetun osingon määrää ensi vuoden alusta lukien.

Arvoisa puhemies! Tämä lakimuutos pienentää merkittävästi huojennetun osingon enimmäismäärää edellä kuvatuissa tilanteissa ja tuo siten eri yritysmuotoja huomattavasti aiempaa selkeämmin samalle viivalle. Ehdotuksen arvioidaan lisäksi tuottavan valtiolle vuosittaisia lisätuloja yli 30 miljoonan euron verran, ja sekin on tietenkin erittäin tärkeää

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

julkisen talouden kestävyysnäkökulmasta katsottuna. — Kiitos hallitukselle ja erityisesti valtiovarainministeri Purralle tästä erittäin hyvästä lakiehdotuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.30 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Poliitikassa on vähintään kymmenen vuotta keskusteltu aika aktiivisesti siitä, miten listaamattomien yhtiöiden osinkoja tulisi verottaa. Aika ajoin myös vaihtoehtobudjetteihin sisältyy erilaisia esityksiä siitä, miten osinkoverojärjestelmää muutettaisiin tältä osin. Myös useat elinkeinoelämän etujärjestöt ovat esittäneet erilaisia malleja, mutta ymmärrän sen vaikeuden, mikä meillä on ollut poliittisesti löytää yhteisymmärrystä siitä, miten osinkoverotusta lähdetäisiin muuttamaan.

Tässä hallituksen esityksessä ei ole varsinaisesti kysymys siitä, että listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotusta lähdetäisiin muuttamaan vaan enemmänkin tilkitsemään sellaista, voisin sanoa, porsaanreikää, joka on jäänyt tänne verotukseen ja jolla pyritään — sanoisin niinkin rohkeasti — keinotekoisesti minimoimaan osinkoverotusta osakevaihdon kautta, mikä ei ole ollut se alkuperäinen, sanoisin, lainsäätäjän tarkoitus, kun listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta ollaan lähdetty säätämään, se, että tätä nettovarallisuutta voitaisiin tätä kautta nostaa ja sitä kautta saada huojennettuja osinkoja selvästi suurempi määrä kuin ilman tämäntyyppisiä järjestelyjä.

Herää tietenkin kysymys, onko tähän tilanteeseen joitakin muita vaihtoehtoja puuttua. Tietenkin voisi ajatella, että tämmöisen osinkoveron minimoimisen yksi vaihtoehto on se, että muutetaan osinkoverotusta ja kiristetään sitä niin paljon, että pannaan nettovarallisuuden prosentuaalista tasoa siitä kahdeksasta prosentista alaspäin, jolloin tällä ei ole niin paljon merkitystä, tai muutetaan muuten kokonaisuudessaan osinkoverotusta listaamattomien yhtiöiden osalta, tai voidaan kysyä, voitaisiinko yleisillä veronkiertosäännöksillä puuttua tähän. Siihen myös korkein hallinto-oikeus on muistaakseni ottanut kantaa, ja se on nähty ongelmalliseksi. Näkisin sen hallinnollisesti aika vaikeaksi tavaksi puuttua.

Yleisellä tasolla sanoisin, että tämä tapa, jolla tätä lähdetään tilkitsemään — joskin verojaostossa me tulemme tietenkin tarkkaan tutkimaan, sisältyykö tähän joitain yksityiskohdallisia ongelmia, joita pitää kenties tarkastella erikseen — on minusta paras ja tehokkain tapa hoitaa tämä. On erittäin hyvä, että tämä esitys tuodaan nyt tänne eduskuntaan. Miksi on hyvä, että tämä tuodaan? Sen takia, että jos tämmöisiä annetaan olla, niin tämmöinen yleinen hyväksyttävyys tälle listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmälle lähtee rapautumaan. On tärkeää, että järjestelmä on sillä tavalla koherentti ja myös ihmisten hyväksymä, niin että siellä ei tapahdu tämmöisiä ylilyöntejä. Sen takia voin sanoa, että yleisellä tasolla kannatan tätä esitystä ja pidän sitä erittäin järkevänä ja tervetulleena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.33 Lauri Lyly sd: Rouva puhemies! Yritysverotuksen pitäisi olla ennustettavaa, ja sen pitäisi kohdella kaikkia samalla tavalla. Se iso periaate siellä taustalla on. Tämä listaamattomien yritysten verotuskysymys varmasti jakaa tätä salia hiukan, mutta kyllä sekin pitäisi ratkaista. Meidän mielestä sen pitäisi olla semmoisessa tilanteessa, että sitä myös verotettaisiin.

Mutta tähän lakiesitykseen: Tässä on hyvä suunta viedä tätä yritysverotusta sellaiseen suuntaan, että tilkitään näitä asioita. Nyt kun ministeri on paikalla, niin kysyisin valtiova-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

rainministeriltä: kun te tätä verorakennetta katsotte yrityskentässä tänä päivänä, niin mitkä teidän mielestä ovat ne tärkeimmät kysymykset, jotka vaatisivat tällä hetkellä korjaamista, jotta tämä neutraalisuus hoituisi tulevaisuudessa? Varmasti te olette näitä joutuneet pohtimaan siellä ministeriössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Siellä on edustaja Lohi vielä, olkaa hyvä, ja haluaako ministeri käyttää vielä puheenvuoron? — Lohi.

18.34 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Vielä jatkan vähän tästä edustaja Lylyn puheenvuorosta. — Tiedän, että EK:lla ja Suomen Yrittäjillä on omat uudet veromallit listaamattomille yhtiöille. Sen takia itsekkin olisin taipuvainen siihen, että meidän tulisi uskaltaa tarkastella myös täällä eduskunnassa ja, sanoisin, tulevassa hallitusohjelmassa sitä, mikä on ehkä se tulevaisuuden listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmä. Silti sen pitää pohjautua siihen, että yrittäjyyttä kannustetaan Suomessa. Se ei voi olla ajatus, että me muutetaan järjestelmää niin, että yrittäminen sen jälkeen ei ole Suomessa kannattavaa eikä kannustavaa. Ei näin, mutta totta kai pitää aika ajoin miettiä, mikä on järkevä järjestelmä.

Olen ollut tähän asti aika voimakkaastikin nettovarallisuuspohjaisen järjestelmän kannattaja. Minkä takia? Sen takia, että olen käytännössä huomannut ja nähnyt yrityksissä sen myönteisen ilmiön, mikä on syntynyt siitä, kun se on kannustanut kasvattamaan ja vahvistamaan taseita, kasvattamaan nettovarallisuutta, jotta saat vähän myöhemmin pikkuisen huojennettuna sitä osinkoa. Mitä se on tarkoittanut käytännössä? Sitä, että kun tulee joku taloudellinen kriisi, niin pk-yrityksillä on ollut puskureita, kun taseet ovat olleet vahvempia. Jos järjestelmä olisi ollut semmoinen, että kannattaa ottaa kaikki rahat pois sieltä, taseet olisivat olleet aika tyhjiä. Kun tuli korona-aika, meillä ei kaatunutkaan pk-yrityksiä niin paljon kuin me pelättiin, koska niillä oli vahvat taseet, kun tämä järjestelmä oli kannustanut pitämään niitä. Tämän ymmärtäminen tässä rinnalla on pakko pitää mukana samaan aikaan, kun ollaan miettimässä, millä tavalla me kenties sitä uudistettaisiin. Tällä on ollut iso ja merkittävä merkitys kriisinkestävytyden puskurina pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Mutta silti pitää uskaltaa jossain vaiheessa myös tarttua siihen ja miettiä, onko tässä jotain kehitettävää, koska meillä on paljon muun muassa sellaisia startupeja, kasvuyrityksiä, joilla ei nettovarallisuutta kerry, ja sieltäkin on tullut toiveita, että tätä järjestelmää pitäisi miettiä kannustavaan suuntaan.

Kaiken kaikkiaan isossa kuvassa, kun mietitään kehittämistä, pitää muistaa aina se, että yrittäjä kantaa yleensä myös omalla omaisuudellaan riskiä ja siitä riskinotosta pitää myös palkita verotuksessa. Sen takia toimme Sipilän hallituksen kaudella muun muassa muille kuin osakeyhtiöille, muihin yritysmuotoihin, yrittäjävähennyksen, jotta kompensoitiin sitä eroa eri yritysmuotojen välillä. Tämän pitää olla se ohjaava tekijä, ei fiskaalisen eli verojen lisää keräämisen. Eli kannustetaan yrittäjyyteen, sillä Suomi nousee vain työllä ja yrittäjyydellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.37 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi tuossa toi hyvin esille tämän tilanteen yritysverotuksen osalta ja sen, miten yritykset voivat ottaa iskuja vastaan. Tälläkin viikolla on kuultu aika isojakin uutisia yrityskentästä siitä, miten turbulenttinen se on.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Toisaalta kun ajatellaan sitä, jos yritys joutuu semmoiseen tilanteeseen, jossa koko toiminta on vaakalaudalla tai pitäisi suunnata johonkin muualle, niin tietenkin olisi hyvä, jos yrityksellä olisi itselläänkin puskureita tehdä niitä asioita. Usein se liittyy myös siihen, kuinka henkilökuntaa koulutetaan uudelle suuntaukselle tai muuta. Eli pitäisi olla tällaisia puskureita, jotka myös siellä yrityskentässä olisivat käytettävissä siinä tilanteessa. Mutta toisaalta sekään ei voi olla ainut juttu, että meillä on yrityksille vahvat taseet, koska sieltä pitää myöskin saada tavallaan sitä semmoista rahaa liikkeelle, joka luo uutta yritystoimintaa. Tämä on semmoista tasapainoa.

Mielenkiinnolla odotan valtiovarainministerin vastausta tuohon kysymykseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri, enintään kaksi minuuttia.

18.38 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia jälleen hyvästä, kannustavasta vastaanotosta tälle veromuutosesitykselle. — Mitä tulee sitten meidän koko verojärjestelmän uudistamiseen tulevaisuudessa, siellä on useita kokonaisuuksia, jotka pelkästään jo fiskaalisista syistä vaativat tarkastelua. Jos katsotaan meidän isoja verolajeja ja niiden kehittymistä ajassa yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten myötä esimerkiksi haittoihin tai liikenteeseen tai työhön ja yrittämiseen liittyen, niin on selvää, että tulevilla hallituksilla on tässä paljon pohdittavaa.

Samaan aikaan meidän julkisen talouden tilanne varmistaa sen, että verotuotoissa ylipäättänsä myös tulevien hallitusten pitää kiinnittää huomiota veropohjaan ynnä muuhun. Ehkä en sen yksityiskohtaisemmin mene tässä nyt omiin arvioihini siitä, mitä tulevina vuosina tai tulevina hallituskausina pitää tarkastella, koska siitä voitaisiin sitten tehdä väärä johtopäätöksiä ja viedä asia hieman pidemmälle kuin olen tarkoittanut.

Ylipäättänsä olen samaa mieltä edustajien Lohi ja Lyly kanssa tästä kokonaisuuden tarkastelusta, ja muutenkin edustaja Lohella oli erinomainen puheenvuoro.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Purra. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Keskustelu

18.40 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisten luonnonvarojen ja mineraalien hyödyntämisestä tulee maksaa kohutuullinen korvaus valtiolle ja kunnille. Tämä on oikeudenmukaisuuden toteutumisen näkökulmasta välttämätöntä. Euroopan vahvistaessa strategista autonomiaansa suomalaisten mineraalien hyödyntäminen tulee kiihtymään entisestään. Emme kuitenkaan halua Euroopan raaka-ainereservaatiksi. Suomalaisten tulee saada reilu osansa siitä, kun suomalaisia mineraaleja kaivetaan ja jalostetaan ulkomaille myytäväksi.

Siksi hallitus korottaa kaivosmineraaliveroa. Kaivosmineraaliveroa korotetaan yhteensä 70 miljoonalla eurolla vuoden 2026 alusta. Veronkorotuksesta kertyy kuitenkin tuottoa vasta vuodesta 2027 alkaen, koska kaivosyhtiöt maksavat veron jälkikäteen verokautta seuraavana vuonna. Korotuksista päätettiin hallitusohjelmassa, toista kertaa kevään 24 kehysriihessä ja kolmatta kertaa kevään 25 kehysriihessä. Kaivosmineraaliveroa maksetaan kaikesta Suomessa louhitusta kaivosmineraalista, ja sen tarkoituksena on kerätä yhteiskunnalle korvaus arvokkaan ja uusiutumattoman luonnonvaran käytöstä.

Kaivosmineraaliveroa maksettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2024. Verotuottoa kertyi noin 31 miljoonaa euroa. Nykyinen verotaso on matala. Korotuksen myötä kaivosmineraalien verotus suurin piirtein kolminkertaistuu. Kansainvälisesti verrokkimaissa kaivosverot ovat tyypillisesti tämänkin korotuksen jälkeen Suomea korkeammalla tasolla.

Metallisten kaivosmineraalien vero nousee nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Verotusarvot perustuvat maailmanmarkkinahintoihin ja muihin vastaaviin julkisiin hintalähteisiin, joista säädetään valtioneuvoston asetuksessa. Verohallinto vahvistaa metallien verotusarvot vuosittain. Muiden kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotetaan 0,2 eurosta 0,6 euroon tonnilta nostettua malmia tai hyötykiveä.

Arvoisa puhemies! Esityksen valmistelun aikana linjattiin, että sellaiset kaivosmineraalit, joita kaivos ei lainkaan tuota, eli niin sanotut kaivosten sivuvirrat, suljetaan veron ulkopuolelle. Jatkossa kaivos maksaa siten veroa vain sellaisista kaivosmineraaleista, joita se tuottaa. Tämä vähentää kaivosyhtiöiden ja Verohallinnon hallinnollista taakkaa. Sivuvirtojen rajaaminen veron ulkopuolelle hyödyttää metallikaivoksia, joten siitä aiheutuva verotuottomenetyks on otettu huomioon metallisten kaivosmineraalien arvoperusteisen veron korotuksessa. Muutos on siis julkisen talouden kannalta verotuottoneutraali.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä 40 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta tuloutetaan valtiolle ja 60 prosenttia kaivoksen sijaintikunnalle. Kuntien saamasta verotuotosta noin 85 prosenttia kohdentuu vain neljälle suurimmalle kaivostaloudelle eli Sodankylän, Sotkamon, Keminmaan ja Kittilän kunnille. Kaivosmineraalivero on merkittävä tulonlähde suhteessa näiden kuntien saamiin muihin verotuloihin. Veronkorotuksen jälkeen nämä neljä suurinta kaivostaloutta saavat edelleen vuosittain noin 4–5 miljoonaa euroa kaivosmineraaliverotuloja per kunta. Verotuoton jakautumista ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa kaivosveron tuotosta valtaosan perisi valtio.

Verotuoton jako-osuuden muutoksella turvataan se, että veronkorotuksesta kertyvä tuotolisäys vahvistaa tehokkaasti julkista taloutta eikä heikennä kansalaisten yhdenvertaista kohtelua. Jos jakosuhdetta ei muutettaisi, suurimmat kaivostaloudet saisivat puolet koko runsaan sadan miljoonan euron verotuotosta, mikä laskennallisesti mahdollistaisi kunnallisveroprosentin merkittävän alentamisen tai jopa nollaamisen näissä kunnissa. Tämä ei ole

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

tarkoituksenmukaista myöskään julkista taloutta silmällä pitäen. Jos veronkorotus johtaisi kunnallisveroprosenttien alentamiseen tai menojen kasvuun joiltain osin, julkista taloutta vahvistava vaikutus heikentyisi. Lisäksi kaivosverotulo kohdennetaan vain kunnille, joissa on kaivosalueita, eivätkä esimerkiksi lähiseudun kunnat saa verotuloja huolimatta siitä, syntykö niiden alueella kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja, kustannuksia tai hyötyjä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistalle, siellä on kaikilla puheenvuoropyyntö. — Olkaa hyvä, edustaja Kallio.

18.45 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuvitteellinen esimerkkilaskelma kaivosveron muutoksista: Voimassa olevan lain mukaan kunnat saavat 60 prosenttia, valtio 40 prosenttia. Hallituksen uudessa esityksessä kunnille jäisi tosiaan 20 ja valtio saisi 80, kuten ministeri toi hyvin esille. Laskelmassa kuvitteellisen kaivoksen verotuotto on tänä vuonna miljoona euroa. Nyt kunta saa 600 000 euroa ja valtio 400 000. Veromuutoksen jälkeen verotuotto kasvaa noin 4 miljoonaan euroon, mistä kunta saa muutoksen jälkeen 800 000 ja valtio 3,2 miljoonaa. [Sara Seppänen: Toispäin!] Kuntaliiton erityisasiantuntijan kommentti tähän: ”Kunnilla on iso rooli siinä, että investointeja yleensä toteutuu, koska investoinnit nojaavat aika lailla kuntien kaavoituspäätöksiin. Hallitus on muuttamassa pelin kuvaa ihan totaalisesti.”

Arvoisa puhemies! Kuulostaako reilulta, tai kuulostaako siltä, että paikallinen hyväksyttävyyttä lisääntyisi? Molempiin vastaus on: ei. Kaivostoimintaan liittyy paljon erilaisia, muun muassa ympäristöön liittyviä ongelmia. Tämä hallituksen esitys verotulon jakamisesta ei ainakaan lisää mahdollisuuksia ratkaista niitä paikallisella tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. [Vesa Kallio lähtee pois paikaltaan] — Jaha, siirryttekö tuonne, vai lopetittekö te? [Vesa Kallio: Lopetin!] — Selvä, kiitos. Ajattelin, että siirrytte puhujapöytäntöön. — Nyt on sitten edustaja Hänninen. Olkaa hyvä.

18.47 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Rakas isänmaamme on täynnä rikkauksia. Nyt keskustelemme siitä, mihin hintaan niitä voidaan kaivaa maastamme. Kyse on isänmaamme kallisarvoisimmista luonnonvaroista, uusiutumattomista rikkauksista, jotka kerran louhittuina katoavat lopullisesti. On oikein ja kohtuullista, että niiden hyödyntämisestä koituu oikeudenmukainen korvaus suomalaisille. Siksi hallitus esittää kaivosmineraaliveron korottamista sekä metallisten kaivosmineraalien että teollisuusmineraalien veron osalta. Näin varmistetaan, että kaivostoiminnan tuottama hyöty ei valu yksin yhtiöiden tileille vaan on hyväksi myös meille jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain taloudellinen ratkaisu vaan myös arvovalinta. Se kertoo siitä, että hallitus arvostaa omaa maaperäämme ja sen rikkauksia. Me emme myy isänmaatamme alihintaan. On totta, että tämä arvovalinta voi vaikeuttaa suunniteltuja kaivosinvestointeja, mutta pitkällä aikavälillä Suomi ei häviä siitä. Vaikka tämä veronkorotus voi johtaa joidenkin investointien lykkääntymiseen, voidaan arvokkaat maamme mineraalit ottaa käyttöön myöhemminkin.

Arvoisa puhemies! Isänmaallisuus ei ole vain kauniita sanoja, se on tekoja, jotka varmistavat, että meidän yhteisiä rikkauksiamme käytetään oikeudenmukaisesti. Tämä veronko-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

rotus on osa hallituksen kasvuriihen linjaa, jolla varmistetaan, että Suomen talous kestää ja että jokainen suomalainen hyötyy siitä, mitä kallioperämme voi antaa. Tällä päätöksellä me osoitamme, että kansainvälisten kaivosyhtiöiden etu ei mene kansalaistemme edun edelle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

18.50 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purran esittelemä hallituksen esitys kaivosmineraaliveron korotuksesta on erittäin hyvä ja kannatettava. Viime vuonna käyttöön otetulla kaivosmineraaliverolla kerätään yhteiskunnalle korvausta arvokkaan ja uusiutumattoman luonnonvaran käytöstä, ja nyt hallitus on päättänyt korottaa kaivosmineraaliveroa ensi vuodesta lähtien 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta, ja myös muiden kuin lain liitteessä lueteltujen kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotettaisiin kolminkertaiseksi nykytasoon verrattuna.

Arvoisa puhemies! Kaivosmineraalivero kerätään nimensä mukaisesti mineraaleista, eikä sitä kohdisteta kaivosyhtiön kirjanpidolliseen tulokseen, johon puolestaan kohdistuu yhteisövero, ja tämä on täysin oikea lähestymistapa. Pelkän kaivosyhtiön tuloksen verotuksen ongelmana ovat suuret kansainväliset kaivoskonsernit, jotka saavat halutessaan konsernin sisäisillä järjestelyillä näyttämään Suomen yksikkönsä tappiollisena tai kannattamattomana, vaikka toiminta Suomessa ei sellaista tosiasiallisesti olisikaan. Näin ollen pelkästään yhteisöverotuksen varaan ei pidä tältä osin jättäytyä.

Arvoisa puhemies! Todettakoon, että tämän käsittelyssä olevan esityksen ohella hallitus ehdottaa kaivoksilta poistettavaksi sähköverotuen siirtämällä ne yleisen sähköveron piiriin.

Näiden mainittujen lakimuutosten myötä kaivostoiminnasta arvioidaan kertyvän valtiolle lisätuloja noin 70 miljoonaa euroa vuodessa. Korotuksia voidaan pitää vähintäänkin kohtuullisina, varsinkin, kun otetaan huomioon myös kaivosten luonnolle ja ympäristölle aiheuttamat riskit ja haitat, joita veronmaksajat ovat aiemmin joutuneet kantamaan muun muassa ennallistamistoimien muodossa. Toivottavasti jatkossa tämä asia on täysin toisin. — Kiitos ministeri Purralle ja hallitukselle tästä erittäin hyvästä lakiesityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.52 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus on nostamassa kaivosveron määrää kolminkertaiseksi nykyisestä. Suunta on oikea, ja hallitus ansaitsee siitä kiitoksen. Taso jää kuitenkin edelleen alle verrokkimaiden. Vero on vielä tämän korotuksen jälkeenkin liian matala, jotta se ohjaisi riittävällä tavalla kaivosyhtiöitä hyödyntämään malmia tehokkaammin, vähentämään kaivannaisjätteen määrää ja investoimaan puhtaampiin teknologioihin.

Jotta ympäristöhaitat voidaan minimoida, verolla olisi keskeistä puuttua louhinnan määrään, ja siksi vero tulisi uudistaa kohdistumaan nimenomaan louhitun maa-aineksen määrän mukaan. Nyt hallitus on rajannut sivuvirrat pois. Kaivostoimintaa tulisi kaikin keinoin määrätietoisesti ohjata vähentämään jätettä ja lisäämään kiertotaloutta ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Jäteveron ulottaminen kaivostoimintaan pitäisi toteuttaa viipymättä.

Arvoisa puhemies! Se, millä ehdoin ja millaista kaivostoimintaa Suomessa on, on meidän omissa käsissämme. Jotta kaivostoiminta olisi luonnon ja ympäristön kannalta kestä-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

vää, kaivostoiminnalle on asetettava riittävät ja uskottavat rajat. Kaivosveron nosto on hyvä mutta riittämätön alku. Sen lisäksi lainsäädäntö on päivitettävä estämään yksiselitteisesti kaivostoiminta ja malminetsintä luonnonsuojelualueilla. Kaivoksen perustamista ei pidä sallia kolmeen kertaan suojellulle Viiankiaavalle.

Kaivannaisjätteiden ja kaivosten jätevesien säilytykseen on saatava tiukemmat standardit, jotka estävät haitallisten aineiden pääsyn luontoon ja pilaamaan vesistöjämme. Kaivoksista hyötyneiden tahojen korvausvastuuta vahingoista on vahvistettava vaatimalla riittävät vakuudet, ja akkumateriaalit ja muut kaivannaisteollisuuden tuotteet on saatava maksimaalisesti kiertoon. Kysynkin ministeriltä: onko hallitus ryhtymässä muihin toimiin kaivostoiminnan kestävyysvahvistamiseksi, jotta voimme turvata suomalaisen puhtaan luonnon ja vesistöt?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

18.54 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Me tarvitsemme näitä malmeja ja mineraaleja, mitä meillä Suomen maaperästä löytyy. Erikoista on se, että vihreät nimenomaan kannattavat esimerkiksi yhteiskunnan sähköistämistä, johon tarvitaan monia mineraaleja, mutta sitten suhtaudutaan hyvin tiukasti tähän Suomessa tapahtuvaan kaivostoimintaan, joka on hyvin vastuullista ja nimenomaan kantaa huolta myöskin siitä ympäristön tilasta.

Mutta käsittelyssä oleva hallituksen esitys kaivosmineraaliveron muuttamisesta on hyvä. Veron taso on ollut alusta alkaen maltillinen, ja nyt puhutaan korotuksesta 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin.

On syytä muistaa, että Suomen houkuttelevuus kaivosinvestoinneille ei määräydy vain verotason perusteella. Paljon tärkeämpää on, että lupaprosessit ovat sujuvia, ennakoitavia ja oikeudenmukaisia. Hallituksen esitys kaivosveron nostosta on osa tätä kokonaisuutta, jossa verorasitusta tarkastellaan yhdessä muiden toimintaedellytysten kanssa.

Vaikka ala vastustaa muutosta, todellisuudessa verorasite ei nouse tasolle, joka uhkaisi koko toimialaa. Yhteisöveron keventäminen 20 prosentista 18 prosenttiin tasapainottaa tätä kokonaisuutta. Arviolta 57 miljoonan euron nettotuotto julkiseen talouteen on merkittävä lisä, jolla voidaan rahoittaa suomalaisen hyvinvointivaltion palveluja.

Hallituksen esitys kaivosveron korottamisesta tuo lisätuloja sekä valtiolle että kunnalle. On reilua, että kunta, joka kantaa kaivostoiminnan haitat, saa myös osansa hyödyistä. Tämä vahvistaa alueellista oikeudenmukaisuutta ja lisää kaivostoiminnan hyväksyttävyyttä.

Arvoisa valtiovarainministeri Purra, voidaanko tätä jakosuhdetta tarkastella vielä eduskunnan käsittelyssä kuntien hyväksi, jotta voimme varmistaa jatkossakin paikallisen hyväksyttävyyden ja uusien, esimerkiksi kriittisiin mineraaleihin liittyvien kaivoshankkeiden avaamisen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, vastauspuheenvuoro.

18.57 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Seppäselä: Vihreät tosiaan vastustavat sellaista kaivostoimintaa, joka pilaa suomalaista luontoa ja tuottaa hyvin vähän hyötyjä paikallisille yhteisöille ja koko yhteiskun-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

nalle. Sen sijaan kannatamme kestävästä kaivostoimintaa, joka toteutetaan ympäristöä ja luontoa kunnioittaen ja josta saadaan muun muassa riittävästi verotuloja, ja siitä pääsen oikeastaan siihen varsinaiseen asiaani tänään täällä.

Haluan siis kiittää hallitusta ja ministeri Purraa tästä hyvästä esityksestä. Tämä on monessa suhteessa perusteltu, niin kuin ministerin esittelypuheenvuorossa ja edeltävistä puheenvuoroista on käynyt ilmi. On totta, että me vihreissä olisimme valmiita menemään pitemmällekin, mutta se ei vie arvoa tältä hallituksen hyvältä esitykseltä, joka on yksiselitteisesti askel oikeaan suuntaan. Ja koska tässäkin salissa välillä ollaan joistakin asioista reippaasti eri mieltä, niin on minusta hyvä pysähtyä välillä myös sen ääreen, kun ollaan samaa mieltä. Eli tästä esityksestä lämmin kiitos hallitukselle ja ministerille. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tässä nyt muutama vastauspuheenvuoro, koska tämä on aikarajoitettu ja kymmenen minuuttia on enää jäljellä, eli nyt pyydän kaikkia niitä, jotka haluavat käyttää minuutin vastauspuheenvuoron... Ja sitten lupaan kyllä sen, että edustaja Mikkonen saa vielä puheenvuoron sitten tuosta listalta, koska se on oikeus ja kohtuus tässä tilanteessa, kun nyt keskeytetään tämä. Siellä on kuusi vastauspuheenvuoroa. Annetaan ne kaikki mennä, ja sitten lopetetaan. — Hyrkkö.

18.58 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin on mukavaa vaihteeksi kehua hallitusta. Kaivosmineraaliveron korottaminen on hyvä alkua. Toki korottamisen varaa jää edelleen tämänkin esityksen jälkeen, kun katsotaan kansainvälisiä verrokkeja.

Vihreät ovat pitkään ajaneet kaivosveroa Suomeen, ja viime vaalikaudella sen hallituksessa tosiaan perustimme. Kannustamme hallitusta tämän esityksen lisäksi toki muihinkin toimiin kaivosten sääntelyn napakoittamiseksi. Ajattelen, että luonnon turvaaminen ja kunnioittaminen kaivosten sääntelyssä on myös niiden kaivosten hyväksyttävyyden kannalta välttämätöntä.

Yksi heikkous tässä esityksessä on, ja se on näiden sivuvirtojen vapauttaminen kaivosverosta. Tämä heikentää kannustimia vähentää kaivosjätettä ja edistää kiertotalouden ratkaisuja. Tätä asiaa voisi korjata ulottamalla kaivosvero kaikkeen louhittuun maa-ainekseen, mutta toinen keino olisi tietenkin ryhtyä verottamaan kaivosten jätteitä erikseen. Ollisitteko, ministeri Purra, valmis selvittämään tämäntyyppisiä ratkaisuja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Hopsu.

18.59 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Luonnonvarojamme voi tosiaan louhia vain kerran, ja on varsin järkevää, että silloin siitä peritään kunnollinen maksu. Nämä ovat yleensä kansainvälisiä toimijoita, jotka täällä louhintaa tekevät, ja on siis oikein hyvä suunta, että hallitus nostaa kaivosveroa nyt. Nyt tämä HE:n tuotto-odotus kasvaa sataan miljoonaan euroon. Se voisi hyvin olla tuplakin, eli tässä on vielä varaa seuraavillekin vuosillekin korotukseen.

Jako-osuus kunnan ja valtion välillä, mistä täällä kyseltiin, on mielestäni ihan järkevä. Sen lisäksi, että siinä ei saa syntyä liian suurta kannustinta yksittäiselle kunnalle kaivosten kaavoittamiseen, ajattelen, että ne vaikutukset näkyvät useamman kunnan kuin vain yhden kunnan alueella ja olisi hyvä, että kaivostoiminnassa noudatamme sitä periaatetta, että hai-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

tan aiheuttaja maksaa siitä haitasta. Sen vuoksi näitä vakuusmaksuja kannattaisi kyllä korottaa ja kerätä enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, minuutti.

19.00 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset hallitukselle, että olette ottaneet ehdotuksemme vastaan. Olemme täältä, vihreät, ehdottaneet, että nimenomaan kaivosveron korotus voisi olla yksi tapa tasapainottaa julkista taloutta sekä myös tarttua siihen ongelmaan, jonka suomalaiset kokevat erittäin epäoikeudenmukaiseksi eli nimenomaan sen, että monikansalliset kaivosyhtiöt voivat tulla tänne, viedä maamme rikkauksia ja jättää jälkensä haitat, joista sitten muut, esimerkiksi elinkeinonharjoittajat, kärsivät ja joka sitten tulee muiden maksettavaksi.

Tämä on todella epäreilu asetelma, ja kansalaiset ovat tähän paljon tarttuneet. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Lappeenrannassa Saimaan rannalla ihmiset ovat aktivoituneet ja ovat mukana monissa näissä kansalaisjärjestöissä, jotka myöskin ovat pyytäneet, että huomioitaisiin nimenomaan laajemmin kaivostoiminnan haittavaikutukset. On hienoa, että hallitus nyt rohkeasti on lähtenyt kaivosveroa tässä nostamaan. Tiedän, että painetta kaivostoimijoilta varmasti tulee siihen, että he eivät haluaisi muutoksia, mutta on tärkeää, että tässä on tasapaino ja kuunnellaan nimenomaan suomalaisia ja pidetään huolta suomalaisesta luonnosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

19.02 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Riskit kaivoksien elinkaaresta ja siitä epävarmuudesta, kuinka pitkään ne toimivat, sekä palveluiden ja infran rakentamisesta alueilla kantavat alueen kunnat. Sen takia kuntien pitää saada reilu osuus tästä. Kun katson tätä esitystä, niin toisin kuin täällä edustaja Seppänen totesi, osa kunnista tulee menettämään tässä kaivosveron. Sodankylä saa nytten 543 euroa asukas, jatkossa 463, eli 80 euroa per asukas tulee pienenemään; Sotkamolla tulee pienenemään.

Tätä mallia olisi pitänyt hioa vähän tarkemmin, mutta ymmärrän, että kaivosveroa korotetaan. Oleellista on kuitenkin, mikä on malli. Olen aika huolissani siitä, olemmeko tulleet siihen pisteeseen, että verotuotot eivät välttämättä pitkällä tähtäimellä tulekaan niin suurina kuin halutaan. Kun tämä on edennyt, meillä on tilanne, että eilen ilmoitti Outokumpu yt-neuvotteluista, ja Agnico Eagle tänään. Ne varautuvat tähän kaivosveroon. 90 henkilöä on lähdössä pois sieltä. Kyllä meidän kannattaa miettiä myös sitä, että kestävää kaivostoimintaa voisi Suomessa harjoittaa, ja sen takia olisin kaivannut perusteellisempaa kansainvälistä vertailua myös tästä. Se on erittäin huono kansainvälinen vertailu, ei me olla kunnolla pystytty vertailemaan verrokkimaita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly. Täällä oli pari vielä näitä.

19.03 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on vastuullista kaivostoimintaa. Tämän kävi todistamassa myös Teollisuusliiton delegaatio, jossa oli luottamushenkilöitä kaivosalalta, eli siinä mielessä ammattilaisia oli asialla. He oli-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

vat huolissaan tämän kaivosveron vaikutuksesta nyt sitten kaivosten jatkoinvestointeihin ja tietenkin sitten työllisyyteen. Erityisesti siellä tuli esiin, että lähtevätkö nämä vähän köyhemmät esiintymät enää liikkeelle tämän kaivosveron jälkeen. Nämä kysymykset heitä puhuttivat, ja totta kai tämä jatkojalostaminen täällä Suomessa.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tietenkin tästä kansainvälisestä vertailusta, joka tässä lakiesityksessä on aika ohut: Kuinka hyvin tämä istuu näihin mineraalitonneihin suhteessa muihin maihin? Ollaanko me niin kuin korkea verottaja, vai ollaanko me samalla tasolla kuin muut? Siitä olisi hyvä saada tietoa. Ja sitten tätä kuntien ja valtion jakosuhteetkin varmaan on vähän mietittävä vielä jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, minuutin mittainen. — Sen jälkeen varsinainen puheenvuoro, edustaja Mikkonen, Krista, ja sitten ministeri.

19.04 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ole vielä nähnyt sellaista kaivoshanketta, jota vihreät puolueena kannattavat. Haluan muistuttaa, että kaivosteollisuus tuo monia epäsuoria ja myös kerrannaisvaikutuksia sinne aluetalouteen. Siellä on kysyntää kuljetuksissa, kone- ja laitepalveluissa, rakentamisessa, huolloissa ja paikallisissa palveluissa, eli se on hyvin tärkeä työllistäjä esimerkiksi Lapissa.

Nämä mielikuvat, mitä te viljelette siitä, että malmit viedään ja ryöstetään meidän maa-perästä, eivät pidä paikkaansa. Nimenomaan tämä on oikeansuuntainen ratkaisu, että me korotamme tätä veroa. Tärkeää on huolehtia, että sinne paikalliseen talouteen jää edelleenkin sitten tästä uudestakin korotuksesta hyvä osuus ja paikallinen hyväksyttävyyys on jatkossakin sitten hyvällä tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten varsinainen puheenvuoro, edustaja Mikkonen, Krista, sitten ministerille vastaus, ja sitten siirrymme seuraavaan aiheeseen.

19.06 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin kiitos hallitukselle tästä esityksestä. On ihan selvä, että on ollut ihmisten oikeudentajun vastaista se, että maamme rikkauksia saa kaivaa miltei ilmaiseksi. Viime kaudella todella onnistuimme vuosikymmenten työn jälkeen luomaan tähän maahan kaivosveron, ja minusta se oli erinomainen saavutus. Tiedän kyllä, että sitä kovasti kritisoitiin siitä, että se oli liian alhainen, mutta silloin sanoimme, että on tärkeää, että luomme työkalun. Jatkossa sitä voi sitten kiristää, ja näinhän nyt tapahtuu, hallitus jo toisen kerran nostaa kaivosveroa, aivan perustellusti. Ja niin kuin tässä on tullut esille, jos katsotaan kansainvälisiä vertailuja, niin kyllä meillä on edelleen varaa sitä siitä kiristää.

Meillä on mineraaleja maassa varsin runsaasti, mutta haaste on se, että meidän esiintymät ovat varsin köyhiä. Se johtaa siihen, että kun kaivostoimintaa harjoitetaan, niin joudutaan valtava määrä louhimaan, että saadaan sieltä riittävästi mineraaleja talteen. Verrattuna moneen muuhun maahan tämä sitten johtaa siihen, että meillä tulee ympäristöhaittoja myös varsin paljon.

Toinen haaste on se, että meillä on vesistöjä lähes kaikkialla, ja nimenomaan tämä kaivosten vesien käsittely on se iso haaste, mihin pitäisi saada tiukempaa lainsäädäntöä. Toivon, että tätä työtä hallituksessa myös viedään eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Kaivosverolla mielestäni pitäisi olla myös nykyistä suurempi ympäristöohjaustavoite, jotta verotusta tehtäisiin louhintamäärän perusteella. Nythän malmeilla näin ei ole, vaan siinä on arvoperusteinen verotus, mutta sitten näillä teollisuusmineraaleilla kyllä on tämä louhintamäärään perustuva verotus. Nyt tässä esityksessä ajattelen, että sen heikkous on se, että nyt nämä sivuvirrat, jotka ovat olleet kaikki veron piirissä, osittaisesti suljetaan tämän veron ulkopuolelle. Varsinkin kun samanaikaisesti meillä ei ole kaivosjätteitä koskevaa verotusta, siltä osalta tämä ympäristöohjautuvuus itse asiassa heikkenee.

Tiedän, että hallitusohjelmaan on kirjattu jäteveron laajennus, ja olisi kiva kuulla ministeriltä siitä, että kun se selvitys siitä valmistui viime keväänä, niin onko tämä laajennus tarkoitus ulottaa myös kaivannaisjätteisiin. Meillähän Suomen jätteistä 76 prosenttia syntyy kaivosteollisuudesta ja vaarallisista jätteistä jopa 90 prosenttia, ja toisin kuin miltei kaikkia muita teollisuuden jätteitä ja myös yhdyskuntajätteitä verotetaan, kaivosjätteet ovat verotuksen ulkopuolella. Hyvin alhainenkin vero, koska määrät ovat tietysti suuria, toisaalta toisi rahaa valtion kassaan, mutta se myös ohjaisi kaivostoimintaa minimoimaan niitä jättemääriä ja hyödyntämään louhitut massat entistä paremmin. Sillä tavalla tietysti myös siitä saataisiin monenlaisia hyötyjä.

Niin kuin tässä on tullut jo esille monessa puheenvuorossa, niin kaivostoimintaan kaiken kaikkiaan on hyvä pitää riittävän tiukat ympäristöehdot. Siellä on vielä paljon parannettavaa: Nimenomaan näiden jätteiden ja jätevesien käsittelyyn tiukempia standardeja, haitallisten kemikaalien lasku ympäristöön tulisi yksiselitteisesti kieltää, ja nämä korvausvastuut vahingoista tulee taata riittävillä vakuuksilla. Sitten tietysti meidän pitää huolehtia siitä, että kaivostuotteet saadaan maksimaalisesti kiertoon, että kiertotalous otetaan siihen aivan ytimeen.

Täällä on kysely sitä, vastustavatko vihreät kaivoksia. Emme me vastusta kaivoksia siinänsä. Me vain haluamme, että kaivostoiminta tehdään vastuullisesti, nimenomaan ympäristövastuullisesti, mutta myös niin, että se on sosiaalisesti vastuullista ja se on sillä tavalla myös taloudellisesti vastuullista, että niistä mineraaleista myös maksetaan korvaus. Sitä tämä esitys kaivosveron korotuksellaan vie eteenpäin, ja nyt on tärkeätä myös, että näitä ympäristövastuukysymyksiä viedään eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri. Riittäisikö kolme minuuttia?

19.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Yritetään. — Ensin kiitoksia eduskunnalle pääosin varsin positiivisesta ja kannustavasta palautteesta. — On aivan selvää, että veronkorotukset mihin tahansa sektorille nostavat toimialan kustannuksia, varsinkin tällä alalla, kun yritykset eivät voi siirtää tätä kustannusta hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla. Tällä hetkellä esimerkiksi nikkelin hinta on varsin alhaalla, erityisesti verrattuna Venäjän hyökkäyksen kohdalla olleeseen piikkiin, mutta noin yleisestikin sehän vaikuttaa suomalaisiin kaivoksiin jo itsessään. Kyllä kustannuslisäys joissain tapauksissa voi johtaa siihen, että joku osa hankkeesta muuttuu esimerkiksi tappiolliseksi. Tässä tietenkin on kyse esimerkiksi siitä, jos hyvin köyhää malmia halutaan hyödyntää, niin luonnollisesti sen kustannusvaikutus voi nousta liian kovaksi. Tätä korotuksen vaikutusta on pyritty arvioimaan tehdyssä selvityshankkeessa. Näitä vaikutuksia voidaan karkeasti arvioida, mutta on hyvä ymmärtää, että jo tämänhetkisestä verotasosta, jota ei ole

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

korotettu, todetaan, että kaivoshankkeista noin kaksi prosenttia on kannattamattomia. Siis taloudellisesti tämä tulee jonkin verran nousemaan.

Oli puhetta kestävydestä, kestävästä mineraalien talteenotosta. Tämä tietenkään ei ole aivan yksinkertainen asia määritettäväksi. Aivan kuten edustaja Seppänen kuvasi, sähköistymiskehitys ja sähköautot ja monet muut laitteemme edellyttävät mineraalien käyttöä. Mikäli halutaan samaan aikaan tukea vaikkapa strategista autonomiaa Euroopassa ja huolehtia siitä, ettemme olisi riippuvaisia vaikkapa kriittisten mineraalien osalta kyseenalaisista maista tai kyseenalaisista maantieteellisistä suunnista, niin jossain vaiheessa tietenkin arviota pitää tehdä sen suhteen, mistä näitä sitten saadaan, varsinkin kun olen myös ymmärtänyt, että suomalainen kaivosteollisuus on varsin kestävä ja huolehtii velvoitteistaan. Olen lähes kaikissa Suomen kaivoksissa vieraillut viime viikolla, viimeksi Terrafamessa Sotkamossa, jossa esimerkiksi tämä kehitetty bioliuotusmalli vaikuttaa erittäin hyvältä vaihtoehdolta myös tältä kestävyyskannalta.

Arvoisa puhemies! Jako-osuudesta kuntien ja valtion välille oli jonkin verran keskustelua. Perustelin ylipäänsä jako-osuuden muutosta suurella verotuoton kasvulla. On välttämätöntä alkuperäistä jako-osuutta muuttaa. Eduskunta sitten valiokunnassa tarkastelee tietenkin tätä tarkemmin, ja meidän lähtökohta on se, että yhdenkään kunnan verotuotot eivät vähene.

Ehkä olisin vielä vihreiltä halunnut tiedustella: Olen totta kai hyvin tyytyväinen, että teiltä tuli positiivista palautetta tähän, mutta itseäni kiinnostaisi, että mikäli Suomen kaivosteollisuus ei ole riittävän kestävä tai huolehdi esimerkiksi jätteen minimoimisesta, kierrättämisestä ja muista velvoitteista, niin löytyykö maailmasta sellaisia kaivoksia, joissa tehtäisiin nämä asiat riittävän hyvin, koska tämä on luonnollisesti meille monille melkoinen kohtalonkysymys tulevana vuosina.

Hallituksella ei ole tällä hetkellä käynnissä kaivosten jäteveron osalta toimenpiteitä, mutta tietenkin ylipäänsä on aina tarpeen ohjata vähentämään jätettä ja lisäämään kiertotaloutta.

Sitten oli vielä keskustelu ympäristövakuuksista, ja niiden mainittiin olevan matalalla tasolla, jos nyt muistan oikein. Tästä kyllä oma arvioni on se, että ympäristövakuudet ovat huomattavan korkealla tasolla erityisesti sellaisten kaivosten kuin Terrafamen osalta, jossa niiden vaikutus toiminnan kannattavuuteen on selvä.

Joka tapauksessa kiitan eduskuntaa tästä keskustelusta. Tämä kokonaisuus, jossa meidän pitää kyetä tekemään kestävä kaivostoimintaa, turvaamaan mineraalien saaminen — koko ajan suuremmat tarpeet siellä — tekemään se sosiaalisesti, taloudellisesti, ympäristöllisesti, alueellisesti vastuullisesti. Se ei ole mikään yksinkertainen harjoitus, mutta mielestäni hallituksen askel tässä menee joka tapauksessa oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt tosiaan keskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.15.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.47.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä. — Sieltä edustaja Autto, olkaa hyvä.

19.47 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Näin koko eduskunnan ollessa koolla haluan todeta muutamia perustavaa laatua olevia asioita:

Moderni elämäntapa ja korkea elämänlaatu edellyttävät aina metalleja, ja ilman metalleja emme voi saavuttaa sellaista elintasoa, johon olemme tottuneet ja jonka haluamme myös tuleville sukupolville tarjota. Metalleja ei voi olla ilman kaivoksia. Siksi tämä kysymys kaivosmineraaliverosta sekä toisaalta myös sitten tähän toimialaan liittyvät muut asiat, joita tässä keskustelussa on sivuttu, ovat tulevaisuuden kannalta valtavan tärkeitä kysymyksiä.

Tällä hetkellä Suomi elää myös poikkeuksellisen vaikeita aikoja, kun mietimme kansantaloutemme ja erityisesti julkisen taloutemme tilaa. Syy siihen on tietysti hyvin pitkälle geopolitisessa tilanteessa, siinä, kuinka Venäjä omalla sotapolitiikallaan on ajanut Euroopan tilanteeseen, että Euroopan maat ovat joutuneet rajusti tempaisemaan itsensä irti niistä arvoketuista, joista olemme aiemmin olleet riippuvaisia Venäjän taloudessa, ja hyvin monet näistä liittyvät myös näihin kaivannaistalouden kysymyksiin. Siksin olemme myös turvallisuusmielessä tärkeiden asioiden äärellä tässä keskustelussa.

Arvoisa rouva puhemies! Näiden molempien näkökulmien, niin Suomen talouden kuin turvallisuuden kannalta, investointien saaminen Suomeen on aivan ensiarvoisen tärkeää. Ei ole kovin montaa sellaista toimialaa, jotka pystyisivät Suomeen isoja miljardiluokan investointeja tuomaan. Kaivannaistoimiala on sellainen, ja on totta kai myös merkityksellistä, että Suomessa on nimenomaan tämän toimialan vahvaa osaamista niin, että toisaalta ympäristön näkökulmasta nimenomaan Suomessa on kyky tätä toimintaa kestävästi harjoittaa, mutta kun meillä on tätä osaamista ja täytämme Suomessa vallitsevat maailman vaativimmat ympäristölainsäädännön vaatimukset, niin meidän yrityksemme myös saavat näiden investointien myötä hienoja kotimaisia referenssejä, joiden kautta yrityksemme saavat vientimahdollisuuksia maailmalle. Eli näillä investoinneilla on paitsi se suora vaikutus kansantaloutemme kasvattamiseen myös lukuisia välillisiä positiivisia vaikutuksia.

Arvoisa rouva puhemies! On aivan selvää, että suurilla, miljardiluokan, investoinneilla on aina myös paikallisia vaikutuksia, jotka lisäävät esimerkiksi paikallisen yhteisön, paikallisen kunnan tai kaupungin kustannuksia. Kun suuria investointeja tehdään, syntyy myös uusia sinänsä toivottuja työtilaisuuksia, alueelle muuttaa uusia asukkaita, mutta kaikkia näitä varten tarvitaan uutta infrastruktuuria, uutta palvelurakennetta, ja kaikki tämä maksaa. Toisaalta kun varataan — vaikka nyt ei edes massiivisia alueita, mutta varataan kuitenkin — alueita tietyn liiketoiminnan käyttöön, niin se aina rajoittaa muiden mahdollisten elinkeinojen ja muiden maankäyttömuotojen mahdollisuuksia paikallisesti. Myös nämä ovat sellaisia vaihtoehtoiskustannuksia, joita tulisi kompensoida. Jotta näillä kaivosinvestoinneilla, joita Suomeen toivottavasti tulevaisuudessa enenevässä määrin saadaan ja sitä kautta maahamme luodaan vaurautta, mielestäni on tärkeää, että on vahva paikallinen hyväksyttävyyttä. Osana tätä paikallista hyväksyttävyyttä on tärkeää ja mielestäni järkevää, että meillä on kaivosmineraalivero, jota sitten siitä paikallisesti louhitun malmin arvosta myös sinne kyseiselle paikkakunnalle tuloutetaan.

No, viime vaalikaudella, kun säädettiin tästä kaivosmineraaliverosta, säädettiin poliittisten lehmänkauppojen seurauksena silloisen hallituspuolueen vihreiden vaatimuksesta tällaisesta valtion jako-osuudesta kaivosmineraaliveron tuottoon. Tämä on kieltämättä ongel-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

ma sen kannalta, että valtio, joka mahdollistaa sinänsä Suomessa liiketoiminnan menestymisen puitteet, ei ole näiden paikallisten vaikutusten osalta se, johon ne kohdistuvat, jolloin myöskään siitä paikallisesti tapahtuvan louhinnan arvosta ei mielestäni valtion tulisi ottaa tätä jako-osuutta, vaan mikäli nähdään, että kaivos toimialana on niin merkittävä toimiala, että siinä halutaan olevan erillinen vero, tulisi tämän veron mielestäni perustua kannattavan liiketoiminnan verottamiseen. Tätä tulisi tarkastella erillään tästä louhitun malmin arvosta, jonka mielestäni tulisi tulla kokonaisuudessaan lähiyhteisölle, joko kunnalle ja kaupungille tai niin, että huomioidaan myös kaikkien suoraan vaikutuspiirissä olevien kuntien tilanne niin, että se kuntien määrä laajenee, joka kuntien jako-osuutta saa, tai niin, että sitten muulla tavalla paikalliselle yhteisölle tämä tuotto kanavoituu, mutta niin, että se tulisi täysimääräisesti paikallisille yhteisöille, joille maksimoidaan myös tämä kaivosinvestointien sosiaalinen, paikallinen hyväksyttävyys.

Eli nyt tarvittaisiin viisasta harkintaa tämän hallituksen esityksen yksityiskohtien hiomiseksi niin, että ollaan kestäväällä pohjalla ja maksimoidaan niin se vaurastumismahdollisuus, julkisen talouden vakauttamistavoite, joka sinänsä on aivan ymmärrettävä ja on tämän hallituksen esityksen taustalla, kuin myös siis nämä toimialan kestävä kasvun mahdollisuudet Suomessa.

Arvoisa rouva puhemies! Ilta on jo pitkällä, mutta toivottavasti voin vielä muutamia näkökulmia ottaa tässä puheenvuorossa esiin liittyen siihen, että nämä kaivosinvestoinnit ovat todella tärkeitä Suomen turvallisuudelle. Jos ajatellaan esimerkiksi vaikka sitä tosiasiata, että Suomi on käytännössä Euroopan ainoa nikkelin tuottaja ja ne merkittävät nikkelin tuotannon kasvunäkymät, joita Euroopassa voisi olla, ovat käytännössä täällä Suomessa, niin nikkeli on metalli, jota puolustusteollisuutemme välttämättä tarvitsee, jotta Euroopan puolustuskyky voidaan nostaa sille tasolle, mikä sen tulee olla, jotta tässä geopoliittisessa tilanteessa voimme ajatella, että Eurooppa on turvassa, voimme palauttaa rauhan maanosaamme ja turvata sen pitkällä jänteellä. Näin ollen myös tästä turvallisuuskulmasta tätä asiaa on nyt täällä eduskunnassa valtiovarainvaliokunnan verojaoston asiaa käsitellessään syytä viisaasti harkita.

Tosiaan, rouva puhemies, malmi on puhtaasti taloustieteellinen termi. Se tarkoittaa mineralisaatiota, joka on taloudellisesti järkevää hyödyntää. Tosiaan tänäänkin olemme saaneet kuulla kaivosalalta, voi sanoa, dramaattisia yhteistoimintailmoituksia, kun tällä hetkellä toimialalla pelätään sitä, että nämä eri kautta tulevat alan kannattavuutta heikentävät tekijät vaikuttavat siihen, että tosiaan malmin määrä pienenee. Kun siis veroja kiristetään, niin malmin määrä pienenee. Malmi ei ole mikään vakio, joka siellä kallioperässä on, vaan siihen vaikuttavat nimenomaan nämä ulkoiset tekijät, joista esimerkiksi verotus on aivan keskeinen. Tämän vuoksi, rouva puhemies, totean, että mikään kansakunta ei voi verottaa itseään rikkaaksi vaan kyllä ainoastaan investoimalla, yrittämällä ja työtä tekemällä kansakunta voi menestyä. Siksi tässä kohtaa nyt tarvitaan toisaalta tahtoa vaurastua mutta myös malttia miettiä, mikä on se malli, jolla Suomi parhaiten vaurastuu näillä maaperänsä rikkauksilla, joita me osaamme kestäväällä tavalla, myös ympäristöämme kunnioittaen, hyödyntää. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro! Mielellään olisin kuunnellut pitempään!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

19.56 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! En ihan kokonaan ehtinyt kuunnella edustaja Autton puheenvuoroa. Osan kuuntelin tuolla työhuoneessa ja loput tässä, mutta siltä

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

osin kuin kuulin, se oli erinomainen puheenvuoro. — Nyt tarvitaan tietenkin viisautta ja malttia siinä, että kun kaivosvero saatiin viime kaudella Suomeen ja nyt sitä ollaan korottamassa, niin katsotaan, ettei viedä sitä verotasoa siihen pisteeseen, jolle on muuten nyt riski, että kaivostoiminta alkaa olla kannattamatonta ja olemassa olevillekin kaivoksille käy, niin kuin on käynyt — eilen Outokumpu, tänään Agnico Eagle ovat ilmoittaneet muutosneuvotteluista ja aletaan vähentämään henkilöstöä. Akkiä käy niin, että kun tavoite on saada lisää veroja, lopputulos onkin, että veroja tulee vähemmän ja kaivosten elinkaari lyhenee.

Suomi on maa, jossa on Euroopan mittakaavassa poikkeuksellisen paljon maaperän tai tässä tapauksessa kallioperän rikkauksia. Me olemme Euroopassa riippuvaisia Aasian ja muun maailman, niin kuin osittain vaikkapa koboltissa koko maailma on riippuvainen Afrikan kallioperässä olevista rikkauksista. Meillä puhutaan paljon kriittisestä omavaraisuudesta ja siitä, että meidän pitäisi vähentää riippuvuutta Euroopassa muusta maailmasta. Tämä on turvallisuuspoliittinen kysymys, ja tämä on taloudellinen kysymys. Ja kun Suomessa näitä esiintyy, niin kestäväällä tavalla meidän kannattaa niitä hyödyntää.

Mitä se kestävyys tarkoittaa? Se tarkoittaa kolmea kestävyyttä: Taloudellinen kestävyys, johon tulee myös se, että meillä voi olla kohtuullinen ja järkevä kaivosvero olemassa, jolla me otamme myös kunnille sopivan osuuden, kun he kantavat riskin siitä, kun joutuvat rakentamaan infraa ja palveluita. Sitten on sosiaalinen kestävyys, ja siihenkin liittyy tämä kaivosvero. Pitää olla alueen hyväksyntä. Viime kaudella kaivoslainsäädäntöä muutettiin niin, että kunnalla on käytännössä oikeus päättää kaavoituksen kautta siitä, tuleeko alueelle kaivosta vai ei. Tämä on tärkeää ja järkevää, koska tarvitaan sosiaalinen toimilupa, siis alueen ihmisten hyväksyntä sille kaivokselle. Sitten kolmas on ympäristöllinen kestävyys, ja se on vähintään aivan yhtä tärkeä kuin kaikki nämä muutkin.

Lappi, Pohjois-Suomi, Kainuu ovat juuri niitä alueita, joilla esiintyy näitä arvokkaita metalleita ja mineraaleja ja kaivostoimintapotentiaali on suuri, mutta emme kukaan halua sinne yhtään kaivosta, joka pilaa meidän vedet tai sotkee meidän luonnon. On selvä, että sillä alueella, jossa kaivostoimintaa harjoitetaan, tulee pysyvä jälki, mutta lähtökohta on, että sen ulkopuolella pitäisi rajoittaa vaikutukset mahdollisimman minimiin. Silloin kun kyetään tekemään kestävästi niin, että meillä voidaan sanoa isossa kuvassa, että luontoa ei pilata ja vedet pysyvät kunnossa — kukaan ei halua tuhota vaikkapa meidän kalakantoja, se on aivan selvä asia, ja sitä ei edes rahalla korvata, jos näin kävisi —, kun nämä kriteerit täyttyvät, meille mahtuu Suomeen kestävä kaivosteollisuutta.

Silloin pitää hakea oikea balanssi verotuksessa, minkä verran verotetaan, kun kaivoksiinhan kohdistuu ihan normaali muukin verotus. Kun yhteisövero maksetaan voitosta ja kaivosvero on aivan ekstravero, niin pitää hakea oikea balanssi ja katsoa, mikä on veron pohja. Nyt valitettavasti näen, että tässä saattaa käydä niin, että vaikka meillä on yhteinen tahto, että halutaan fiskaalisessakin mielessä kerätä valtion kassaan rahaa, niin ylitetään nyt se kynnyks, että tämä lähtee kääntymään alaspäin. Tai jos tietenkin tulevat ympäristöön ne pysyvät jäljet siinä kaivosalueella, kun harjoitetaan toimintaa, ja ne ovat kerran tulleet, niin kannattaisihan se esiintymä mahdollisimman loppuun saakka hyödyntää. Jos tämä kaivosvero aiheuttaa sen, että elinkaaret alkavat lyhenemään ja siirrytään viereen toiselle alueelle taas harjoittamaan kaivostoimintaa, niin ei se ole ympäristöllekään enää kestävä.

Kun täällä käytiin aikaisemmin tästä keskustelua ja meillä oli debattikin, niin tässä oli semmoinen jonkunlainen ehkä väärinymmärrys osalla vihreän puolueen puheenvuoroista,

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

kun ne sekoittavat kaivosveron ja ympäristö- ja jätteasiat ja sitten siihen liittyvät vakuudet. Näitä ei pidä lähteä sekoittamaan, koska ei ole tarkoitus, että kaivosverolla korvattaisiin joitakin ympäristöhaittoja. Ympäristöhaitat pitää panna lainsäädännöllä kuriin. Pitää olla riittävät vakuudet, niin että jos yhtiöllä lähtee menemään huonosti, jälkihoito voidaan hoitaa asianmukaisesti ja se ei mene veronmaksajan piikkiin — ja näin tänä päivänä pitkälle muuten onkin. Ne ovat yllättävän isoja summia, mitä vakuuksia on maksettu, ja tätä kaivosveroa ei pidä tähän sekoittaa. Mutta kun ihmisten ja välillä päättäjienkin mielessä menevät kaikki nämä sekaisin, niin sitten tehdäänkin vääriä päätöksiä.

Pitää muistaa, että tämä toimiala on erittäin voimakkaasti ollut kasvussa ja se on luonut koko Suomeen kasvua, ja kestäväällä tavalla sitä kannattaa hyödyntää, eikä verotaa henkilöitä.

Nyt voidaan lopussa vielä kysyä siitä, että tämä malli yhteenlaskettuna tuo kunnille kylä suurin piirtein saman verran verotuottoja kuin ilman korotusta, mutta kun tässä erilainen verokohtelu tulee metallikaivoksille kuin muille, niin kuntien välillä tuleekin eroja. Sodankylä tulee menettämään tässä, ja Sotkamo tulee menettämään tässä mallissa. Onko tämä oikein? Ei ole. Onko tämä väärin? On. On siis väärin se, että tehdään nyt malli, että ne kunnat, jotka ovat täällä toimineet, rakentaneet infraa ja palveluita, kun työpaikkoja on tullut, menettävät tässä, vaikka veroa korotetaan. Semmoista lopputulosta ei pitäisi olla, että korotetaan kolminkertaiseksi vero ja kunnat saavatkin vähemmän. Viime kaudella tarkoituksella haluttiin ohjata 60 prosenttia kunnille, koska ne ottavat sen riskin. Kyllä valtiolla on muitakin verokanavia, mistä kerätä verot. Nyt tässä pitäisi kyllä katsoa järkevällä tavalla tätä suhdetta vielä ja miettiä, mikä on oikea suhde.

Olen siitä erittäin pettynyt, että kunnan kansainvälistä vertailua ei ollut tässä hallituksen esityksessä. Meillä on julkisuudessa hirveän paljon puhetta, joka ei välttämättä pohjautu tosiasioihin, jossa kerrotaan, että me annetaan ilmaiseksi nämä ja nuo. Näinhän on helppo sanoa, ja se varmasti menee osaan kansaa hyvin, mutta pitäisi vertailla, miten siellä Ruotsissa verotetaan vastaavaa toimintaa. Hallituksen esityksessä pitäisi olla esimerkki: Jos tämä kultakaivos olisi Kittilän sijasta Ruotsissa, miten se maksaisi silloin veroa? Jos tämä Terrafamen kaivos olisi Kainuun sijasta Norrbottenin alueella, minkä verran silloin maksettaisiin veroa? [Tuomas Kettunen: Hyvä kysymys!] Silloin me päästäisiin tähän käsiksi. Afrikassahan on eri tilanne, kun siellä pitää heimopäälliköitten sukulaiset ja niitten pikkuserkut ottaa töihin ja hoidetaan yhteiskuntavastuu tätä kautta, mutta Suomi on oikeusvaltio ja me ei hoideta sitä kautta, ja siksi meidän pitäisi katsoa oikeasti niissä maissa, joissa on vertailukelpoista toimintaa, miten ne hoitavat tämän. Sitten me voitaisiin alkaa puhumaan faktoilla tästä, eikä antaa väärää kuvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa — mutta edustaja Kettunen paikalla. Olkaa hyvä.

20.05 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Autto, edustaja Lohi, Lapin kansanedustajat Lapin vaalipiiristä! Käytitte molemmat pitkät puheenvuorot, mutta ne pitkät puheenvuorot olivat täyttä asiaa. Kiitoksia siitä.

Niin kuin edustaja Autto totesi, kun koko eduskunta täällä istuu koolla torstai-iltana, niin, rouva puhemies, valitettavasti en tämän lähetekeskustelun alkuun päässyt, missä olette käyneet ihan debattipuheenvuoroja. Mutta näinhän se on, että mitä pidemmälle nämä puheenvuorot menevät, sitä pidemmäksi ne muodostuvat, mutta ennen kaikkea sitä asiantun-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

tevammaksi ne muodostuvat. Elikkä kun käymme tätä lähetekeskustelua kaivosmineraaliverolain muuttamisesta, niin toivon, että tämä eduskunnan pöytäkirja tämän lähetekeskustelun osalta valiokunnassa luetaan ihan ajatuksen kanssa läpi.

Näihin aikaisempiin puheenvuoroihin liittyen tässä tulee hieman toistoa, mutta muistutan: Elikkä tämän lain ajatus on, että metallisten kaivosmineraalien veroa nostetaan tämän vuoden lopussa vuodenvaihteessa 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin ja jatkossa valtio saa kaivosmineraalien tuotosta 80 prosenttia ja kaivosten sijaintikunnat 20 prosenttia. Aiemmin, niin kuin tässä edustaja Lohen puheenvuorossa tuli esille, näistä tuotoista 60 prosenttia on mennyt niihin kuntiin, missä nämä kaivokset sijaitsevat, ja 40 prosenttia valtiolle.

Rouva puhemies! Sanon tämän aivan suoraan: Tämä valtion suunnitelma nyt nelinkertaistaa kaivosvero sekä pienentää kuntien osuutta sen tuotosta on vakava virhe. Tämä on vakava virhe, joka uhkaa pohjoisen kasvua ja kilpailukykyä ja sitä kautta koko valtion tavoitetta siitä, että tähän maahan luodaan kasvua ja verotuloja, mitä kautta sitten maksetaan näitä kertyneitä velkoja takaisin. Tämä on oikeasti vakava uhka ja vakava virhe. Näin myös vetoavat pohjoisen alueen kauppakamarit, eri yrittäjäjärjestöt. He vetoavat hallitukseen maltillisten ja kestävien ratkaisujen löytämiseksi, kun he ovat käyneet keskustelua tämän lainsäädännön muuttamisesta. Tämmöiset äkkinäiset muutokset uhkaavat pohjoisen Suomen elinkeinoelämää, ennen kaikkea investointeja ja työpaikkoja.

Rouva puhemies! Jos verotaso nyt nousee nopeasti ja vuosittain ennakoimattomalla tavalla, niin jossain vaiheessa tämä sitten tulee vaikuttamaan vieläkin isommin investointeihin. Mistä toimialalla voidaan olla aina varmoja, ettei veroa taas seuraavassa riihessä koroteta? Se on se kysymys. Tämän nykyisen hallituksen — tämän vaalikauden, mitä nyt kaksi vuotta on kestänyt — veropolitiikka on ollut kyllä täysin ennustamatonta. Elinkeinoelämän edustajien lausunnoissa on nostettu esiin huoli siitä, että kaivosmineraaliveron korottaminen ja kaivosten sähköverotuen poistoa koskevat ehdotukset tulevat lyhentämään kaivosten elinkaarta. Ne heikentävät kaivosteollisuuden kilpailukykyä ja vaarantavat investointeja. On syytä arvioida nyt valiokuntatyöskentelyn yhteydessä aika tarkasti, mikä on se lopullinen kanta, mikä tähän verotason korottamiseen sitten otetaan.

Puhemies! Tarvittaisiin elinkeinoelämän peräänkuuluttamaa laajamittaisempaa vaikutusarviointia kaivosmineraaliveron korotusten ja kaivosten sähköverotuen poiston vaikutuksista esimerkiksi verokertymään pidemmällä aikavälillä, vihreään siirtymään, huoltovarmuuteen ja työllisyyteen liittyvissä asioissa.

Puhemies! Kun tässä Lapin vaalipiirin kansanedustajat ovat ansiokkaat puheenvuorot pitäneet, oma maakuntani on Kainuu, ja meillä Kainuussa on Euroopan suurin nikkelin tuottaja ja myös akkukemikaalien tuottaja Terrafame, kaivosyhtiö, jonka enemmistöomistus on valtiolla, niin toivoisin vielä kertaalleen mietittävän — toivoisin aidosti vielä kertaalleen mietittävän — tämän kaivosmineraaliverolain muuttamista. Onko tässä nyt järkeä lähteä tekemään näinkin suurta veronnostoa kuin kaivosmineraalien veron nelinkertaistaminen?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 6/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Tämän meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen.

Keskustelu

19.16 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää varhaiskasvatuslain muuttamista koskevat ehdotukset, joiden mukaan nykyisestä yksityisen palveluntuottajan lupamenettelystä siirrytään yksityisen päiväkotitoiminnan rekisteröintimenettelyyn. Sivistysvaliokunta kannattaa esityksen tavoitetta keventää varhaiskasvatuksen palveluntuottajien hallinnollista työtä ja pienentää alan toimijoiden liiketoiminnan taloudellista riskiä. Hallinnollisen taakan keventäminen helpottaa yritysten toimintaa ja kannustaa uusien toimijoiden alalle tuloa. Tämä mahdollistaa uuden varhaiskasvatustoiminnan nykyistä sujuvamman aloittamisen. Lasten edun toteutumisen varmistamiseksi on puolestaan keskeistä, että tarkastustoimintaa tehdään ennakkollisesti.

Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatusta koskevaa sääntelyä kevennetään palvelun turvallisuudesta ja laadusta tinkimättä. Valiokunta toteaa, ettei lupa- tai rekisteröintimenettely itsessään paranna palvelun laatua, vaan sitä varmistetaan muilla tavoin, kuten tilojen hyväksynnällä, valvontaviranomaisten tarkastuksilla ja riittävällä henkilöstömitoituksella. Myös säännöllinen vuorovaikutus ja toimiva yhteistyö kunnallisten järjestäjien ja yksityisten palveluntuottajien välillä on tarpeen varhaiskasvatuksen laadun turvaamiseksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on esitetty vastakkaisia näkemyksiä ehdotetun lainsäädännön tarpeellisuudesta ja erityisesti sen voimaantulon ajankohdasta. Hallituksen esityksen mukaan laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1. päivänä tammikuuta 2026. Uusien alalle tulevien palveluntuottajien tulee jatkossa hakea luvan sijasta rekisteröintiä yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamiseksi. Ne yksityiset palveluntuottajat, jotka ovat lain voimaan tullessa merkittyinä palveluntuottajien rekisteriin, saavat jatkaa toimintaansa ilman lakiehdotuksen mukaista rekisteröinnin hakemista. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan rekisteröintiviranomainen muuttaa viran puolesta ja maksutta yksityisille palveluntuottajille myönnettyt luvat ja tehdyt rekisteröinnit esityksen mukaisiksi rekisteröinneiksi kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Useat lausunnonantajat katsoivat, että ehdotettujen lakimuutosten olisi tarkoituksenmukaisinta tulla voimaan vasta 1.1.2027 eli nykyistä lupamenettelyä koskevan siirtymäajan päätyttyä. Voimaantulon siirtämistarvetta on perusteltu muun muassa aluehallinnon virastouudistuksella, tarvittavien tietojärjestelmämuutosten vaatimalla ajalla, palveluntuottajien toimintaedellytysten yhdenvertaisella tarkastamisella sekä palveluntuottajien neuvonta- ja informaatio-ohjaustarpeella. Osa lausunnonantajista piti puolestaan tärkeänä, että uudistus tulee voimaan esitetyn mukaisesti mahdollisimman nopealla aikataululla. Tällöin

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

voidaan vähentää aiemmin voimassa olleen ilmoitusmenettelyn perusteella toimintaa harjoittavien yksityisten palveluntuottajien hallinnollisen työn määrää ja sujuvoittaa uusien toiminnanharjoittajien toiminnan aloittamista.

Sivistysvaliokunnan saaman selvityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö on lainvalmistelun yhteydessä käynyt keskusteluja palveluntuottajien rekisteristä vastaavien organisaatioiden kanssa. Ministeriön käsityksen mukaan lakimuutoksen edellyttämät tietojärjestelmämuutokset ovat verrattain pieniä ja mahdollista toteuttaa suhteellisen nopeasti, vaikka valmistautumisaika rekisterimuutoksille onkin lyhyt. Lainvalmistelun aikana on arvioitu eri voimaantulovaihtoehtoja ja päädytty esittämään voimaantuloa 1.1.2026. Ehdotettu voimaantuloaika vähentää erityisesti jo rekisterissä olevien palveluntuottajien hallinnollista työtä poistamalla voimassa olevaan sääntelyyn perustuvan velvoitteen hakea toiminnalleen lupaa.

Valiokunnan saamassa lausuntopalautteessa on tuotu esille, että Soteri-rekisterissä on päiväkoteja, joiden toiminnan edellytyksiä ei ole arvioitu sen jälkeen, kun ne on kirjattu ilmoituksen perusteella rekisteriin. Sivistysvaliokunta toteaa mietinnössään, että Lupa- ja valvontavirasto voi toimivaltansa puitteissa tarkastaa rekisterissä pidempään olleiden palveluntuottajien toiminnan yleiset edellytykset esimerkiksi osana suunnitelmallista valvontatoimintaa. Tämä on merkityksellistä myös lapsen oikeuksien turvaamisen ja lapsen edun toteutumisen kannalta.

Lopuksi: Sivistysvaliokunta ei ehdota lakiehdotukseen varsinaisia sisällöllisiä muutoksia. Eduskunnan jo aiemmin käsittelemä aluehallintouudistusta koskeva lainsäädäntökokonaisuus sisältää kuitenkin ehdotuksia samojen lainkohtien muuttamisesta kuin käsillä oleva hallituksen esitys. Tämän vuoksi sivistysvaliokunta ehdottaakin lakiin eräitä teknisiä muutoksia säännösten yhteensovittamiseksi. Näin ollen sivistysvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen 55/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Tämä mietintö sisältää vastalauseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

19.21 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa rouva puhemies! Marinin hallitus muutti yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamisen luvanvaraiseksi, mikä oli oikea suuntaus. Nykyisen luvanvaraisuuden myötä yksityisen päiväkotitoiminnan laadun turvaaminen sekä varhaiskasvatusturvan toteutumisen varmistaminen yksityisessä päiväkotitoiminnassa on ollut aiempaa selkeämpää. Luvanvaraistamisen myötä vahvistettiin yksityisen varhaiskasvatuksen ennakkollista valvontaa ja siirrettiin valvonnan painopistettä entistä selkeämmin jälkivalvonnasta ennakkollisen valvonnan puolelle, mikä on erityisesti lasten hyvinvointi huomioon ottaen tärkeää. Luvanvaraistamisella otettiin huomioon myös lapsen oikeus turvalliseen ja normien mukaiseen varhaiskasvatukseen yhdenmukaistamalla varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä suhteessa muuhun koulutusta koskevaan lainsäädäntöön.

Tällä hallituksen esityksellä tavoitellaan kevennettävän yksityisten palveluiden järjestäjien hallinnollista työtä. On kuitenkin syytä todeta, että lakiesitys ei kuitenkaan millään tavalla kevennä varhaiskasvatuksen järjestäjän hallinnollista työtä. Tämän olemme asiantuntijakuulemisissa kuulleet valiokunnassa. Lisäksi käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ei olla palaamassa vanhaan ilmoitusmenettelyyn vaan uuteen rekisteröintimenettelyyn.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Arvoisa puhemies! Yksityiset päiväkotitoimijat täydentävät julkista varhaiskasvatusta. Kunnalla on varhaiskasvatuksen järjestämisvelvoite, joten sillä tulee olla harkintavaltaa, onko yksityisen täydentävälle varhaiskasvatukselle tarvetta. Sen sijaan, että järjestämisen säätelyä vapautetaan, tulisi arvioida tarvetta säätää varhaiskasvatukseen yksityiselle päiväkotitoiminnalle vastaava järjestämislupa kuin mistä esimerkiksi perusopetuksen osalta on säädetty. Tällöin lähtökohta luvan myöntämiselle olisi varhaiskasvatuksen järjestämisen paikalliset tarpeet ja luvan hakijalla tulisi olla ammatilliset sekä taloudelliset edellytykset varhaiskasvatuksen järjestämiselle. Varhaiskasvatusta ei saisi järjestää voiton tavoittelumiseksi, päiväkodit eivät saisi tuottaa taloudellista voittoa tai kerätä muita maksuja, ja talous perustuisi valtiolta ja mahdollisesti kunnilta saataviin lapsikohtaisiin avustuksiin.

Voimassa olevan lupamenettelyn aikana on havaittu merkittäviä puutteita palveluntuottajien toiminnan edellytysten täyttymisessä. Tästä huolimatta nyt esitetyssä lakimuutoksessa aiotaan siirtää kaikki varhaiskasvatuksen palveluntuottajat rekisteriin, olivatpa heidän toimintaedellytyksensä kunnossa tai eivät. Varhaiskasvatuslaissa säädetään: ”Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.” Lasten etu huomioiden ei ole tarkoituksenmukaista palkita niitä palveluntuottajia, jotka ovat yhä vältäneet toimintansa tarkastamisen luvan saamiseksi. Lupaviranomaisen tulee varmistua myös hakijan tosiasiallisesta kyvystä ja kapasiteetista järjestää päiväkotitoimintaa, ja ennen luvan myöntämistä on selvítettävä myös järjestäjän taloudelliset edellytykset pitää yllä toimintaa myös asiakasmäärien laskiessa. On huolestuttava muutos, jos päiväkotitoiminnan saa aloittaa pelkällä ilmoituksella käytännössä kuka tai mikä tahansa yritys, järjestö tai aatteellinen tai uskonnollinen yhdistys ilman, että palveluntuottajan yleisiä edellytyksiä tarkastetaan ennalta.

Ruotsissa luvanvaraisuudesta luopuminen on johtanut siihen, että varhaiskasvatuksen laatu vaihtelee laajasti ja aatteellisesti painottuneiden varhaiskasvatuksen yksiköiden määrä on kasvanut.

Myös työntekijöiden näkökulmasta on tärkeää, että varmistutaan toiminnanharjoittajan valmiuksista tarjota asialliset ja turvalliset työolot ja huolehtia työnantajavelvoitteistaan.

Arvoisa puhemies! Tämä laki on tulossa voimaan 1.1.26, siis varsin pian. Uusien alalle tulevien palveluntuottajien tulisi tällöin luvan sijasta hakea rekisteröintiä yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamiseksi. Useat lausunnonantajat, muun muassa aluehallintovirastot, Valvira, Kuntaliitto ja OAJ, haluaisivat siirtää lain voimaantuloa. Ongelmallisena pidetään, että lakia muutetaan lupamenettelystä rekisteröintimenettelyksi kesken siirtymäajan, joka on vuodesta 23 vuoden 26 loppuun asti. Esitys lakimuutoksen voimaantuloaika- taulusta on lausunnonantajien mukaan liian tiukka, jotta rekisteröintimenettelyn vaatimat muutostyöt saataisiin valmisteltua ennen lain voimaantuloa. Jos sähköiseen asiointiin, rekisteriin ja työpöytään ei ole voitu tehdä lakimuutoksen edellyttämiä muutoksia ensi vuoden alkuun mennessä, joudutaan rekisteröinnit tekemään aluehallintovirastoissa väliaikaisratkaisulla manuaalisesti. Tämä aiheuttaa lisäresurssien tarvetta ja merkittävää viivästystä rekisteröintiprosessiin sekä painetta korottaa rekisteröintimaksuja, siis varmasti aivan päinvastoin kuin on hallituksen tarkoitus ollut.

Huolena on myös käynnissä oleva valtion virastouudistus ja aluehallintoviraston työ- määrä kokonaisuuden haltuunoton osalta.

Tämä lakiehdotus on turhaa, poukkoilevaa lainsäädäntöä. Se haittaa varhaiskasvatuksen järjestämisen ennakoitavuutta ja lisäksi hankaloittaa oleellisesti viranomaisten toimin-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

taa liian tiukalla aikataululla. Edellä olevan perusteella tulemme ehdottamaan, että tämä lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

19.26 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää yksityisen varhaiskasvatuksen lupamenettelystä luopumista ja siirtymistä rekisteröintimenettelyyn. Me esitämme tämän hylkäämistä. Näin teimme valiokunnassa, ja tämän tulemme täällä salissa myöskin seuraavassa vaiheessa tekemään.

Tämä lakimuutos on täydellinen esimerkki hallituksen poukkoilevasta politiikasta, jonka tärkein meriitti on saada ruksi ruutuun hallitusohjelman tavoitteiden suhteen huolimatta siitä, aiheuttaako se turhaa epävarmuutta niin kunnille, palveluntuottajille kuin perheillekin. Laki yksityisen varhaiskasvatuksen lupamenettelystä tuli voimaan vasta reilu vuosi sitten. Aluehallintovirastoilla, Valviralla ja kunnilla on meneillään valtava työ sähköisten järjestelmien, kuten Soteri-rekisterin ja asiointipalveluiden, kehittämisessä. Nyt hallitus haluaa muuttaa sääntelyä kesken siirtymäajan. Kunnissa ja alueilla on tehty valtava työ, jonka hedelmät ollaan aivan turhaan heittämässä hukkaan. Esitys onkin otettu kentällä turhautuneena vastaan.

Norminpurkamista rakastava oikeisto ei näe, että nyt on kyseessä tällainen asia, josta voisi luopua. Tämä järjestelmämuutos ei tuo heidän tavoittelemaansa muutosta. Tässä olisi ollut paikka luopua tästä järjestelmämuutoksesta. Tämä lakimuutos runnotaan myöskin aika tiukassa aikataulussa lausuntopalautteesta huolimatta läpi.

Arvoisa puhemies! Kunnat tulevat kärsimään tästä eniten. Niillä on varhaiskasvatuksen järjestämisvelvoite, ja siksi niiden täytyy voida luottaa siihen, että lainsäädäntö tarjoaa vaakaat puitteet työn suunnitteluun. Jos järjestelmät joudutaan rakentamaan uudelleen muuttaman vuoden välein, se syö aivan turhaan resursseja, lisää hallinnollista taakkaa ja tekee varhaiskasvatuksen järjestämisestä vaikeampaa.

Kuten vastalauseessa toteamme, voimassa olevan lupamenettelyn aikana on havaittu merkittäviä puutteita palveluntuottajien toiminnan edellytysten täyttymisessä. Lupamenettely on ollut keino varmistaa lasten turvallisuus ja toiminnan laatu. Nyt hallitus kuitenkin esittää, että kaikki palveluntuottajat siirretään rekisteriin riippumatta siitä, ovatko heidän edellytyksensä kunnossa vai eivät. Toisin sanoen nyt palkitaan niitä palveluntuottajia, jotka ovat venkoilleet lupamenettelynsä kanssa.

Arvoisa puhemies! Lapsen etu on varhaiskasvatuksessa aina asetettava ensimmäiseksi. Luvanvaraisuus varmistaa, että toimijalla on taloudelliset ja ammatilliset valmiudet järjestää laadukasta varhaiskasvatusta myös silloin, kun ajat ovat vaikeammat ja lapsimäärät vaihtelevat.

Palveluntuottajat aiotaan nyt siirtää rekisteriin riippumatta siitä, ovatko heidän valmiutensa kunnossa vai eivät. Toisin sanoen nyt tässä palkitaan niitä palveluntuottajia, jotka ovat tämän tilanteen jättäneet hoitamatta.

Katsotaanpa Ruotsiin: siellä vastaavanlainen luopuminen luvanvaraisuudesta on johtanut siihen, että varhaiskasvatuksen laatu vaihtelee suuresti. Onko tämä se suunta, johon me Suomessa haluamme mennä?

Lisäksi työntekijöiden näkökulmasta lupamenettely on ollut tae siitä, että työnantajalla on kyky huolehtia velvoitteistaan ja tarjota asialliset työolot. Jos tämä varmistus puretaan, vaarannetaan myös henkilöstön asema.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Arvoisa puhemies! Meidän pitäisi vahvistaa kuntien mahdollisuuksia suunnitella ja järjestää varhaiskasvatusta pitkäjänteisesti. Sen sijaan hallitus tekee nyt lainsäädäntöä, joka lisää epävarmuutta, heikentää valvontaa ja kuormittaa viranomaisia tilanteessa, jossa resurssit ovat muutenkin tiukoilla. Lakimuutos ei kevennä hallinnollista taakkaa, ei kunnissa, ei aluehallinnossa eikä palveluntuottajilla. Tämä lakimuutos päinvastoin lisää hallinnollista taakkaa, ja se tekee sen lasten edun kustannuksella ja vieläpä kiireellä. Siksi katson, että hallituksen tulisi vetää tämä esitys takaisin ja varmistaa, että nykyinen lupamenettely toimeenpannaan loppuun asti. Vasta sen jälkeen voidaan arvioida, mitä muutoksia mahdollisesti tarvitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.31 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt siis käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi varhaiskasvatuksen muutoksista, ja en ala toistelevaan aiempien edustajien erinomaisia puheenvuoroja siitä, mistä tässä nyt on kysymys. Valiokunnassa he ovat tehneet vastalauseen, ja kuulimme siihen liittyviä perusteita, mitkä ovat todella hyviä ja kannatettavia.

Haluaisin tuoda tässä vaiheessa keskusteluun myös sen, kun tässä puhutaan lasten eduista, että totta kai meillä on tilanne se, että päiväkodit ja päiväkotitoiminta tarvitsevat siellä kunnissa ja kaupungeissa tuekseen tietysti myös yksityistä päiväkotitarjontaa. Se on selvää, että sitä tarvitaan tueksi, mutta on huomioitava se tosiasia, minkä olemme saaneet tietoon, moni meistä edustajista siellä kunnissa, siitä, että kun yksityinen päiväkotitoiminta on aloittanut toimintansa, niin siellä kuitenkin voi olla semmoisia tilanteita, mitä yksityinen päiväkotitoiminta ei hoida samoin kuin julkinen päiväkotitoiminta. Julkinen päiväkotitoiminta tarjoaa kaikille lapsille sitä päiväkotihoidoa, niin kuin kuuluukin, ja yksityinen ei välttämättä. On esimerkkejä siitä, että kun on myös erityislapsia olemassa, niin kaikki yksityiset päiväkodit eivät edes ota erityislapsia hoitoon, mutta julkinen päiväkotitoiminta ottaa.

Sillä lailla minäkin koen sen, että on paikkansa totta kai suurimmaksi osaksi sille julkiselle päiväkotitoiminnalle kunnissa ja kaupungeissa mutta pieneltä osin myös sitten tarvittaessa yksityisille. Siten myös tämä käsittelyssä oleva esitys on tärkeä ja varsinkin nämä äsken kuullut puheenvuorot siitä, miksi tämä vastalause on siellä tehty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

19.33 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yksityisen päiväkotitoiminnan rekisteröintimenettelyä, jolloin nykyisestä yksityisten palveluntuottajien lupamenettelyä luovuttaisiin ja palattaisiin ilmoitusmenettelyyn. Tätä voidaan pitää kestävämmänä suuntana, etenkin kun tiedämme, että voimassa olevan lupamenettelyn aikana on havaittu merkittäviä puutteita palveluntuottajien toiminnan edellytysten täyttämiseksi.

Ruotsissa luvanvaraisuudesta luopuminen on johtanut siihen, että varhaiskasvatuksen laatu vaihtelee laajasti ja aatteellisesti painottuneiden varhaiskasvatuksen yksiköiden määrä on kasvanut.

Kuten sivistysvaliokunnan mietintöön jätetyssä vastalauseessa todetaan, Marinin hallitus muutti yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamisen luvanvaraiseksi, mikä oli oikea suuntaus. Nykyisen luvanvaraisuuden myötä yksityisen päiväkotitoiminnan laadun turvaa-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

minen sekä varhaiskasvatuslain toteutumisen varmistaminen yksityisessä päiväkotitoiminnassa on ollut aiempaa selkeämpää. Luvanvaraistamisen myötä vahvistettiin yksityisen varhaiskasvatuksen ennakollista valvontaa ja siirrettiin valvonnan painopistettä entistä selkeämmin jälkivalvonnasta ennakollisen valvonnan puolelle, mikä on erityisesti lasten hyvinvointi huomioiden tärkeää. Jälkikäteen tehtävässä valvonnassa on ollut puutteita, eikä ylipäätään voida pitää lasten kannalta tarkoituksenmukaisena, että painopiste siirretään siihen, koska hoito-olosuhteethan tulisi varmistaa nimenomaan etukäteen.

Arvoisa rouva puhemies! Jos nyt hallitus on kuitenkin todella päättänyt viedä tämän lakimuutoksen läpi siinä esiintyvistä epäkohdista huolimatta, toivoisin, että edes yhteen käytännön toimeenpanoon aivan keskeisesti liittyvään ongelmaan puututtaisiin. Se koskee lainsäädännön voimaantuloa. Kuten mietinnössä todetaan, valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty vastakkaisia näkemyksiä paitsi ehdotetun lainsäädännön tarpeellisuudesta myös erityisesti sen voimaantulon ajankohdasta. Hallituksen esityksen mukaan laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2026. Useat lausunnonantajat, kuten aluehallintovirastot, Valvira, Kuntaliitto ja OAJ, haluavat siirtää lain voimaantuloa alkamaan vasta 1. tammikuuta 2027. Mietinnön mukaan voimaantulon siirtämistarvetta on perusteltu muun muassa aluehallinnon virastouudistuksella, tarvittavien tietojärjestelmämuutosten vaatimalla ajalla, palveluntuottajien toimintaedellytysten yhdenvertaisella tarkastamisella sekä palveluntuottajien neuvonta- ja informaatio-ohjaustarpeella. Jos sähköiseen asiointiin, rekisteriin ja työpöytään ei ole voitu tehdä lakimuutoksen edellyttämiä muutoksia tammikuun 1. päivään mennessä, joka tulee siis pian, joudutaan rekisteröinnit tekemään aluehallintovirastoissa väliaikaisratkaisulla manuaalisesti, siis käsin. Tämä aiheuttaa lisäresurssin tarvetta ja merkittävää viivästystä rekisteröintiprosessiin sekä painetta korottaa rekisteröintimaksuja. On vaikeaa nähdä tätä tarkoituksenmukaisena.

Edellä mainituista syistä en voi kannattaa lakiesitystä nyt esitettävässä muodossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.37 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Viime kaudella tosiaan yksityinen varhaiskasvatus siirrettiin luvanvaraiseksi toiminnaksi, ja nyt toiminnassa palataan silloisen ilmoitusmenettelyn tyypiseen rekisteröintimenettelyyn. Lupamenettely ei ollut kerryttänyt jonoja tai tuottanut haasteita palveluntuottajille. Juuri kukaan kuultavista ei nähnyt hallinnollisen työn myöskään vähenevän tällä nyt esitettävällä muutoksella.

Voimaantulon siirtämistarvetta tukivat kunnat, sillä nyt muutos ensi vuoden alkuun mennessä on hyvin lyhyt ja kuormittaa kuntia. Valiokunnassa esitettiin voimaantulon muutosta, että se olisi sinne siirtymäajan loppuun, siis lain voimaantulon alkua esitettiin sinne 1.1.2027. Lakimuutokset näin tiuhaan ilman merkittävää sisällöllistä muutosta eivät mielestäni ole kenenkään etu tai järkeviä tehdä. Tässä tapauksessa ne lisäävät merkittävästi hallinnollista työtä. Siksi voin lakiesityksen hylkäystä kyllä tukea. Sosiaalidemokraattien tekemä esitys valiokunnassa, tämän hylkäyksen perustelu, linjaa kuitenkin yksityisestä varhaiskasvatustoiminnasta ja lupamenettelyistä varsin pitkälle, ja en myöskään ollut siinä käsittelykokouksessa mukana, mutta sinänsä ajattelen, että tämä muutos on aivan tarpeeton tehdä ja tämä nykyinen lupamenettely on järkevämpi.

Nostan vielä aiheen, joka kyselytunnilla oli tänään keskustelussa, eli tämä työntekijöiden oikeus ja etenkin maahanmuuttajatyöntekijöiden oikeus: Tässä lupamenettelyssä, joka

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

on ollut, on tätä varhaiskasvatussyksiköiden laatua tarkasteltu myös henkilöstön näkökulmasta. Olisi tosi tärkeää, että sinne alihankintaketjuihin asti... Meillä on esimerkiksi varhaiskasvatuksen siivouspalveluissa ilmennyt sitä työntekijöiden hyväksikäyttöä. Tätä tarkastelua pitäisi pystyä tässä rekisteröintimenettelyn rinnalla yhä pitämään yllä, että siellä ei tätä henkilöstön riistoa tapahtuisi ja se pystyttäisiin ennalta ehkäisemään. Ne tapaukset ovat olleet sellaisia, että ne ovat saattaneet jopa toistua, koska tämä yritys on vaihtanut välillä nimeä ja ei ole sen takia jäänyt kiinni, vaikka toimijat ovat olleet samoja ja ovat vaihtaneet sitten vain toiseen kuntaan ja jatkaneet samanlaista toimintaa. Eli tähän pitäisi pystyä puuttumaan ennalta, vaikka nyt tämä menettely siirtyykin tämmöiseen kevyempään rekisteröintiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 55/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 3/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee puheenjohtaja Elomaa. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.40 Ritva Elomaa ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että tukea voidaan myöntää Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelmasta 2021—2027 rahoitusvälineiden kautta. Nämä rahoitusvälineet ovat lainoja ja vakuuksia. Ensi vaiheessa on kyse vakuuksista.

Vakuuksia voidaan esityksen mukaan myöntää kalatalousalan mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille investointeihin ja käyttöpääomaan otettaviin lainoihin. Ehdotuksella ei ole suoraa vaikutusta valtiontalouteen, sillä rahoitusväline sisältyy EU:n rahaston Suomen ohjelman rahoituskehikseen. Rahoitusvälineestä myönnettävän tuen määrästä, käyttökohteista ja käytön perusteista säädetään esityksen mukaan tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tehtyjen arviointien perusteella kalastusalan yrityksillä on enemmän kysyntää lainarahoitukselle kuin sitä on ollut saatavilla, ja suurimmat haasteet liittyvät vakuuksiin. Tukea rahoitusvälineiden kautta tarvitaan, sillä kalastuksen ja vesiviljelyn alkuinvestoinnit ovat kalliita, mutta niiden vakuusarvo on alhainen. Lisäksi erityisesti vesiviljelyssä ympäristö-

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

luvan myöntämisestä voi kestää jopa viisi vuotta siihen, että kasvatetun kalan tuotantoon tehty investointi alkaa tuottaa myyntituloina.

Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että kalataloudella on merkittävä rooli huoltovarmuuden ja ruokaturvan takaamisessa. Hallituksen esityksessä esitetty tuki on erityisen tärkeä aloittaville yrityksille ja kalastajille, jotka turvaavat kalatalouden jatkuvuutta Suomessa.

Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana, ja on siis yksimielinen.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama seikka ja huomio:

Rahoituksen käyttöönottoa on suunniteltu pitkään, ja on hyvä, että asia nyt on etenemässä. Esimerkiksi ammattikalastajat tukevat esitystä, vaikkakin sen käytännön vaikutuksia kalastukseen on vaikea arvioida. Rahoituksen käyttöä rajoittavat käytännössä nykyiset, tiukat ehdot kalastuksen investoinneille erityisesti alusten osalta, muun muassa energiasiirtymää ajatellen mutta yleisesti suomalaisen kalastuslaivaston uudistamista koskien. Suomen onkin jatkettava työtä EU-lainsäädännön muuttamiseksi laivaston osalta.

Vakuusjärjestelmän luominen elinkeinotalouden tarpeisiin on ehdottomasti tarpeellinen, koska lainansaanti on vaikeutunut. Lainansaantia vaikeuttaa puuttuvien vakuuksien lisäksi myös riskiarvion aiheuttama kohonnut korkotaso pankin marginaalin osalta. Lainan hinta saattaa kohota niin korkeaksi, että lainan ottaminen erityisesti pidemmälle takaisinmaksuajalle saattaa sisältää huomattavia riskejä.

Lainsäädäntöön olisikin syytä lisätä jonkinlainen korkotukielementti. Tämä voisi olla esimerkiksi senkaltainen, että se laukeaa vasta, jos kokonaiskorko ylittää tietyn ennalta asetetun tason. Tämän tehtävä olisi rajata yrittäjälle edelleen jäävää korkojen vaihtelun riskiä. Nykyisessä epävakaaassa maailmassa korkotason vaihtelu voi olla merkittävä riski yrityksen investointeja tai pääomitusta suunniteltaessa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

19.45 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustaja Elomaata, maa- ja metsätalousvaliokunnan taitavaksi tunnettua puheenjohtajaa, mietinnön hyvästä esittelystä, ja tietysti kiittää myös maa- ja metsätalousvaliokuntaa mietinnön ripeästä laadinnasta. — Kalatalous kokonaisuutena ja tämä rahasto instrumenttina kalatalouden ja vesiviljelyn kehittämiseksi on tietysti tärkeä osa suomalaista ruokaturvaa, ja ajattelen niin, että meillä Suomessa on varmasti hyvät edellytykset tulevaisuudessa kehittää juuri tätä sektoria niin, että siitä voi tulla paitsi suomalaisiin ruokapöytiin hyvää, terveellistä ja ravitsevaa ruokaa, niin ehkäpä myös jopa vientiala. Jos vertaamme vaikkapa naapurimaahamme Norjaan, niin heillä toki tietysti merellisenä, vahvasti merellisenä valtiona on hyvät puitteet tällaista vesiviljelyä harjoittaa, ja siitä on todella kasvanut heille miljardien liike-toimintaa. Jos ajatellaan, kuinka Suomi on kuitenkin tuhansien järvien maa, kirjaimellisesti satojentuhansien, niin voidaan varmasti ajatella, että korkealla osaamisella meilläkin pitäisi luonnonolosuhteiden puolesta olla hyvät edellytykset kehittää kalataloudesta myös sellainen toimiala, joka tuo paitsi paikallisesti työtä ja toimeentuloa myös vientielinkeinona meille vaurautta tulevaisuudessa. Siksi maa- ja metsätalousvaliokunta on tässäkin asiassa tehnyt tärkeää työtä.

Pöytäkirja PTK 89/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 49/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 3.10.2025 klo 13.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille. Hyvää yötä, näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 20.11.

Pöytäkirjan vakuudeksi: